

MONITORING I EVALUACIJA POLITIKA ZA SUZBIJANJE TRGOVINE LJUDIMA: PRIRUČNIK ZA ZASTUPNIKE ŽRTAVA

**BALKANS
ACT
NOW!**

Projekat podržava Evropska unija

ASTRA anti
trafficking
action

Monitoring i evaluacija politika za suzbijanje trgovine ljudima: priručnik za zastupnike žrtava

Ovaj priručnik je razvijen na osnovu ideje i inputa NVO ASTRA - Akcija protiv trgovine ljudima i partnerskih organizacija u okviru projekta „Balkans ACT (Against the Crime of Trafficking) Now! uz podršku Evropske unije.

Autori: Mike Dottridge na osnovu ranije verzije koju su sačinili Roderick Ackermann i Pierre Cazenave

Partnerske organizacije: ASTRA (koordinator, Srbija), Otvorena porta – La Strada (FYR Makedonija), Međunarodni forum solidarnosti - EMMAUS (Bosna i Hercegovina), Centar za ženska prava (Crna Gora), La Strada International, Holandski helsinški komitet (Holandija), ALC i CCEM (Francuska).

WOMEN'S RIGHTS CENTER
CENTAR ZA ŽENSKA PRAVA

MONITORING I EVALUACIJA POLITIKA ZA SUZBIJANJE TRGOVINE LJUDIMA: PRIRUČNIK ZA ZASTUPNIKE ŽRTAVA

Autori:

Mike Dottridge

Pierre Cazenave

Roderick Ackerman

ASTRA – Akcija protiv trgovine ljudima, Srbija

MSF EMMAUS - Bosna i Hercegovina

Otvorena porta La strada - BJR Makedonija

Centar za ženska prava - Crna Gora

La strada International – Holandija

Holandski helsinški komitet – Holandija

Accompagnement, Lieux d'Accueil, Carrefour éducatif et social - Francuska

Comité Contre L'Esclavage Moderne - Francuska

Dizajn: Darko Kolesar

Napomena: Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske unije. Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost organizacija-članica BAN projektnog tima i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.

Sva prava zadržana. Priručnik za monitoring i evaluaciju je vlasništvo organizacija koje su učestvovala u realizaciji projekta Balkans ACT Now! Sadržina ove publikacije se može slobodno koristiti i umnožavati u obrazovne i druge nekomercijalne svrhe, pod uslovom da se uz svaku takvu reprodukciju navede kao izvor Balkans ACT Now!.

SADRŽAJ

Predgovor	6
Glosarijum	8
Lista skraćenica	10
Uvod	11
Kako je nastao Priručnik	11
Ko može da koristi Priručnik	13
Struktura Priručnika	13
Okvirni indikatori	14
PRVI DEO: Usklađenost nacionalnih zakonodavnih i policy okvira sa međunarodnim standardima	17
Odeljak 1.1: Uvod u međunarodne i evropske instrumente	17
Odeljak 1.2: Indikatori usklađenosti sa međunarodnim standardima i dobrom praksom	19
A. Zakon i nacionalni pravni okvir za kriminalizaciju trgovine ljudima	19
A.1 Opšte informacije o zakonu i pravnim procedurama	19
B. Identifikacija žrtava trgovine ljudima	25
B.1 Pravni okvir i procedure za identifikaciju žrtava trgovine ljudima	25
C. Zakonske odredbe o zaštiti žrtava trgovine ljudima	27
C.1 Zaštita svih žrtava	27
C.2 Posebne mere zaštite za decu	29
C.3 Zaštita žrtava koje nisu državljani/ke države koja se prati (dozvole boravka i povratak žrtava), uključujući i decu	30
C.4 Zaštita državljani/ke koji su eksploatisani u inostranstvu i koji su se vratili u svoju zemlju	31
D. Pomoć i podrška žrtvama	32
D.1 Uopšteno o pomoći	32
D.2 Pravni savet i pravna pomoć	33
E. Kompenzacija i naknada štete	35
E.1 Kompenzacija i naknada štete dostupna prema zakonu	35
F. Institucionalni okvir, uključujući koordinaciju, kapacitet i međunarodnu saradnju	36
F.1 Institucionalni okvir uspostavljen zakonom	36
G. Dostupnost podataka, zaštita podataka i zaštita privatnog života	38
G.1 Zakoni i politike u vezi sa zaštitom podataka i zaštitom privatnog života	38

3

Odeljak 2.1: Smernice za monitoring i evaluaciju rezultata nacionalnih okvira za suzbijanje trgovine ljudima · · · · ·	41
Tema 1: Monitoring i evaluacija projekta u odnosu na monitoring i evaluaciju opšteg sistema za suzbijanje trgovine ljudima · · · · ·	41
Tema 2: Indikatori · · · · ·	42
Tema 3: Definicija „žrtve trgovine ljudima“ · · · · ·	43
Tema 4: Period izveštavanja · · · · ·	45
Tema 5: Kalkulacije koje vrše osobe uključene u monitoring · · · · ·	46
Tema 6: Ocene koje daju osobe uključene u monitoring · · · · ·	46
Tema 7: Izvori podataka · · · · ·	47
Tema 8: Struktura monitoringa · · · · ·	49
Tema 9: Priprema izveštaja za publikovanje na bazi podataka prikupljenih u procesu monitoringa · · · · ·	50
 Odeljak 2.2: Indikatori za praćenje i ocenu rezultata državnih okvira za suzbijanje trgovine ljudima tokom određenog vremenskog perioda · · · · ·	 53
A. Zakon i pravni okvir: istraga i krivično gonjenje trgovaca · · · · ·	53
A.2 Opšti podaci o istrazi i krivičnom gonjenju · · · · ·	53
A.3 Statistički podaci o krivičnom postupku i osuđujućim presudama (u određenom vremenskom periodu) · · · · ·	59
B. Identifikacija žrtava · · · · ·	64
B.2 U vezi sa osobama koje su identifikovane · · · · ·	64
B.3 Osporena identifikacija i osobe koje su nekorektno kategorizovane kao da nisu žrtve · · · · ·	68
C. Zaštita žrtava trgovine ljudima · · · · ·	71
C.5 Zaštita svih žrtava (uključujući one koje su eksploatisane u stranoj zemlji, a koje su se nakon toga vratile u zemlju koja se prati) · · · · ·	71
C.6 Period oporavka i refleksije · · · · ·	73
C.7 Zaštita institucija i pojedinaca koji pružaju podršku žrtvama · · · · ·	74
C.8 Zaštita žrtava trgovine ljudima koje su se vratile u zemlju porekla · · · · ·	74
C.9 Zaštita dece žrtava · · · · ·	76
C.10 Zaštita žrtava koje su strani državljani/ke · · · · ·	79

D. Pomoć i podrška žrtvama · · · · ·	84
D.3 Pomoć svim žrtvama iz svih kategorija · · · · ·	84
D.3.a Sklonište i materijalna pomoć · · · · ·	84
D.3.b Medicinska pomoć · · · · ·	87
D.3.c Informacije · · · · ·	88
D.3.d Stručno osposobljavanje/Ekonomsko osnaživanje · · · · ·	89
D.3.e Drugo · · · · ·	89
D.4 Pomoć i podrška deci žrtvama · · · · ·	90
D.4.a Sklonište i materijalna pomoć · · · · ·	90
D.4.b Medicinska pomoć · · · · ·	92
D.4.c Obrazovanje i stručno osposobljavanje · · · · ·	92
D.5 Pomoć pružena žrtvama-državljanima/kama koje su identifikovane u drugoj zemlji i koje su se nakon identifikacije vratile (ili bile vraćene) u svoju zemlju porekla, ili koje su se samoidentifikovale kod državnih organa nakon što su se bez pomoći vratile u svoju zemlju porekla · · · · ·	93
D.6 Pravna pomoć i podrška · · · · ·	95
E. Kompenzacija i naknada štete · · · · ·	97
E.2 Kompenzacija i naknada štete u praksi · · · · ·	97
F. Institucionalni okvir, uključujući kapacitete, koordinaciju i međunarodnu saradnju · · · · ·	100
F.2 Kapaciteti · · · · ·	100
F.3 Rod · · · · ·	103
F.4 Državna koordinacija i saradnja · · · · ·	104
F.5 Međunarodna saradnja · · · · ·	107
G. Dostupnost podataka, zaštita podataka i zaštita privatnog života · · · · ·	109
G.2 Rukovanje i zaštita podataka u praksi · · · · ·	109
ANEKS 1: Lista odabranih relevantnih međunarodnih instrumenata i standarda · · · · ·	113

PREDGOVOR

Svedoci smo sve intenzivnijih aktivnosti u oblasti suzbijanja trgovine ljudima i zaštite žrtava u celom svetu nakon što je 2000. godine usvojen Protokol za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom koji dopunjava Konvenciju UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, a u Evropi naročito nakon stupanja na snagu Konvencije Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima 2008. godine. Međunarodnu zakonodavnu aktivnost su pratile promene u nacionalnim zakonodavstvima, razvoj nacionalnih „anti-trafiking“ politika i mehanizama za upućivanje, kao i snažno učešće civilnog društva posebno u oblasti pružanja pomoći žrtvama i danas sve popularnijeg podizanja svesti javnosti. Pojavili su se i različiti izveštaji u kojima se ocenjuje situacija u vezi sa trgovinom ljudima u celom svetu ili u pojedinim regionima i državama. Države, vlade i međunarodne organizacije pokušavaju da procene broj žrtava trgovine ljudima i eksploatacije, kao i da ocene rad nacionalnih država i međunarodne zajednice u suzbijanju ovog problema. Ove ocene i procene se vrše na bazi različitih metodologija i reflektuju različita stanovišta.

Inicijalna ideja za razvoj instrumenta za praćenje nacionalnih politika za suzbijanje trgovine ljudima potekla je od Marije Anđelković iz ASTRE (Akcija protiv trgovine ljudima, Srbija). Svesne značaja nezavisnog i objektivnog ocenjivanja za dalji razvoj i unapređenje državnog odgovora na problem trgovine ljudima, od početka svog rada, ASTRA je pratila i izveštavala o radu relevantnih institucija na pružanju direktne pomoći žrtvama trgovine ljudima i krivičnom gonjenju učinilaca. U jednom trenutku smo shvatile da bi bilo korisno imati sveobuhvatne, detaljne i iznad svega jasne indikatore ne samo za ocenu zakonodavnog i *policy* okvira u Srbiji, nego i prakse, tj. na koji način i u kom stepenu se ti okviri primenjuju i da li su usklađeni sa ratifikovanim međunarodnim i evropskim instrumentima.

„Monitoring i evaluacija politika za suzbijanje trgovine ljudima: priručnik za zastupnike žrtava“, koji je razvijen u okviru regionalnog projekta Balkans ACT Now!, uz podršku Evropske unije, ima za cilj da predstavi sveobuhvatne i detaljne indikatore koji omogućavaju praćenje – stalno ili povremeno - nacionalnih anti-trafiking politika, sa akcentom na politikama za zaštitu žrtava. Priručnik se može primenjivati i u zemljama porekla i u zemljama destinacije žrtava. Oslanja se na obaveze koje države potpisnice imaju prema savremenim međunarodnim

instrumentima u ovoj oblasti. Ne negirajući značaj bezbednosnog i krivično-pravnog aspekta trgovine ljudima, polazna tačka ovog instrumenta je činjenica da trgovina ljudima pre svega predstavlja kršenje ljudskih prava žrtava i da sve politike usmerene na suzbijanje trgovine ljudima ne smeju ni na koji način da naškode niti žrtvama niti neki drugim grupama u društvu za koje se u najširem smislu smatra da su u riziku od trgovine ljudima, sve pravdajući se nekim višim ciljem.

Verujemo da će monitoring nacionalnih politika za suzbijanje trgovine ljudima i zaštitu žrtava na bazi detaljnih i jasnih indikatora omogućiti svim zainteresovanim akterima da daju tačne i pouzdane ocene stanja u svojim zemljama i preduzmu odgovarajuće mere. Takođe će omogućiti godišnja poređenja u zemlji, ali i između zemalja. Poređenja nisu važna zbog rangiranja država, već da bi se merio napredak, razmenjivale dobre prakse i politike prilagođavale izazovima prepoznatim pri njihovoj primeni u praksi, kao i promenama trendova u trgovni ljudima. Manjak informacija dovodi do donošenja loših odluka i politika koje ne odgovaraju potrebama na terenu bilo da govorimo o zaštiti, krivičnom gonjenju, prevenciji ili nekom drugom aspektu borbe protiv trgovine ljudima, a nekad i do vrlo štetnih nenameravanih posledica. Ovaj Priručnik stoga teži da doprinese tačnim informacijama, tačnim ocenama situacije i posledično odgovarajućem identifikovanju potreba i nedostataka na koje treba odgovoriti.

Članovi BAN projektnog tima i konsultanti sa kojima smo radili su prolazili kroz indikatore bezbroj puta, a ideja za promene i dopune je bilo i kad smo završili konačnu verziju Priručnika. Očekujemo da će se potreba za novim i dopunjenim indikatorima svakako pojaviti. Zato je ovaj instrument osmišljen kao otvorena platforma gde svaka organizacija ili institucija koja će raditi monitoring može da vrši promene i dodaje ono što nedostaje bilo globalno ili u njihovom lokalnom kontekstu. Prvi izveštaji na osnovu monitoringa po odabranim indikatorima i oblastima politika za suzbijanje trgovine ljudima i zaštite žrtava u četiri države Balkana će biti predstavljeni do kraja 2016. godine.

ASTRA i BAN projektni tim

GLOSARIJUM

Dete	Konvencija o pravima deteta u članu 1 kaže: "[...] dete je ljudsko biće koje nije navršilo osamnaest godina života ako se, na osnovu zakona koji se odnosi na dete, punoletstvo ne stiče ranije". Međutim, u ovom Priručniku pojam "dete" se odnosi na svako ljudsko biće mlađe od osamnaest godina.
Eksploatacija	Izraz "eksploatacija" (i eksploatisani) ima tehničko značenje u kontekstu trgovine ljudima koje je ograničenije u odnosu na to kada se ljudi na jedan uopšten način opisuju kao "eksploatisani". I Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima i drugi međunarodni instrumenti koji se odnose na trgovinu ljudima propisuju da "Eksploatacija (iskorišćavanje) u najmanju ruku treba da uključi iskorišćavanje prostitucije drugih lica ili druge oblike seksualnog iskorišćavanja, prisilan rad ili pružanje usluga, služenje, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu ili vađenje ljudskih organa". Na nacionalnom nivou, zakonodavac može da prepozna i neke druge oblike eksploatacije kao svrhu trgovine ljudima. Videti pojam "trgovina ljudima".
Žrtva trgovine ljudima	Za potrebe ovog Priručnika, osoba koja se označava kao "žrtva trgovine ljudima" je žrtva krivičnog dela (krivičnog dela trgovine ljudima kako je definisano u Glosarijumu) kojoj na osnovu toga nadležni organi daju status "žrtve". Priručnik spominje osobe koje su preživjele trgovinu ljudima na tri načina: (i) "žrtva trgovine ljudima" ili "trafikovana osoba" označava svaku osobu koja je doživela trgovinu ljudima, bez obzira da li je bila u kontaktu sa državnim organima i da li su je državni organi identifikovali kao "žrtvu"; (ii) "moguća žrtva" trgovine ljudima označava svaku osobu koja je došla u kontakt sa državnim organima i u vezi sa kojom postoje razumne osnove da nadležni organi veruju da se radi o žrtvi trgovine ljudima (videti Temu B u nastavku teksta o identifikaciji radi pojašnjenja šta znači pojam "razumne osnove"); (iii) osoba koja je pozitivno identifikovana od strane nadležnih organa kao žrtva trgovine ljudima ima status "zvanično prepoznate žrtve trgovine ljudima", bilo kao rezultat postupka identifikacije nadležnih organa ili nakon što je identifikovana tokom sudskog postupka.
Maloletnik bez pratnje	Komitet za prava deteta definiše "decu bez pratnje" (za koje se koristi i izraz maloletnici bez pratnje) kao "decu [...] koja su odvojena od oba roditelja i drugih srodnika i o kojima se ne stara odrasla osoba koja je, po zakonu ili običaju, za to odgovorna". Za potrebe ovog Priručnika, izraz "maloletnici bez pratnje" takođe obuhvata i "razdvojenu decu", tj. decu "koja su se razdvojila od oba roditelja ili od svog prethodnog zakonskog ili običajnog staraoca, ali ne nužno i od ostalih srodnika".
Moguća (ili potencijalna) žrtva trgovine ljudima	"Moguća" ili "potencijalna" žrtva trgovine ljudima ili "osoba za koju se sumnja da je žrtva trgovine ljudima" je osoba za koju postoje razumne osnove da se veruje da može biti žrtva trgovine ljudima u skladu sa definicijom u datom u ovom Glosarijumu, ali koju nadležni organi još nisu formalno prepoznali kao žrtvu. Moguća ili potencijalna žrtva treba da uživa pun obim usluga zaštite i procesne garancije na koje prepoznate žrtve imaju pravo sve dok se njihov status ne razjasni (tj. dok se ne odredi da li se radi o žrtvi ili ne).
Odgovornost	Država se može smatrati odgovornom kada ne poštuje, ne štiti i ne zadovoljava ljudska prava propisana u sporazumima koje je potpisala i ratifikovala.

¹ Komitet UN za prava deteta (CRC), CRC General Comment No. 6 (2005): Treatment of Unaccompanied and Separated Children Outside their Country of Origin [Opšti komentar Komiteta br. 6 (2005): Postupanje sa decom bez pratnje i razdvojenom decom van njihove zemlje porekla, 1. septembar 2005, CRC/GC/2005/6, § 7.

Pravni okvir	Odnosi se na zakonski ili <i>policy</i> okvir u jednoj državi, tj. na zakone, zvanične politike i prakse koje se sprovede prema propisima državnih institucija.
Pravni savetnik	Pravni zastupnici ili pravni savetnici su kvalifikovani advokati ili drugi pravnici koji pružaju pravnu pomoć, govore u ime žrtava i pravno ih zastupaju u pisanim izjavama i lično pred upravnim i sudskim organima u krivičnim, azilnim ili nekim drugim pravnim postupcima u skladu sa domaćim zakonima.
Princip najboljeg interesa deteta	Član 3.1 UN Konvencije o pravima deteta (1989) propisuje: "U svim aktivnostima koje se tiču dece, od primarnog značaja su interesi deteta bez obzira na to da li ih sprovede javne ili private institucije za socijalnu zaštitu, sudovi, administrativni organi ili zakonodavna tela". Ovo znači da ostala pitanja od "primarnog značaja" takođe mogu biti uzimana u obzir, ali ono što je od sekundarnog značaja ne može imati primat nad pitanjima od primarnog značaja. U upitniku za drugi ciklus praćenja, GRETA primećuje: „Najbolji interes deteta znači da svaku situaciju treba posmatrati iz perspektive deteta, težeći da se u obzir uzmu stanovišta deteta sa ciljem da se osigura poštovanje njegovih prava. Stoga se kod donošenja svake odluke u vezi sa detetom treba rukovoditi onim što je objektivno najbolji interes deteta, uzimajući u obzir njegov uzrast i zrelost" Detaljnije o značenju ovog pojma može se pročitati u Generalnom komentaru broj 14 Komiteta za prava deteta iz 2013. godine.
Rodna ravnopravnost	Rod je izraz društveno konstruisanih uloga, ponašanja i očekivanja koja se postavljaju pred ljudsko biće na osnovu njegovog pola i mogu varirati u odnosu na prostor i vreme. Rodna ravnopravnost je, pre svega, ljudsko pravo i odnosi se na društveni poredak u kome žene i muškarci imaju iste mogućnosti i ista ograničenja za puno učešće kako u ekonomskom, tako i u privatnom životu. Važan aspekt postizanja rodne ravnopravnosti je borba protiv rodni stereotipa.
Staratelj	Agencija za osnovna prava Evropske Unije definiše staratelja kao "nezavisno lice koje se stara o najboljim interesima i opštoj dobrobiti deteta, i u tom cilju nadopunjuje ograničenu poslovnu sposobnost koju dete ima. Staratelj deluje kao zakonski zastupnik deteta u svim postupcima na isti način na koji roditelj predstavlja svoje dete".
Trgovina ljudima	Trgovina ljudima se definiše kao "[...] vrbovanje, prevoz, premeštanje, skrivanje ili prihvatanje lica, uz primenu pretnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmane, zloupotrebe ovlašćenja ili stanja ugroženosti, ili davanje ili primanje novčanih sredstava ili druge koristi radi dobijanja pristanka lica koje ima kontrolu nad drugim licem u cilju iskorišćavanja. Iskorišćavanje, u najmanju ruku, treba da uključi iskorišćavanje prostitucije drugih lica ili druge oblike seksualnog iskorišćavanja, prisilan rad ili pružanje usluga, služenje, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu ili vađenje ljudskih organa" ² . Pristanak žrtve trgovine ljudima na planirano iskorišćavanje nema značaja ni u jednom slučaju kada se koriste sredstva pomenuta u prethodnom paragrafu. Osim toga, kada je žrtva dete, nijedno od navedenih sredstava ne mora da bude prisutno da bi se delo okvalifikovalo kao trgovina decom.

² Savet Evrope, Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima, 16. maj 2005. godine, CETS 197, član 4.

LISTA SKRAĆENICA

BAN	Balkans ACT Now!
EU	Evropska unija
GRETA	Grupa eksperata za borbu protiv trgovine ljudima Saveta Evrope ustanovljena na osnovu Konvencije Saveta Evrope za borbu protiv trgovine ljudima iz 2005. godine
ICMPD	Međunarodni centar za razvoj migracione politike
ILO	ili MOR - Međunarodna organizacija rada
IOM	Međunarodna organizacija za migracije
M&E	Monitoring i evaluacija
OCD	Organizacija civilnog društva Napomena: Ovaj pojam se koristi da označi i nevladine organizacije i druge organizacije koje učestvuju u aktivnostima suzbijanja trgovine ljudima, kao što su verske organizacije ili sindikati.
ODIHR	Office for Democratic Institutions and Human Rights
OHCHR	Kancelarija visokog komesara Ujedinjenih nacija za ljudska prava
OSCE	ili OEBS - Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju
SE	Savet Evrope
UN	Ujedinjene nacije
UNHCR	Visoki komesarijat UN za izbeglice
UNICEF	Fond za decu Ujedinjenih nacija
UNODC	Kancelarija UN za borbu protiv droge i kriminala
UPP	Uzajamna pravna pomoć
ZIT	Zajednički istražni timovi
ZKP	Zakonik o krivičnom postupku

UVOD

Svake godine hiljade ljudi postaju žrtve onoga što se danas zove „trgovina ljudima“. Države i vlade su glavne instance odgovorne za prevenciju i suzbijanje ovog krivičnog dela i za zaštitu osoba koje su doživele trgovinu ljudima. Nedržavni akteri, uključujući i organizacije civilnog društva (OCD), igraju važnu ulogu kako u prevenciji ovog krivinog dela, tako i u zaštiti žrtava, ali takođe i u podsticanju svojih država i vlada da ispune standarde na koje su se obavezale i u praćenju da li one to čine.

Cilj ovog Priručnika je da pomogne i državnim i nedržavnim akterima da na sistematičan način prate odgovor državnih organa na problem trgovine ljudima u svojim zemljama, kako na nivou zakona i politika, tako i u praksi, da bi proverili da li se obaveze koje su preuzete u teoriji ispunjavaju u praksi.

Priručnik daje sveobuhvatan okvir za analizu, koja ima za cilj da pruži mogućnost i državnim i nedržavnim akterima da unaprede svoje akcije suzbijanja krivičnog dela trgovine ljudima i zaštite žrtava.

KAKO JE NASTAO PRIRUČNIK

Priručnik je razvijen u okviru projekta „Balkans ACT (Against the Crime of Trafficking) Now!“ (BAN) kako bi se za aktere koje se u praksi bore protiv trgovine ljudima obezbedio okvir za monitoring i evaluaciju koji će im omogućiti da prikupe dokaze i analiziraju kvalitet zakona, procedura i praksi u oblasti suzbijanja trgovine ljudima i zaštite žrtava. Priručnik je izrađen uz podršku Evropske unije.

On pruža okvir za monitoring i evaluaciju praktičarima koji su voljni da se pozabave trenutnim stanjem i obezbede dovoljno dokaza radi unapređenja politika i praksi u oblasti suzbijanja trgovine ljudima i zaštite žrtava na nacionalnom nivou i radi poboljšanja saradnje na međunarodnom nivou.

Priručnik je rezultat intenzivnih konsultacija sa partnerskim organizacijama u okviru projekta BAN u Bosni i Hercegovini, FRJ Makedoniji, Crnoj Gori i Srbiji. Tokom 2014. i 2015. godine su održana četiri sastanka na kojima su partneri

razmenjivali mišljenja o prioritetima za monitoring, načinima monitoring, ali i davali komentare na nacрте Priručnika. Prvi sastanak u Skoplju u februaru 2014. godine omogućio je partnerima da se dogovore oko područja i strukture Priručnika, dok je drugi sastanak u Sarajevu u junu 2014. godine bio posvećen komentarisanju i prilagođavanju prvog nacрта Priručnika. Nakon prve serije testiranja krajem 2014. godine, u maju 2015. godine je održan sledeći sastanak gde se diskutovalo o neophodnim promenama. Završni sastanak je održan u setembru 2015. godine u Podgorici, gde je usaglašen tekst i načinjen dogovor koje konkretne oblasti će biti u fokusu prvog ciklusa monitoringa tokom zime 2015/2016.

U izradi Priručnika učestvovali su Marija Anđelković, Stojna Atanasovska Dimishkovska, Nedimka Bećirović, Bénédicte Bourgeois, Jasmina Dimishkovska Rajkovska, Amela Efendić, Ana Hećimović, Suzanne Hoff, Andrijana Lazić, Julia Koster, Amy Kowalski, Munir Podumljak, Ivana Radović, Maja Raičević, Marija Todorovska, Maja Varošlija, Tamara Vukasović i Elma Zahirović, na čelu sa Pierre Cazenave i Roderikom Akermanom u prvoj fazi i sa Majkom Dotridžom koji je zaslužan za konačni izgled i sadržinu Priručnika.

KO MOŽE DA KORISTI PRIRUČNIK?

Priručnik je namenjen širokom spektru praktičara, od zakonskih pružalaca usluga, donosilaca odluka i organa nadležnih za sprovođenje zakona, do organizacija civilnog društva, koji na neki način učestvuju u suzbijanju trgovine ljudima i zaštiti žrtava na nacionalnom i međunarodnom nivou.

Priručnik nema geografskih ograničenja u primenljivosti, iako se u velikoj meri oslanja na Konvenciju Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima (u daljem tekstu „Konvencija SE”).

Standardi postavljeni u Konvenciji SE su univerzalni i mogu se transponovati u bilo koje drugo okruženje ili region. Osim toga, Konvencija SE ima polazište u Protokolu Ujedinjenih nacija o prevenciji suzbijanju i kažnjavanju trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom (u daljem tekstu „Palermo protokol”) koji dopunjava Konvenciju UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (2000). To znači da praktičari koji žive van Evrope takođe mogu da koriste Priručnik kao smernicu za praćenje kako se Palermo protokol sprovodi u njihovim zemljama.

Priručnik daje seriju „indikatora” osobama koje vrše monitoring na osnovu kojih oni vrše merenja, a iz rezultata merenja izvlače određene zaključke. Kako pojedinačni indikatori otkrivaju tek delić priče, grupisani su pod „okvirnim indikatorima”, koji govore na šta osobe koje vrše monitoring treba da se usmere i šta da mere kako bi ocenili napredak (ili odsustvo napretka) u odgovoru na problem trgovine ljudima u njihovim zemljama. Ponekad će biti teško izmeriti indikatore izlistane u drugom odeljku svakog poglavlja ovog Priručnika. To znači da osobe koje vrše monitoring treba da imaju na raspolaganju određen nivo stručnosti, resurse za prikupljanje podataka, kao i da se koordinišu sa drugim akterima. Takođe je potrebno da obrade i analiziraju podatke na sistematičan način. Priručnik je stoga namenjen organizacijama i institucijama pre nego individualnim istraživačima.

STRUKTURA PRIRUČNIKA

Priručnik je podeljen na dva dela. U prvom delu je data analitička šema na osnovu koje korisnici mogu da ocene nivo usklađenosti njihovih domaćih zakonskih i *policy* okvira sa međunarodnim instrumentima i standardima.

U prvom delu je data serija indikatora koji su razvijeni pretežno na bazi međunarodnih instrumenata i standarda navedenih u Aneksu 1 (na kraju Priručnika).

Drugi deo se fokusira na ono što se događa u praksi, nudeći seriju indikatora koji omogućavaju korisnicima da prate učinak različitih državnih aktera u ispunjavanju njihovih međunarodnih obaveza.

U oba dela se prati napredak u sledećih sedam oblasti:

- A. Zakon i primena zakona
- B. Identifikacija žrtava trgovine ljudima
- C. Odredbe o zaštiti žrtava trgovine ljudima (i njihova primena) bilo da su domaći ili strani državljani/ke
- D. Pomoć i podrška žrtvama
- E. Kompenzacija i naknada štete

- F. Institucionalni okvir, uključujući koordinaciju, kapacitete i međunarodnu saradnju
- G. Dostupnost podataka, zaštita podataka i zaštita privatnog života

Tako, na primer, Prvi deo počinje pregledom zakona koji kažnjava trgovce i pravnim okvirom s tim u vezi (tema A), dok Drugi deo počinje pregledom primene zakona i zakonskog okvira u praksi, u smislu istrage i krivičnog gonjenja osumnjičenih trgovaca (opet tema A). Pošto je Drugi deo usmeren na ono što se događa u praksi, neophodno je da se osobe koje vrše monitoring fokusiraju na ograničeni vremenski period (kao što je kalendarska godina).

OKVIRNI INDIKATORI

Svaka od sedam tema započinje sa „okvirnim indikatorom”, tj. indikatorom koji predstavlja standard koji države i vlade treba da poštuju, a osobe koje vrše monitoring pokušavaju da saznaju da li ih poštuju ocenjujući naredne, detaljnije indikatore. Neke teme sadrže nekoliko okvirnih indikatora, dok za neka pitanja nije predložen nijedan okvirni indikator. Sledeća tabela daje prikaz 24 okvirna indikatora na osnovu kojih se vrši monitoring.

A. Zakon i nacionalni pravni okvir za kriminalizaciju trgovine ljudima	
A.a	Domaće zakonodavstvo pruža sveobuhvatni okvir za borbu protiv trgovine ljudima u skladu sa Konvencijom Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima ili Palermo protokolom UN.
A.b	Slučajevi trgovine ljudima su bili krivično gonjeni i presuđeni na pravičan način i u skladu sa međunarodnim standardima krivičnog prava
A.c	Tužioci i sudije su razumeli i, gde je potrebno, primenjivali odredbe za zaštitu osetljivih žrtava i svedoka pre, tokom i posle suđenja, na način predviđen nacionalnim zakonodavstvom i obavezama koje proizilaze iz ratifikovanih sporazuma i prihvaćene međunarodne sudijske i tužilačke dobre prakse.
B. Identifikacija žrtava trgovine ljudima	
B.a	Postoji odgovarajući pravni okvir koji omogućava brzu i tačnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima.
B.b	Žrtve trgovine ljudima su identifikovane brzo i tačno.
B.c	OCD koje pružaju podršku žrtvama ne znaju za slučaj da su one smatrale da je neka osoba žrtva trgovine ljudima, a da je nadležne službe nisu identifikovale kao žrtvu.
C. Zaštita žrtava trgovine ljudima	
C.a	Pravni okvir omogućava zaštitu i podršku za žrtve trgovine ljudima, tj. žrtve transnacionalnog kriminala, žrtve eksploatacane u zemlji i žrtve koje se vraćaju u zemlju porekla, uključujući i pristup pravnim lekovima.

C.b	Pravni okvir obezbeđuje žrtvama (i mogućim i onima koje su zvanično priznate) odgovarajuću specifičnu zaštitu od moguće odmazde i zastrašivanja tokom istrage i krivičnog gonjenja počinilaca.
C.c	Deca žrtve trgovine ljudima moraju biti identifikovana, zaštićena i da dobiju podršku u skladu sa principom „najboljeg interesa deteta“.
C.d	Žrtve trgovine ljudima (moguće ili zvanično prepoznate) su primile odgovarajuću pomoć i zaštitu tokom perioda koji se prati.
C.e	Žrtvama trgovine ljudima koje se vraćaju iz inostranstva, a o kojima su državni organi obavešteni, je obezbeđena adekvatna pomoć i podrška tokom perioda praćenja.
C.f	Deci žrtvama trgovine ljudima (i mogućim i zvanično priznatim) je pružena adekvatna zaštita i pomoć tokom posmatranog perioda.
C.g	Identifikovane strane žrtve (bez obzira na državljanstvo) su u principu dobijale obnovljive dozvole boravka i imale su najmanje isti nivo zaštite kao žrtve koje su državljani/ke.
C.h	Identifikovane žrtve (bez obzira na državljanstvo) koje su napustile zemlju su imale pomoć i zaštitu u procesu povratka.
D. Pomoć i podrška žrtvama	
D.a	Pravni okvir priža sveobuhvatni okvir za pomoć žrtvama trgovine ljudima koji odgovara njihovim specifičnim potrebama (npr. uzima u obzir rod, jezik, starost i etničku pripadnost).
D.b	Pravni okvir predviđa pravo na pravnu podršku za žrtve trgovine ljudima (i moguće i zvanično prepoznate) u svim relevantnim postupcima.
D.c	Svakoj osobi koja je identifikovana kao moguća ili zvanično priznata žrtva trgovine ljudima ponuđena je neposredna pomoć i podrška, uključujući sklonište za urgentno zbrinjavanje, medicinsku pomoć, informacije i pravni savet, u skladu sa njihovim specifičnim potrebama (npr. pol, jezik, etnička pripadnost i uzrast), a država je obezbedila dovoljna finansijska sredstva.
D.d	Deci-žrtvama je ponuđena trenutna pomoć i zaštita u skladu sa njihovim godinama, uključujući sklonište za urgentno zbrinjavanje, medicinsku pomoć, informacije i pravni savet, u skladu sa njihovim specifičnim potrebama (npr. godine i zrelost, pol, jezik i etnička pripadnost).
D.e	Žrtvama trgovine ljudima (i mogućim i zvanično priznatim) je ponuđen i omogućen pristup pravnom savetu.
E. Kompenzacija i naknada štete	
E.a	Pravni okvir predviđa da žrtve trgovine ljudima imaju pravo na pristup pravnim lekovima za pretrpljenu štetu, uključujući i pravo na kompenzaciju i restituciju.
E.b	Svaka žrtva trgovine ljudima je imala stvaran i delotvoran pristup kompenzaciji za pretrpljenu štetu i gubitak kao posledice eksploatacije.
F. Institucionalni okvir, uključujući koordinaciju, kapacitet i međunarodnu saradnju	
F.a	Država ima odgovarajući institucionalni i <i>policy</i> okvir i strukture za suzbijanje trgovine ljudima, izdvaja dovoljna sredstva za njihovo funkcionisanje (uključujući i dobro obučene zaposlene), a sa drugim državama su zaključeni odgovarajući sporazumi kako bu se osigurala efektivna međunarodna pravna pomoć u slučajevima trgovine ljudima.
F.b	Službenici za sprovođenje zakona i zaposleni u državnim institucijama koji su u kontaktu sa mogućim ili zvanično priznatim žrtvama trgovine ljudima pokazuju odgovarajući nivo stručnosti i imaju odgovarajuće resurse da na zadovoljavajući način obavljaju svoj posao.

F.c	Zaposleni u specijalizovanim istražnim jedinicama za suzbijanje trgovine ljudima imaju odgovarajući rodni profil za sprovođenje proaktivne i reaktivne istrage u slučajevima trgovine ljudima (u skladu sa Standardnim operativnim procedurama).
G. Dostupnost podataka, zaštita podataka i zaštita privatnog života	
G.a	Lični podaci mogućih ili zvanično prepoznatih žrtava trgovine ljudima se čuvaju i koriste u skladu sa uslovima predviđenim u Konvenciji Saveta Evrope o zaštiti lica u pogledu automatske obrade ličnih podataka.

Radi lakšeg upućivanja, okvirni indikatori su označeni dvostrukim slovom (npr. A.a), dok su konkretni indikatori (koji se nazivaju „podindikatori“) za svaku od sedam tema označeni uzastopnim brojevima (npr. od A.1 do A.57, od B.1 do B.30 itd.).

PRVI DEO: USKLAĐENOST NACIONALNIH ZAKONODAVNIH I POLICY OKVIRA SA MEĐUNARODNIM STANDARDIMA

Prvi deo ima za cilj da korisnicima Priručnika da okvir za analiziranje usklađenosti nacionalnih politika sa međunarodnim instrumentima i standardima.

ODELJAK 1.1: UVOD U MEĐUNARODNE I EVROPSKE INSTRUMENTE

Razvoj i transponovanje međunarodnih ili evropskih standarda u vezi sa suzbijanjem trgovine ljudima i zaštitom žrtava su imali veliki uticaj na razvoj nacionalnih zakona, politika i procedura u Evropi i šire.

Neke države i vlade su uložile velike napore da harmonizuju svoje zakonodavstvo, politike i procedure sa međunarodnim standardima, ali se može desiti da ipak još uvek ne ispunjavaju svoje obaveze prema žrtvama trgovine ljudima.

Indikatori iz ovog poglavlja daju okvir za analizu stepena u kome su nacionalno zakonodavstvo, politike i institucije usklađeni sa međunarodnim i evropskim instrumentima i standardima u oblasti suzbijanja trgovine ljudima i zaštite žrtava. Analitički okvir koji je predstavljen u nastavku ima za cilj da omogući osobama koje vrše monitoring da steknu potpunu sliku o tome da li zakoni i politike garantuju prava žrtava, i da identifikuju praznine koje još treba popuniti.

Osobe koje vrše monitoring treba da povežu analizu iz Prvog dela sa svojim nalazima u vezi sa praksom (Drugi deo) kako bi saznali da li promene u iskustvu žrtava trgovine ljudima, ili u stopi krivičnog gonjenja, ili u nekom drugom aspektu primene zakona (kao što su npr. istrage) imaju neke veze sa usvajanjem i adekvatnom primenom novousvojenih politika, zakona, propisa ili inicijativa.

S druge strane, sprovođenje politika takođe može imati negativan uticaj na prava žrtava trgovine ljudima, i stoga može biti potrebno izvršiti dalje izmene zakona ili

politika. Zaista, to što se takvi negativni efekti ne prate (i ne vrše se neophodne korekcije) je nedostatak i u Evropi i u drugim delovima sveta, gde su državni organi imali tendenciju da pretpostave da će novo zakonodavstvo ili politika za suzbijanje trgovine ljudima doneti korist žrtvama (ili osobama u visokom riziku da postanu žrtve), što nekad nije slučaj.

Najvažniji međunarodni instrumenti koji su korišćeni prilikom izrade Priručnika, kao što je navedeno u Aneksu 1, su sledeći:

- Protokolu o prevenciji suzbijanju i kažnjavanju trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom koji dopunjava Konvenciju UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala;
- Konvencija Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima.

Korišćeni su i drugi standardi agencija Ujedinjenih nacija ili drugih relevantnih aktera, kao što su:

- Preporučeni principi i smernice o ljudskim pravima i trgovini ljudima Visokog komesara UN za ljudska prava;
- Unicefove Smernice za zaštitu dece žrtava trgovine ljudima

Konačno, instrumenti Evropske unije u oblasti trgovine ljudima uključuju:

- Direktivu 2011/36/EU Evropskog parlamenta i Saveta o prevenciji i suzbijanju trgovine ljudima i zaštiti njenih žrtava od 5. aprila 2011. godine;
- Direktivu 2011/93/EU Evropskog parlamenta i Saveta o borbi protiv seksualnog nasilja i seksualne eksploatacije dece i dečje pornografije od 13. decembra 2011. godine.

Navedeni dokumenti čine osnovu na bazi koje su razvijeni indikatori za ocenu usklađenosti politika prikazani u nastavku Priručnika.

ODELJAK 1.2. INDIKATORI USKLAĐENOSTI SA MEĐUNA-RODNIIM STANDARDIMA I DOBROM PRAKSOM

A. ZAKON I NACIONALNI PRAVNI OKVIR ZA KRIMINALIZACIJU TRGOVINE LJUDIMA

A.1 Opšte informacije o zakonu i pravnim procedurama

Br.	Indikator	Mogući izvori	Napomena
A.a	Domaće zakonodavstvo pruža sveobuhvatni okvir za borbu protiv trgovine ljudima u skladu sa Konvencijom Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima ili Palermo protokolom UN.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih 23 podindikatora.
A.1	Zakon predviđa efektivne i proporcionalne kazne za osobe za koje je dokazano da su počinile krivično delo trgovine ljudima, a koje odvrću od vršenja ovog krivičnog dela.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	I ovo je okvirni indikator. On zahteva od osoba koje rade monitoring da ocene da li su kazne predviđene u pravnom sistemu njihove zemlje efektivne i proporcionalne i da li odvrću od vršenja krivičnog dela, u poređenju sa kaznama za druga krivična dela sličnog stepena ozbiljnosti.
A.2	Zakon prepoznaje sve načine izvršenja trgovine ljudima koji su pobrojani u članu 4 Konvencije SE o borbi protiv trgovine ljudima, tj. članu 3 Palermo protokola.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	Načini predviđeni ovim instrumentima glase: „vrbovanje, prevoz, premeštanje, skrivanje ili prihvatanje lica“. Izvestite i o načinima izvršenja koji nisu eksplicitno navedeni.
A.3	Zakon prepoznaje sva sredstva izvršenja trgovine ljudima koja su predviđena u članu 4 Konvencije SE o borbi protiv trgovine ljudima, tj. članu 3 Palermo protokola.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	Sredstva predviđena ovim instrumentima glase: „uz primenu pretnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmiče, prevare, obmane, zloupotrebe ovlašćenja ili stanja ugroženosti, ili davanje ili primanje novčanih sredstava ili druge koristi“. Izvestite i o sredstvima koja nisu eksplicitno navedena.
A.4	Zakon prepoznaje, kao minimum, sve oblike eksploatacije predviđene u članu 4 Konvencije SE o borbi protiv trgovine ljudima, tj. članu 3 Palermo protokola.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	Oblici eksploatacije predviđeni ovim instrumentima glase: „iskorišćavanje prostitucije drugih lica ili druge oblike seksualnog iskorišćavanja, prisilan rad ili pružanje usluga, služenje, ropstvo ili praksu sličnu ropstvu ili vađenje ljudskih organa“. Izvestite i o oblicima koji nisu eksplicitno navedeni u zakonu.

Br.	Indikator	Mogući izvori	Napomena
	Zakon definiše sledeće komponente i s njima u vezi krivična dela (zakon predviđa i efektivne i proporcionalne kazne koje odvrataju od izvršenja svakog od ovih dela):	Zakon, Krivični zakonik.	Cilj ovog indikatora je da se oceni stepen usklađenosti zakona sa Direktivom EU za suzbijanje trgovine ljudima. Pošto Direktiva pokriva šest kategorija krivičnih dela u vezi sa eksploatacijom (od a) do f) u nastavku), navedite podatke o svakom od njih (tj. konkretne nacionalne zakone u vezi sa svakim od ovih dela i predviđene kazne). Prokomentarišite (tj. ocenite) da li je predviđena kazna za svako delo proporcionalna i da li odvrata od izvršenja.
A.5	Ropstvo, služenje i prakse slične ropstvu.	Zakon, Krivični zakonik.	Napomena: „Služenje“ obično nije definisano u nacionalnim zakonima, a nije jasno definisano ni kada su UN uvele taj pojam u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima iz 1948. Međutim, pojam „služenje“ se ponekad koristi da se opišu slučajevi radnika u kući koji su izloženi prinudnom radu ili sličnim oblicima prinude. Koristi se i da označi dužničko ropstvo. Pojam „prakse slične ropstvu“ ima jasno značenje u međunarodnom pravu i definisan je u Dopunskoj konvenciji UN o ukidanju ropstva iz 1956, tako da obuhvati četiri grupe praksi, uključujući i dužničko ropstvo.
A.6	Prinudni rad ili pružanje usluga, uključujući i prinudu na prosjačenje, kada se isprošen novac daje trećem licu koje nije roditelj ili zakonski staratelj.	Zakon, Krivični zakonik, Zakon o radu.	„Prinudni rad ili pružanje usluga“ se eksplicitno spominju u Palermo protokolu, dok se prinudno prosjačenje i eksploatacija prinudnog prosjačenja ne spominju. EU Direktiva iz 2011. eksplicitno spominje prosjačenje u članu 2 o krivičnim delima (navodeći različite oblike eksploatacije koji su svrha trgovine ljudima): „Eksploatacija će uključiti, kao minimum, eksploataciju prostitucije drugih lica ili druge oblike seksualne eksploatacije, prinudni rad ili pružanje usluga, uključujući prosjačenje, ropstvo i prakse slične ropstvu, služenje ili eksploataciju vršenja krivičnih dela, ili uklanjanje organa“. Ukazuje se da „prinudno prosjačenje treba razumeti kao oblik prinudnog rada ili pružanja usluga kako je definisano u Konvenciji br. 29 Međunarodne organizacije rada o prinudnom ili obaveznom radu. Stoga eksploatacija prosjačenja, uključujući i korišćenje trafikovane zavisne osobe

Br.	Indikator	Mogući izvori	Napomena
			za prosjačenje, potpada pod definiciju trgovine ljudima samo ako su prisutni svi elementi prinudnog rada ili pružanja usluga“.
A.7	Seksualna eksploatacija, uključujući i eksploataciju prostitucije drugih lica (npr. posredovanje u prostituciji ili navođenje na prostituciju).	Zakon, Krivični zakonik.	Različiti krivični zakonici definišu eksploataciju prostitucije drugih lica (ponekad pod nazivom „posredovanje u prostituciji“) na različite načine. Neke države ne smatraju sticanje zarade kroz prostituciju drugog lica krivičnim delom, ali ipak kriminalizuju upotrebu sile, prevare ili pretnji kako bi se neka osoba naterala da se bavi pružanjem seksualnih usluga u zamenu za nadoknadu.
A.8	Komercijalna seksualna eksploatacija dece.	Zakon, Krivični zakonik.	Kao minimum, kao krivično delo treba da bude predviđena eksploatacija (tj. ostvarivanje zarade od) prostitucije dečaka i devojčica mlađih od 18 godina. Kao krivično delo može biti predviđeno i plaćanje osobama mlađim od 18 godina za seksualne usluge. Neki pravni sistemi koriste terminologiju Fakultativnog protokola (uz UN Konvenciju o pravima deteta) o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji.
A.9	Prinudni brak.	Zakon, Krivični zakonik, Pородični zakon.	Važno je da se ne meša „prinudni brak“ i „ugovoreni brak“, kao i da se ne pretpostavlja da su svi „dečji brakovi“ istovremeno i „prinudni brakovi“. Neki pravni sistemi koriste izraz „protivzakoniti brakovi“, za koje je kazna relativno mala ako nisu prepoznati kao oblik eksploatacije koji je svrha trgovine ljudima.
A.10	Uzimanje ljudskih organa uz komercijalnu zaradu.	Zakon, Krivični zakonik	Neki pravni sistemi ne kategorišu ovo kao svrhu trgovine ljudima, dok drugi mešaju ovo sa „trgovinom ljudskim organima“, tj. i kada su organi pribavljeni na legitiman način, ali su naknadno prodati, što se kvalitativno razlikuje od trgovine ljudima.
A.11	Zakon predviđa makar jedno krivično delo koje omogućava krivično gonjenje osoba odgovornih za tešku ekonomsku eksploataciju odraslih, koja ne podrazumeva ropstvo (tj. „vlasništvo“ nad drugim ljudskim bićem), ali podrazumeva visok nivo kontrole u kontekstu služenja ili prinudnog rada.	Zakon, Krivični zakonik.	Ovo krivično delo treba da pokrije dužničko ropstvo, tj. situacije gde se poslodavci ili druga lica pozivaju na dug kako bi naterali nekoga da nastavi da radi za njih, kada je vrednost rada značajno veća od vrednosti zajma/duga.

Br.	Indikator	Mogući izvori	Napomena
A.12	Zakon predviđa makar jedno krivično delo koje omogućava krivično gonjenje osoba odgovornih za tešku ekonomsku eksploataciju dece (mlađih od 18 godina) koja ne podrazumeva ropstvo, već oblik služenja ili prinudnog dečjeg rada, npr. slično „prodaji dece“ kod jedne od „praksi sličnih ropstvu“.	Zakon, Krivični zakonik.	Ovo delo može da podrazumeva i obavezivanje (čak i ako nema primoravanja) deteta da prosi i predaje zaradu trećem licu koje nije njegov roditelj ili zakonski staratelj. Napomena: Ne smatraju se svi slučajevi učešća dece u prosjačenju trgovinom ljudima: ako krivično delo/prekršaj postoji kada roditelji zahtevaju od svoje dece da prose, ili ako dete samo izvrši prekršaj prosjačeći, ni jedno ni drugo se po međunarodnom i evropskom pravu ne smatra trgovinom ljudima.
A.13	Zakonodavstvo o suzbijanju trgovine ljudima ne meša trgovinu ljudima i srodna krivična dela protiv lica sa krivičnim delima protiv bezbednosti države, pre svega sa krijumčarenjem ljudi ili migranata.	Zakon, Krivični zakonik.	Npr. dela kao što je „nedozvoljen prelazak državne granice i krijumčarenje ljudi“.
A.14	Zakon o krivičnim delima protiv seksualnih sloboda, uključujući i eksploataciju prostitucije drugih lica, je jasan i ne klasifikuje neko krivično delo kao „trgovinu ljudima“ ukoliko vrbovanje, prevoz, premeštanje, skrivanje ili prihvatanje lica ne uključuje upotrebu nasilnih sredstava (predviđenih u članu 4(a) Konvencije Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima i članu 3 Palermo protokola).	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	Nasilna sredstva predviđena u članu 4(a) Konvencije SE podrazumevaju „primenu pretnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmane, zloupotrebe ovlašćenja ili stanja ugroženosti, ili davanje ili primanje novčanih sredstava ili druge koristi“. Ovaj indikator proverava da li državni organi seks rad koji ne uključuje prinudna ili nasilna sredstva vrbovanja ipak ipak svrstavaju u trgovinu ljudima, što nije u skladu sa Konvencijom SE.
A.15	Zakon predviđa da pristanak punoletne žrtve trgovine ljudima na nameravanu eksploataciju nije od značaja kada je protiv trafikovane osobe upotrebljeno bilo koje sredstvo predviđeno u članu 4 Konvencije Saveta Evrope o borbi protiv trgovine ljudima i članu 3 Palermo protokola.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	Sredstva predviđena ovim instrumentima glase: „primena pretnje ili sile ili drugih oblika prinude, otmice, prevare, obmane, zloupotrebe ovlašćenja ili stanja ugroženosti, ili davanje ili primanje novčanih sredstava ili druge koristi“.
A.16	Zakon predviđa da krivično delo trgovine ljudima počinjeno prema detetu postoji čak i ako nisu upotrebljena nasilna sredstva predviđena u članu 4 Konvencije SE o borbi protiv trgovine ljudima ili članu 3 Palermo protokola.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	Član 4(c) Konvencije SE glasi: „vrbovanje, prevoz, premeštanje, skrivanje ili prihvatanje deteta radi iskorišćavanja smatra se „trgovinom ljudima“ čak i ako ne uključuje sredstva navedena u tački a) ovog člana“.

Br.	Indikator	Mogući izvori	Napomena
A.17	Zakon predviđa kao krivično delo korišćenje usluga nastalih eksploatacijom kada osoba koja te usluge koristi zna da se radi o žrtvi trgovine ljudima.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	Eksploatacija može da podrazumeva plaćanje za seksualne usluge osobi za koju se zna da je trafikovana, ali i za druge vrste usluga, kao što je masaža ili briga o starima i bolesnima. Napomenite i da li se krivično delo odnosi isključivo na seksualne usluge koje pruža žrtva trgovine ljudima, ali ne i na ostale usluge, što bi se smatralo nedostatkom. Takođe, navedite i da li je kao krivično delo predviđeno plaćanje za seksualne usluge ko god da ih pruža (bilo da se radi o žrtvi trgovine ljudima ili ne), pošto to onda ne bi bila specifična mera usmerena na obeshrabrivanje plaćanja usluga žrtvama trgovine ljudima.
A.18	Zakon predviđa kao krivično delo pokušaj ili pomaganje i podsticanje na vršenje krivičnog dela trgovine ljudima.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	N/A
A.19	Nacionalni pravni okvir omogućava pronalaženje, oduzimanje i konfiskaciju imovine stečene vršenjem krivičnog dela trgovine ljudima.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	N/A
A.20	Nacionalni pravni okvir uspostavlja nadležnost nad krivičnim gonjenjem za delo trgovine ljudima i srodna dela kada je delo počinjeno: a. Na teritoriji države; ili b. Na brodu koji plovi pod zastavom države; ili c. U vazduhoplovu koji je registrovan po njenom pravu; ili d. Od strane njenog državljanina u stranoj državi; ili e. Nad njenim državljaninom u stranoj državi; ili f. Od strane osobe koja ima prebivalište na teritoriji države koja se prati.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	Napomenite da li nadležnost postoji za svih šest tačaka, ili ako ne, u kojim od nabrojanih situacija država ima nadležnost, a u kojim ne.
A.21	Trgovina ljudima i srodna dela se tretiraju kao dela kod kojih je moguća ekstradicija u skladu sa relevantnim sporazumima i domaćim zakonima.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik.	N/A

Br.	Indikator	Mogući izvori	Napomena
A.22	Nacionalni pravni okvir predviđa da žrtve trgovine ljudima ne mogu biti kažnjene (ili čak ni krivično gonjene) za protivpravna dela koja su počinile, a koja su direktna posledica činjenice da su žrtve trgovine ljudima ili gde su bile primorane da izvrše takva protivpravna dela.	Zakon, Službeni list, Krivični zakonik, prethodne presude.	Ovo se tiče principa nekažnjavanja žrtava trgovine ljudima, pre svega onih koje su identifikovane kao moguće žrtve.
A.23	Nacionalni pravni okvir predviđa da potencijalna ili moguća žrtva trgovine ljudima koja se našla u pritvoru (bilo da nije identifikovana kao žrtva ili čak i kad je postojala sumnja da se možda radi o žrtvi) treba da bude puštena iz pritvora.	Krivični zakonik ili Zakonik o krivičnom postupku.	Ovo se takođe tiče principa nekažnjavanja žrtava trgovine ljudima, ali ide i dalje od toga, i predviđa ili da moguće žrtve trgovine ljudima ne mogu da se pritvaraju ili da svako ko je identifikovan kao moguća žrtva treba da bude pušten iz pritvora (npr. iregularni migranti u pritvoru ili deca uhapšena i pritvorena za dela kao što su krađa ili uzgoj kanabisa).

B. IDENTIFIKACIJA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA

B.1 Pravni okvir i procedure za identifikaciju žrtava trgovine ljudima

Br.	Indikator	Mogući izvori	Napomena
B.a	Postoji odgovarajući pravni okvir koji omogućava brzu i tačnu identifikaciju žrtava trgovine ljudima.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu sledećih 6 podindikatora.
B.1	Pravi okvir jasno predviđa koji organ/ organi imaju pravo da izvrše formalnu identifikaciju neke osobe na svojoj teritoriji (ili osobe koja se u nju vraća) kao „žrtve trgovine ljudima“.	Zakon. Službeni list. ZKP. Zvanični dokumenti kao što su Standardne operativne procedure koje koristi policija ili drugi organi.	
B.2	Postoje pisane procedure i smernice o identifikaciji žrtava, koje su razvijene i za koje se očekuje da su poznate i da se primenjuju od strane svih onih koji učestvuju u otkrivanju, pritvaranju, prihvatu i procesuiranju iregularnih mirganata, kao i od strane svih onih koji učestvuju u identifikaciji mogućih žrtava trgovine ljudima ili u pružanju podrške žrtvama.	Standardne operativne procedure ili druge procedure koje su formalno usvojene od strane Nacionalnog mehanizma za upućivanje ili drugog nadležnog organa formalno zaduženog za identifikaciju žrtava (npr. policija).	Pisane procedure ili smernice treba podvrgnuti „kvalitativnoj proceni“, tj. proveriti (i) da li su u skladu sa međunarodnim standardima i prihvaćenim dobrim praksama, npr. standardima i praksama predstavljenim u OSCE/ODIHR Priručniku o nacionalnim mehanizmima za upućivanje i (ii) da li se redovno revidiraju i menjaju (makar jednom od kad su prvi put donete). Navedite datum kada su procedure prvi put usvojene i kada su poslednji put ažurirane.
B.3	Kao minimalni odgovor, procedura za identifikaciju se sastoji od kumulativne procene dva različita izvora informacija: (i) rezultata dobijenih kroz primenu indikatora za identifikovanje žrtve trgovine ljudima pre razgovora, i (ii) odgovora koje osoba za koju se sumnja da je žrtva daje tokom strukturisanog intervjua.	Standardne operativne procedure ili druge formalne procedure za identifikaciju žrtava. Informacije od policije nadležne za istragu slučajeva trgovine ljudima.	Za indikatore za identifikaciju žrtava pogledajte sledeći red.
B.4	Zakon ili neki drugi <i>policy</i> dokument jasno predviđa da su nadležni organi dužni da uzmu u obzir konkretne indikatore u vezi sa različitim oblicima prinude i eksploatacije koju su doživele žrtve trgovine ljudima.	Zvanična dokumenta. Standardne operativne procedure ili druge procedure koje su formalno usvojene od strane Nacionalnog mehanizma za upućivanje ili policije.	Ovo se odnosi na indikatore koje državni organi zaduženi za identifikaciju žrtava u nekim državama moraju da koriste ili navode kada vrše identifikaciju žrtava trgovine ljudima (npr. ILO Operativni indikatori trgovine ljudima).

25

Br.	Indikator	Mogući izvori	Napomena
B.5	Javno dostupni indikatori su bazirani na međunarodnoj dobroj praksi.		Nacrt dokumenta o identifikaciji Evropske komisije iz 2007. godine (Preporuke o identifikaciji i upućivanju žrtava trgovine ljudima na usluge) spominje „zadržavanje identifikacionih dokumenata“, „dužničko ropstvo“ i „uskraćivanje zarade“ kao moguće indikatore. Komisija je zatim objavila, zajedno sa ILO, Operativne indikatore trgovine ljudima (2009), gde su izlistane četiri grupe operativnih indikatora za punoletne i maloletne žrtve trgovine ljudima u cilju seksualne i radne eksploatacije (ukupno 67).
B.6	Pravni okvir predviđa jasne i dostupne procedure za svakoga ko smatra da ima pravo da bude prepoznat kao žrtva trgovine ljudima, a ko nije prepoznat, da uloži žalbu i traži izmenu upravne ili sudske odluke u vezi sa njihovim statusom žrtve trgovine ljudima.	Standardne operativne procedure ili druge formalne procedure za identifikaciju žrtava. Zakonik o krivičnom postupku ili neki drugi zakon.	N/A

C. ZAKONSKE ODREDBE O ZAŠTITI ŽRTVAMA TRGOVINE LJUDIMA

C.1 Zaštita svih žrtava

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena
C.a	Pravni okvir omogućava zaštitu i podršku za žrtve trgovine ljudima, tj. žrtve transnacionalnog kriminala, žrtve eksploatacije u zemlji i žrtve koje se vraćaju u zemlju porekla, uključujući i pristup pravnim lekovima.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta.	Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu sledećih 26 podindikatora.
C.1	Pravni okvir daje jasnu definiciju „žrtve trgovine ljudima“.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik.	N/A
C.2	Zakon daje jasnu definiciju „moguća“ ili „potencijalna“ žrtva trgovine ljudima; ili zakon ili neki drugi <i>policy</i> dokument daje jasne kriterijume na osnovu kojih relevantni državni organi treba da vrše procenu da li postoji razuman osnov za uverenje da je neka osoba žrtva trgovine ljudima.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta (ako je potrebno, pokušati pristup preko Zakona o slobodnom pristupu informacijama).	OSCE/ODIHR Priručnik o nacionalnim mehanizmima za upućivanje objašnjava: „Pošto žrtve trgovine ljudima na početku često oklevaju da se same identifikuju kao žrtve, izraz „moguća žrtva trgovine ljudima“ se generalno koristi da označi osobe koje su verovatno žrtve i koje zbog toga potpadaju pod generalno područje programa i usluga za žrtve trgovine ljudima“. Konvencija SE predviđa da moguća ili potencijalna žrtva ima pravo na neke minimalne oblike pomoći, a da osobe koje nisu državljani/ke ne mogu da se udalje iz zemlje.
C.3	Pravni okvir osigurava zaštitu identiteta žrtava.	ZKP. Zakon koji se bavi žrtvama krivičnih dela.	N/A
C.4	Pravni okvir omogućava žrtvama trgovine ljudima pravo na pristup pravnim lekovima za štetu koja im je pričinjena, uključujući restituciju i kompenzaciju.	ZKP. Zakon koji se bavi žrtvama krivičnih dela.	N/A
C.5	Pravni okvir predviđa period oporavka i refleksije od najmanje 30 dana mogućim žrtvama trgovine ljudima (bilo da se radi o državljanima/kama ili nedržavljanima/kama)	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik.	Potvrda da postoje zakonske ili administrativne mere koje nude mogućim žrtvama period refleksije. To podrazumeva da moguća žrtva trgovine ljudima ima pravo na minimum perioda oporavka pre nego što je ispita policija. Opet, to ne znači da policija nema pravo da moguću žrtvu pita da li je spremna da odgovara na pitanja pre kraja perioda refleksije.
C.6	Pravni okvir eksplicitno daje mogućim žrtvama trgovine ljudima pravo na mere pomoći i podrške tokom perioda oporavka i refleksije.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik.	N/A

27

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena
C.b	Pravni okvir obezbeđuje žrtvama (i mogućim i onima koje su zvanično priznate) odgovarajuću specifičnu zaštitu od moguće odmazde i zastrašivanja tokom istrage i krivičnog gonjenja počinilaca.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta.	Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu sledećih podindikatora u vezi sa zaštitom žrtava tokom i nakon krivičnog postupka.
C.7	Pravni okvir predviđa pravo žrtava trgovine ljudima na pristup generalnom programu zaštite svedoka.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik.ZKP. Zvanična dokumenta.	Ovo se odnosi na opšte (i verovatno manje) mere zaštite koje nisu pokrivene podindikatorima koji slede. Kada nisu predviđene veće mere zaštite, kao što je promena identiteta ili mesta boravka, ili kada državni organi smatraju da nema mesta njihovoj primeni, da li postoje neke druge mere zaštite?
C.8	Pravni okvir predviđa mogućnost promene identiteta za žrtve trgovine ljudima.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta.	N/A
C.9	Pravni okvir predviđa mogućnost da žrtve trgovine ljudima dobiju fizičku zaštitu.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta.	N/A
C.10	Pravni okvir predviđa mogućnost da žrtve trgovine ljudima dobiju meru izmeštanja iz mesta boravka.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta.	N/A
C.11	Pravni okvir predviđa da je moguće od žrtve trgovine ljudima uzeti iskaz pre suđenja i da se takav iskaz prepoznaje kao validan dokaz na suđenju (u okolnostima koje štite osnovno pravo optuženog na pravično suđenje).	Zakon. ZKP.	
C.12	Pravni okvir predviđa odgovarajuću zaštitu od moguće odmazde i zastrašivanja tokom i nakon istrage i krivičnog gonjenja učinilaca za druga lica (fizička ili pravna) koja su uključena u pružanje podrške žrtvama i svedocima, kao i za srodnike žrtava.	Zakon. Službeni list. Zakon o upravnom postupku. Zvanična dokumenta.	„Druga lica“ mogu biti srodnici žrtve ili svedoka, ali i organizacije koje pružaju pomoć i podršku žrtvama.

C.2 Posebne mere zaštite za decu

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena
C.c	Deca žrtve trgovine ljudima moraju biti identifikovana, zaštićena i da dobiju podršku u skladu sa principom „najboljeg interesa deteta“.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih dole navedenih podindikatora.
C.13	Pravni okvir predviđa mere posebne zaštite za decu žrtve mlađe od 18 godina.	Država i državne institucije, zvanični veb-sajtovi itd.	Ovaj indikator podrazumeva jednostavno desk istraživanje kako bi se identifikovale stvarne i dostupne posebne mere zaštite za decu u zemlji koja se prati. Ima za cilj da utvrdi listu takvih usluga i zahteva od OCD koja sprovodi praćenje da da ocenu da li dostupne usluge odgovaraju na potrebe dece žrtava. Takva ocena u nekim slučajevima može zahtevati dodatno kvalitativno istraživanje.
C.14	Princip da se u svim radnjama (i odlukama) koje imaju uticaja na dete polazi od „najboljeg interesa deteta“ je prepoznat u nacionalnom pravu i formalno integrisan u procedure i smernice za zaštitu i pomoć deci žrtvama trgovine ljudima.	Zakon, uključujući i zakone o dečjoj zaštiti. Službeni list. Krivični zakonik. Državni i OCD izveštaji Komitetu za prava deteta.	Ovaj indikator zahteva objašnjenje (ili definisanje) pojma „najboljeg interesa deteta“ u zakonu, kao i da tekst zakona ili pravna nauka predviđaju da najbolji interes deteta mora biti od primarnog značaja (uz ostale stvari od primarnog značaja) u radnjama i odlukama koje se tiču dece.
C.15	Pravni okvir predviđa da svako dete bez pratnje koje je moguća žrtva predstavlja zakonski staratelj, organizacija ili institucija.	Zakon. Procesna pravila o dečjoj zaštiti ili specifično za decu bez pratnje.	Obično se smatra da su deca bez pratnje i razdvojena deca strani državljeni. Međutim, dete se može smatrati detetom bez pratnje i ako je nemoguće utvrditi gde mu je roditelj ili zakonski staratelj ili ta osoba ne može da bude uključena u donošenje odluka u ime deteta.
C.16	Pravni okvir predviđa da svako dete koje je moguća žrtva trgovine ljudima ima besplatnu pomoć advokata ili pravnog savetnika.	Zakon. Procesna pravila o dečjoj zaštiti ili specifično za decu žrtve trgovine ljudima.	Tj. pravni okvir ne pretpostavlja da dete može da želi ili ne želi pravnu pomoć.
C.17	Pravni okvir jasno predviđa da ako ima osnova da se posumnja da neko dete može biti žrtva trgovine ljudima, to dete će se smatrati žrtvom trgovine ljudima do konačne potvrde i imaće sva prava i zaštitu koja pripada detetu žrtvi.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Druga procesna pravila o dečjoj zaštiti.	N/A
C.18	Pravni okvir jasno predviđa da ako ima osnova da se posumnja da je žrtva ili moguća žrtva mlađa od 18 godina, toj osobi pripadaju posebne mere zaštite na koje imaju pravo deca dok se ne potvrdi da su stariji od 18 godina.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Druga procesna pravila o dečjoj zaštiti.	N/A

29

C.3 Zaštita žrtava koje nisu državljani/ke države koja se prati (dozvole boravka i povratak žrtava), uključujući i decu

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena
C.19	Nedržavljeni/ke (kao i državljani/ke) koji su moguće žrtve trgovine ljudima imaju pravo na period oporavka i refleksije od najmanje 30 dana.	Zakon. Službeni list. ZKP. Zakoni koji uređuju status stranca.	Napomena: Za odeljak C.3 ne postoji okvirni indikator.
C.20	Zakon predviđa da strani državljani/ke koji su moguće žrtve imaju pravo da ostanu u zemlji (čak i kad nisu imali regulisan boravišni status ranije) ili zabranjuje njihovo udaljenje iz zemlje tokom perioda refleksije.	Zakon. Službeni list. ZKP. Zakoni koji uređuju status stranca.	N/A
C.21	Pravni okvir daje mogućnost izdavanja obnovljive dozvole boravka za moguće žrtve (van okvira perioda oporavka).	Zakon. Službeni list. Zakoni koji uređuju status stranca.	Postojanje propisa ili smernica u vezi sa izdavanjem dozvola boravka.
C.22	Pravni okvir garantuje poštovanje <i>non-refoulement</i> principa (tj. repatrijacije izbeglice ili osobe koja je u riziku od torture u zemlji u koju se vraća, uključujući i rizik od mučenja od strane kriminalaca).	Zakon. Službeni list. Zvanična dokumenti. Bilateralni ugovori. Ugovori sa Visokim komesarijatom za izbeglice UN (UNHCR).	
C.23	Pravni okvir predviđa uspostavljanje formalnih programa asistiranog povratka (repatrijacije), u koje su uključene relevantne institucije i nevladine organizacije, a koji zahteva od državnih organa da sprovedu procenu rizika pre nego što se moguća ili zvanično prepoznata žrtva trgovine ljudima vrati ili premesti u drugu zemlju.	Zakon. Službeni list. Zvanična dokumenti.	Pogledajte OSCE/ODIHR, Vodeći principi o ljudskim pravima pri povratku žrtava trgovine ljudima iz 2014. godine.
C.24	Pravni okvir predviđa da je će se najbolji interes deteta razmatrati u procesu povratka na osnovu procene rizika i bezbednosti.	Zakon. Službeni list. Zvanična dokumenti/ procedure.	N/A

C.4 Zaštita državljana/ki koji su eksploatisani u inostranstvu i koji su se vratili u svoju zemlju

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena
C.25	Žrtve trgovine ljudima koje su identifikovane u drugoj zemlji i koje su se vratile u svoju zemlju (uz ili bez pomoći) imaju ista prava na zaštitu i pomoć kao i žrtve identifikovane u zemlji.	Standardne operativne procedure ili druge formalne procedure za identifikaciju žrtava.	Napomena: Ne postoji okvirni indikator za C.4.
C.26	Pisane procedure i smernice o identifikaciji žrtava (videti odeljak B o identifikaciji) odnose se i na žrtve koje se vraćaju u zemlju i na one identifikovane u zemlji.	Vidite odeljak B.	N/A
C.27	Postoji mehanizam koji osigurava da žrtve trgovine ljudima zadrže svoje zdravstvene kartone i nalaze kada su repatriране iz, tj. u zemlju.	Bilateralni sporazumi o povratku, zdravstveni radnici koji su lečili žrtve po povratku.	U takvim slučajevima, zaštita (poverljivosti) ličnih podataka je takođe pitanje.

D. POMOĆ I PODRŠKA ŽRTVAMA

D.1 Uopšteno o pomoći

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena
D.a	Pravni okvir pruža sveobuhvatni okvir za pomoć žrtvama trgovine ljudima koji odgovara njihovim specifičnim potrebama (npr. uzima u obzir rod, jezik, starost i etničku pripadnost).	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta.	Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih 16 podindikatora.
D.1	Pravni okvir ne uslovljava prvobitnu pomoć i podršku mogućim žrtvama trgovine ljudima njihovom spremnošću da optuže ili svedoče protiv bilo kog učinioca/osumnjičenog kriminalca.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik.	N/A
D.2	Državni budžet ili ministarstvo ili organ nadležan za finasije obezbeđuje novac bilo državnim službama bilo OCD (ili i jednim i drugima) za pokrivanje troškova pomoći žrtvama bez obzira da li se radi o namenskim ili nekim drugim sredstvima.	Državni budžet. Podaci organizacija koje pružaju pomoć žrtvama.	Ovaj indikator nema za cilj da sugerise da li su budžetska izdvajanja dovoljna ili odgovarajuća, već da pokaže da li sama država preuzima bilo kakvu odgovornost za troškove pomoći. Ako su podaci jasni, moguće bi bilo proceniti da li se budžetska izdvajanja smanjuju ili povećavaju od godine do godine.
D.3	Pravni okvir predviđa da moguće ili zvanično prepoznate žrtve moraju biti brzo, nakon prve provizorne identifikacije, informisane, pre svega u vezi sa njihovim pravima i o relevantnim sudskim i upravnim postupcima, uključujući i postupke u oblasti kompenzacije ili nadoknade štete, kao i o uslugama koje im stoje na raspolaganju, na jeziku koji razumeju.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. ZKP i ostali relevantni zakoni.	Izveštaj sa objašnjenjima uz Konvenciju SE (para. 160) kaže " Informacije [koje se obezbeđuju] se tiču pitanja kao što su dostupnost zaštite i dogovori o pomoći, različite mogućnosti koje su otvorene žrtvama, rizici koji ih čekaju, uslovi da ozakone svoje prisustvo na teritoriji članice, mogući različiti oblici zakonskih sredstava, kako funkcioniše sistem krivičnog prava (uključujući i posledice istrage i suđenja, dužinu suđenja, dužnosti svedoka, mogućnost dobijanja odštete od osoba osuđenih za krivična dela ili od drugih osoba ili pravnih lica, i mogućnosti da presuda bude odgovarajuće sprovedena). Informacije i savetovanje bi trebalo da omoguće žrtvama da procene svoju situaciju i da načine svestan izbor od nekoliko mogućnosti koje su im otvorene".
D.4	Pravni okvir predviđa da moguće ili zvanično prepoznate žrtve imaju pravo na savetovanje na jeziku koji razumeju.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. ZKP i ostali relevantni zakoni.	Ovo se odnosi i na strane državlane/ke koji ne govore jezik, kao i na domaće državljane/ke koji ne govore tečno službeni jezik države.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena
D.5	Pravni okvir daje žrtvama koje su identifikovane u zemlji ili u inostranstvu pravo na besplatan (tj. plaćen od strane države) bezbedan smeštaj i izdržavanje u trajanju od najmanje 30 dana.	Standardne operativne procedure ili odredbe o identifikaciji i zaštiti žrtava trgovine ljudima.	Od trenutka kad je neko identifikovan kao moguća žrtva u zemlji ili od trenutka kad se žrtva vrati u zemlju iz inostranstva.
D.6	Pravni okvir daje žrtvama koje su identifikovane u zemlji ili u inostranstvu pravo na besplatnu hitnu medicinsku pomoć, uključujući i medicinsku pomoć u oblasti mentalnog zdravlja, u periodu od najmanje 30 dana.	Zakon. Službeni list. Zvanična dokumenta.	U slučaju da se žrtve vraćaju u svoju zemlju iz inostranstva, ovo znači proveru da li žrtve koje ne plaćaju doprinose za zdravstveno i socijalno osiguranje u zemlji ipak imaju pravo na besplatno lečenje.
D.7	Pravni okvir daje žrtvama pravo na usluge prevodioca.	Zakon. Službeni list. Zvanična dokumenta.	N/A
D.8	Domaći pravni ili <i>policy</i> okvir daje žrtvama koje imaju zakoniti boravak pravo na pristup tržištu rada (i na rad).	Zakon. Službeni list. Zvanična dokumenta. Zakon o radu.	N/A
D.9	Domaći pravni ili <i>policy</i> okvir daje žrtvama koje imaju zakoniti boravak pravo na pristup stručnom obrazovanju.	Zakon. Službeni list. Zvanična dokumenta. Zakon o radu.	N/A

D.2 Pravni savet i pravna pomoć

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena
D.b	Pravni okvir predviđa pravo na pravnu podršku za žrtve trgovine ljudima (i moguće i zvanično prepoznate) u svim relevantnim postupcima.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih 6 podindikatora.
D.10	Pravni okvir daje žrtvama pravo na besplatnu, nezavisnu i kompetentnu pravnu pomoć i podršku tokom krivičnog postupka.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zakonik o krivičnom postupku.	Pravna pomoć koju pruža država može da podrazumeva pokrivanje troškova pravnog saveta i zastupanja pred sudom. Ako ne pokriva sveukupne troškove, pravna pomoć i podrška se ne može smatrati besplatnom.
D.11	Pravni okvir daje žrtvama pravo na pravni savet i podršku tokom parničnog postupka.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zakonik o parničnom postupku.	N/A
D.12	Pravni okvir daje žrtvama pravo na pravni savet i podršku tokom upravnog postupka.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zakonik o upravnom postupku.	N/A

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena
D.13	Pravni okvir predviđa pravo na besplatnu pravnu pomoć za žrtve trgovine ljudima u krivičnom postupku.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zakonik o krivičnom postupku. Zvanična dokumenta.	N/A
D.14	Pravni okvir predviđa pravo na besplatnu pravnu pomoć za žrtve trgovine ljudima u parničnom postupku.	Zakon. Službeni list. Građanski zakonik. Zakonik o parničnom postupku. Zvanična dokumenta.	N/A
D.15	Pravni okvir predviđa pravo na besplatnu pravnu pomoć za žrtve trgovine ljudima u upravnom postupku.	Zakon. Službeni list. Upravni zakonik. Zakonik o upravnom postupku. Zvanična dokumenta.	N/A
D.16	Pravni okvir daje mogućnost nevladinim organizacijama, organizacijama civilnog društva i drugim fondacijama, grupama ili udruženjima da pružaju pomoć i podršku žrtvama tokom krivičnog ili parničnog postupka, uz njihovu saglasnost.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta.	N/A

E. KOMPENZACIJA I NAKNADA ŠTETE

E.1 Kompenzacija i naknada štete dostupna prema zakonu

Br	Indikator	Mogući izvori	Napomena
E.a	Pravni okvir predviđa da žrtve trgovine ljudima imaju pravo na pristup pravnim lekovima za pretrpljenu štetu, uključujući i pravo na kompenzaciju i restituciju.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih 4 podindikatora.
	Napomena: Kompenzacija i restitucija koje uključuju novčana plaćanja mogu proizilaziti iz različitih izvora: od osuđenog učinioca (naredba da isplati obeštećenje ili neisplaćene zarade ili kompenzaciju), ili po osudi ili na osnovu odvojenog parničnog postupka, ili od osumnjičenog trgovca koji nije osuđen, ali mu je naloženo da izvrši isplatu na bazi parničnog postupka; ili iz fonda za kompenzaciju koji vodi država, kada na isplatu pravo imaju samo žrtve osuđenih počinilaca ili kada ne dođe do osude. Nacrtr osnovnih principa prava na delotvoran pravni lek za žrtve trgovine ljudima UN poziva države da: “(a) Osiguraju da postoje zakoni, mehanizmi i procedure koje omogućavaju žrtvama trgovine ljudima da, ako žele: (i) Dobiju naknadu štete u parničnom postupku za pretrpljenu trgovinu ljudima, uključujući i kršenje radnog zakonodavstva; (ii) Prime isplatu ili nalog krivičnog suda za kompenzaciju od strane osoba osuđenih za trgovinu ljudima; (iii) Imaju pravo na kompenzaciju koju isplaćuje država za pretrpljene povrede i štetu” (Dokument UN A/HRC/17/35, 13. april 2011). Indikator treba da budu provereni u odnosu na svaki od ova tri izvora.		
E.1	Zakon predviđa pravo žrtava trgovine ljudima da prime kompenzaciju ili naknadu štete od učinioca.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta.	N/A
E.2	Država je uspostavila generalni fond za kompenzaciju za žrtve krivičnih dela, kome žrtve trgovine ljudima mogu da pristupe nakon što osoba optužena za trgovinu ljudima bude osuđena, bilo da imaju boravak u zemlji ili ne.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta.	Takvom fondu pristup imaju pojedinci koji su bili žrtve interne trgovine ljudima, državljani/ke i nedržavljanici/ke, kao i oni kojima je destinacija trgovine ljudima bila strana zemlja. Ne mora da bude dostupan državljanima/kama koji su postali žrtve dok su živeli u stranoj zemlji, jer bi oni u principu trebalo da traže kompenzaciju u zemlji u kojoj su trafikovani i eksploatisani.
E.3	Država je uspostavila poseban fond za kompenzaciju iz koga se isplaćuju žrtve trgovine ljudima, bez obzira da li je osoba osumnjičena za trgovinu ljudima krivično gonjena i osuđena ili ne.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta.	Fond kome pristup imaju slične kategorije lica kao u gornjem indikatoru, ali bez zahteva da počinilac bude osuđen.
E.4	Zakon ne zahteva od žrtava koje su učestvovala u krivičnom postupku (kao oštećeni ili svedoci) da pokreću novi postupak za kompenzaciju (npr. u krivičnom postupku se rutinski odlučuje o imovinskopravnom zahtevu, a od žrtve se ne zahteva da odvojeno podnosi imovinskopravni zahtev).	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. Zvanična dokumenta.	Ovaj indikator ne ocenjuje koji sistem je bolji, ali omogućava osobama koje vrše monitoring da ocene razliku između država, tj. koji je sistem efikasniji u slučaju kada je pokretanje novog postupka i teško i dugačko za žrtve.

35

F. INSTITUCIONALNI OKVIR, UKLJUČUJUĆI KOORDINACIJU, KAPACITET I MEĐUNARODNU SARADNJU

F.1 Institucionalni okvir uspostavljen zakonom

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena
F.a	Država ima odgovarajući institucionalni i <i>policy</i> okvir i strukture za suzbijanje trgovine ljudima, izdvaja dovoljna sredstva za njihovo funkcionisanje (uključujući i dobro obučene zaposlene), a sa drugim državama su zaključeni odgovarajući sporazumi kako bu se osigurala efektivna međunarodna pravna pomoć u slučajevima trgovine ljudima.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih 11 podindikatora.
F.1	Institucionalni i <i>policy</i> okvir za suzbijanje trgovine ljudima uključuje nacionalni mehanizam za upućivanje (za trgovinu ljudima) ili sličnu instituciju koja ili koordinira institucionalne uloge (odgovarajući na slučajeve trgovine ljudima ili pružajući usluge žrtvama) ili upućuje moguće žrtve od strane jedne organizacije u drugu (ili oba).	Zakon. Službeni list. Zvanična dokumenta. Standardne operativne procedure ili neki drugi <i>policy</i> dokumenti za identifikaciju žrtava.	Ne mora da se zove nacionalni mehanizam za upućivanje. Međutim, država može da ima mehanizam koji se zove nacionalni mehanizam za upućivanje koji ne vrši nijednu od njegove dve osnovne funkcije. (Napomena: Dve odvojene funkcije su opisane u OSCE/ODIHR Priručniku o nacionalnim mehanizmima za upućivanje (2004)).
F.2	Postoje formalni sporazumi o saradnji, okviru za saradnju ili drugi oblici <i>policy</i> okvira između nekih ili svih relevantnih državnih institucija u oblasti prevencije i borbe protiv trgovine ljudima i zaštite žrtava.	Zakon. Službeni list. Zvanična dokumenta.	Primeri organizacija koje su verovatno uključene su policija, zdravstvene službe, skloništa, organ starateljstva, socijalne službe, granična policija, sudstvo i obrazovne institucije.
F.3	Postoje formalni sporazumi o saradnji ili drugi okviri za saradnju između nekih OCD koje pružaju usluge žrtvama trgovine ljudima i jedne ili više relevantnih državnih institucija, bilo na temu razmene informacija o žrtvama ili upućivanja žrtava.	Pomenute službe potvrđuju postojanje sporazuma (postoji verovatnoća da je to poverljivo).	N/A
F.4	Uspostavljena je institucija – odlukom vlade ili na osnovu zakona – nezavisnog nacionalnog izvestioca o trgovini ljudima ili ekvivalentna pozicija i imenovan je izvestilac.	Zakon. Službeni list. Zvanična dokumenta.	„Nezavisan“ znači da nosilac funkcije ima sopstveni budžet, prikuplja informacije na način koji smatra pogodnim i predstavlja zaključke i preporuke ministarstvu ili vladi kao celini, ili državnoj skupštini, pri čemu nije direktno odgovoran i podređen vladinom ministru. Ako nacionalni izvestilac postoji, ali nije nezavistan, stavite to u napomenu.

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena
F.5	U policiji postoji specijalizovana istražna jedinica za suzbijanje trgovine ljudima (specijalizovana jedinica) koja ima odgovarajući mandat i nadležnost da efektivno sprovede istragu u slučajevima trgovine ljudima.		Da ili ne (da li postoji specijalizovana jedinica za suzbijanje trgovine ljudima ili ne)? Navedite ako takva specijalizovana jedinica ne postoji, ali ipak postoji specijalizovana policijska istražiteljska ekspertiza kad se sumnja na trgovinu ljudima.
F.6	Specijalizovana policijska jedinica za suzbijanje trgovine ljudima je posebno uključena u godišnji budžetski obračun kao posebna budžetska stavka.	Državni budžet. Budžet policije.	N/A
F.7	Posebno obučeni i imenovani tužioci rade na slučajevima trgovine ljudima i pružaju podršku svojim nespecijalizovanim kolegama kada je potrebno.	Usmena informacija iz tužilaštva.	Da ili ne (da li postoje specijalizovani tužioci za trgovinu ljudima ili ne)? Navedite ako takvi specijalizovani tužioci formalno ne postoje, ali je ipak poznato da je jedan ili više tužilaca specijalizovano za slučajeve trgovine ljudima.
F.8	Ukupan broj bilateralnih ugovora zaključenih sa drugim državama do kraja posmatranog perioda (tj. uključujući i one koji su zaključeni u prethodnim godinama i još su na snazi), u vezi sa suzbijanjem trgovine ljudima i zaštitom žrtava.	Vladine službe (Ministarstvo spoljnih poslova).	Ovaj indikator ima za cilj da pokaže stepen (moguće) pravne saradnje između država. Kod drugog i svakog sledećeg monitoringa, poređenje će pokazati da li su zaključeni novi sporazumi. Može se uključiti svaki bilateralni sporazum koji se odnosi posebno na trgovinu ljudima ili žrtve, ali ne i sporazumi koji se tiču povratka migranata generalno, uključujući i žrtve trgovine ljudima, ako takvi sporazumi ne sadrže posebne odredbe o zaštiti žrtava.
F.9	Državni zakoni daju mogućnost da se u državi koja je predmet praćenja sprovodi istraga slučajeva trgovine ljudima kada su počinjeni na njenoj teritoriji, ali je prijava primljena u državi u kojoj strana žrtva trgovine ljudima živi.	Zakonik o krivičnom postupku. Usmena informacija od specijalizovane policije za suzbijanje trgovine ljudima.	Ovo bi pretpostavljalo određen stepen ekstrateritorijalnosti.
F.10	Broj sporazuma sa drugim državama do kraja posmatranog perioda (tj. uključujući i one koji su zaključeni u prethodnim godinama i još su na snazi) u vezi sa zaštitom žrtava, svedoka i saradnika sa sudskim vlastima.	Državne službe i institucije.	Ovaj indikator je prost broj i ne zahteva nikakvu kalkulaciju.
F.11	Postojanje obaveznog modula o trgovini ljudima na univerzitetu ili u stručnim programima za socijalne radnike.	Socijalne službe, univerziteti, instituti, akademije, profesionalna tela.	Ovaj indikator ima za cilj da potvrdi postojanje obaveznih specijalizovanih modula o trgovini ljudima. Osobe koje vrše monitoring mogu dati dalji uvid tako što će oceniti kvalitet tih modula.

G. DOSTUPNOST PODATAKA, ZAŠTITA PODATAKA I ZAŠTITA PRIVATNOG ŽIVOTA

G.1 Zakoni i politike u vezi sa zaštitom podataka i zaštitom privatnog života

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena
G.a	Lični podaci mogućih ili zvanično prepoznatih žrtava trgovine ljudima se čuvaju i koriste u skladu sa uslovima predviđenim u Konvenciji Saveta Evrope o zaštiti lica u pogledu automatske obrade ličnih podataka (1981).		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih 9 podindikatora.
	<p>Napomena: Osnova svih evropskih instrumenata o zaštiti podataka je član 8 Evropske konvencije o ljudskim pravima (1950) o pravu na poštovanje privatnog i porodičnog života. Član 8 sprečava organe javne vlasti da se mešaju u privatni život građana, osim pod određenim uslovima. Konvencija SE o trgovini ljudima predviđa u članu 11 da „svaka država ugovornica treba da zaštiti privatni život i identitet žrtava. Lični podaci o njima treba da se čuvaju i koriste u skladu sa uslovima predviđenim Konvencijom o zaštiti pojedinaca u pogledu automatske obrade ličnih podataka (ETS No. 108). U Izveštaju sa objašnjenjima uz Konvenciju se kaže „Konvencija br.108 propisuje, naročito, da lični podaci treba da se čuvaju jedino za precizno određene zakonske svrhe, i da ne smeju da se koriste na bilo koji način koji nije u skladu sa tim svrhama. Takođe propisuje da takvi podaci ne smeju da se čuvaju u bilo kom obliku koji bi omogućio identifikovanje onoga na koga se podaci odnose, niti duže nego što je to neophodno za potrebe za koje su podaci zabeleženi i čuvani. Konvencija br.108 takođe propisuje kao obavezno preduzimanje odgovarajućih mera bezbednosti koje sprečavaju neovlašćen pristup i prepravljanje ili iznošenje u javnost podataka. Treba primetiti da po Članu 11(1) članice moraju da se povinuju, što se tiče ličnih podataka žrtava trgovine ljudima, zahtevima postavljenim u Konvenciji 108 bez obzira da li su je ratifikovale ili nisu“.</p>		
G.1	Država ima zakonodavstvo o zaštiti podataka.	Zakon.	Direktiva EU o zaštiti podataka 95/46/EC (1995) zahteva da svaka država članica EU usvoji zakone koji uređuju obradu ličnih podataka u skladu sa minimumom standarda predviđenih Direktivom. Ne pokriva oblast policijske i pravosudne saradnje u krivičnim stvarima, ali pokriva druge oblasti, kao što su podaci koje prikupljaju NVO/OCD ili podaci koji se dele sa medijima.
G.2	Država ima organ nadležan za zaštitu podataka.	Zakon i zakonski instrumenti.	Uspostavljanje organa nadležnog za zaštitu podataka je obaveza koja proizilazi iz Direktive EU 95/46/EC.
G.3	Postoje pisane procedure i smernice o identifikaciji žrtava koje sadrže odredbe o zaštiti ličnih podataka žrtava trgovine ljudima (i mogućih i zvanično prepoznatih).	Videti indikator B.2.	„Lični podaci“ označavaju svaki podatak u vezi sa identifikovanim pojedincem ili pojedincem koji se može identifikovati („subjekat podatka“). Podatak se smatra ličnim kada bilo kome omogući da poveže informaciju sa konkretnom osobom, čak i kad fizičko ili pravno lice

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena
			koje je rukovodilac podataka ne mogu da naprave tu vezu. To znači da se svaki podatak koji identifikuje ili može da dovede do identifikacije neke osobe (subjekta podatka) od strane drugih ima smatrati „ličnim podatkom“. Svrha zaštite podataka je da se zaštiti pojedinac čiji se podaci obrađuju. To se postiže kroz kombinaciju prava koje ima pojedinac (u rečniku zaštite podataka poznat kao „subjekat podatka“) i obaveza onih koji podatke obrađuju („obrađivač podataka“) ili kontrolišu takvu obradu („kontrolor podataka“) (videti Roth et al, 2015).
G.4	Postoje posebne mere koje osiguravaju da identitet bilo koje žrtve trgovine ljudima neće biti otkriven medijima.	Državne procedure ili smernice o identifikaciji. Interni propisi o zaštiti podataka svake organizacije koja je kontaktu sa mogućim žrtvama trgovine ljudima (decom i odraslima).	Pisane procedure o identifikaciji žrtava ili druge politike i protokoli eksplicitno spominju potrebu da se izbegne javno otkrivanje identiteta žrtava trgovine ljudima. Posebno proverite da li te procedure sprečavaju da se identitet žrtve otkrije tokom suđenja, i ako je tako, kome se mogu otkriti. Optuženi i njihovi advokati obično imaju pravo da znaju identitet odrasle osobe ili deteta koje iznosi dokaze protiv njih. Da li je to slučaj i u posmatranoj državi? Ako jeste, da li postoje procedure koje će ih sprečiti da tu informaciju podele sa drugima, uključujući i novinare?
G.5	Krivične sankcije se izriču za javno otkrivanje informacija – od strane medija ili nekog drugog - koje vode ka identifikaciji žrtava trgovine ljudima.	Krivični zakon.	Član 11.3 Konvencije SE zahteva od država potpisnica da „razmotri donošenje mera, u skladu sa članom 10 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda prema tumačenju Evropskog suda za ljudska prava, čiji je cilj podsticanje medija na zaštitu privatnog života i identiteta žrtava putem medijske samoregulacije ili regulatornih ili koregulatornih mera“.
G.6	Postoje mere za zaštitu identiteta žrtava-svedoka za koje se smatra da im je takva zaštita potrebna, i te mere se mogu koristiti za vreme sudskog postupka.	Zakonik o krivičnom postupku. Materijali za obuku zaposlenih u sudstvu. Praćenje suđenja.	N/A
G.7	Policiski i drugi zvaničnici moraju da informišu žrtvu trgovine ljudima i o pravu na zaštitu ličnih podataka i o procedurama koje treba poštovati kako bi se ostvarilo ovo pravo.	Zakon. Službeni list. Krivični zakonik. ZKP i ostali relevantni zakoni. Standardne operativne procedure.	Ovaj indikator je sličan D.3 o zaštiti žrtava trgovine ljudima.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena
G.8	OCD savetovališta ne mogu biti primorana da daju podatke svojih klijenata državnim službama ili nekom trećem licu.	NVO koje pružaju pomoć i podršku žrtvama.	N/A
G.9	Lični podaci koje uzimaju OCD pružaoci usluga su kodirani akronimom ili identifikacionim kodom.	NVO koje pružaju pomoć i podršku žrtvama.	N/A

DRUGI DEO: MONITORING I EVALUACJA REZULTATA NACIONALNIH OKVIRA ZA SUZBIJANJE TRGOVINE LJUDIMA

ODELJAK 2.1: SMERNICE ZA MONITORING I EVALUACIJU REZULTATA NACIONALNIH OKVIRA ZA SUZBIJANJE TRGOVINE LJUDIMA

U ovom odeljku se bavimo različitim aspektima primene indikatora iz Drugog dela i koliko sistematičan monitoring treba da bude. Prvo su predstavljeni različiti sistemi za monitoring i evaluaciju (M&E). Zatim sledi kratak opis indikatora, kako ih preraditi i kako na najbolji način dokumentovati proces monitoring i evaluacije, kako podeliti zadatke i dužnosti i sastaviti operativni plan. Ovaj deo Priručnika se takođe bavi izvorima podataka. Na kraju je dat opis različith monitoring struktura.

41

Tema 1: Monitoring i evaluacija projekta u odnosu na monitoring i evaluaciju opšteg sistema za suzbijanje trgovine ljudima

Monitoring i evaluacija predstavljaju proces u kome se podaci prikupljaju, analiziraju i predstavljaju kako bi se programskim i projektnim menadžerima, kreatorima politika i drugim zainteresovanim stranama predstavili napredak i rezultati sprovođenja i efektivnosti zakona, politika i programa. Treba praviti razliku između monitoring i evaluacije projekata i monitoring i evaluacije sistema i institucija. Projektni M&E ima za cilj da identifikuje promenu u radu, stavovima ili ponašanju ciljanih institucija, sistema i grupa kao rezultat konkretne intervencije. Referentni okvir za monitoring i evaluaciju projekta su ciljevi projekta i očekivani rezultati. Ovaj tip M&E je konačan - završava se kada se završi projekat ili brzo nakon kraja intervencije. Dok monitoring i evaluacija projekta mogu biti deo šireg sistema monitoringa i evaluacije, uobičajeno je da struktura projektnog monitoringa i evaluacije bude fragmentirana i okončava se kada se završi projekat, ograničavajući se na lekcije naučene iz projekta i na način na koji je sam projekat osmišljen, vođen ili sproveden.

Nasuprot tome, ovaj Priručnik se bavi pitanjem kako sistemi, structure i institucije za

suzbijanje trgovine ljudima treba da se prate i evaluiraju na jedan generički način. Drugim rečima, nije vezan za neki konkretan projekat ili program. On predstavlja način na koji se vrši monitoring i evaluacija sistema za suzbijanje trgovine ljudima jedne države bilo gde u svetu, ne samo u Jugoistočnoj Evropi. Referentni okvir za monitoring sistema za suzbijanje trgovine ljudima tiče se obaveza i odgovornosti državnih i nedržavnih aktera onako kako je predviđeno u nacionalnim zakonima i propisima, i u međunarodnim i regionalnim konvencijama.

Tema 2: Indikatori

Za svaku oblast politike koja je pokrivena međunarodnim instrumentima navedenim u Aneksu 1, u Priručniku je sadržano sledeće:

- Jedan ili više indikatora;
- Mogući izvori podataka za monitoring;
- Napomene (u nekim slučajevima);
- Predloženi način računanja (tamo gde je računanje potrebno).

Priručnik nije zamišljen kao šematski plan. Naprotiv, to bi bio problem imajući u vidu različita pitanja, strukture, aktere, zakonodavstvo, procedure i raspoložive izvore podataka u svakoj zemlji. Osim toga, Priručnik se sastoji od oko 300 indikatora i nije verovatno da će postojati resursi ili podaci da bi se sproveo sveukupan monitoring na sistematičan način. On je pre kreiran kao polazna tačka za osobe koje sprovode monitoring u svakoj državi i predviđeno je da se prilagođava i smanjuje kako bi se obradila ključna pitanja u konkretnoj zemlji, raspoloživi resursi i raspoloživost podataka.

Kada se odaberu i prilagode relevantni indikatori, dobro je dokumentovati potrebne radnje monitoringa za svaki indikator, svakog člana tima zadužiti za konkretnu radnju i odrediti rok za završetak svake radnje.

Osnovni zahtev Priručnika je raspoloživost pouzdanih i kompletnih zvaničnih podataka o broju žrtava tokom određenog perioda razvrstanih po uzrastu i polu. Osim ovih osnovnih podataka, indikatori zahtevaju konkretne sekundarne podatke kako bi se izračunao procenat žrtava koje su pogođene određenim problemom, npr. broj žrtava čiji su podaci javno objavljeni tokom perioda izveštavanja kao procenat svih žrtava.

U Drugom delu postoji nekoliko opštih tipova indikatora:

- Indikatori koji zahtevaju jednostavno obračunavanje, npr. izračunati procenat žrtava čiji identitet je otkriven;
- Indikatori koji zahtevaju samo prost broj, bez izračunavanja, npr. broj sastanaka formalnih koordinacionih struktura;
- Indikatori koji zahtevaju jednostavan „da/ne“ odgovor, u kom slučaju kolona u kojoj se vrši obračun objašnjava implikacije svakog od ovih odgovora.

Priručnik ne sugerše šta je „prihvatljiva“, a šta „neprihvatljiva“ statistika. Primenjujući indikatore u Drugom delu, osobe koje vrše monitoring treba same da ocene značaj statističkih podataka do kojih su došli, uzimajući u obzir specifičan kontekst svake države i trendove koji se registruju od jednog do drugog perioda. Pitanje rodne ravnoteže je primer takve ocene: razvrstani podaci mogu da daju informaciju o broju žrtava muškog i ženskog pola koje pogađa različita problematika obuhvaćena Priručnikom; međutim, na bazi same statistike, nije moguće kategorički izjaviti da li postoji rodna ravnoteža ili rodna diskriminacija. Za to je potrebno oceniti da li broj muškaraca i žena koji imaju korist od neke mere odražava ono što znate o rodnoj rasprostranjenosti žrtava.

Neki indikatori imaju za cilj da istraže da li je nešto učinjeno u specifikovanom vremenskom periodu. U tim slučajevima, Priručnik ne specifikuje taj vremenski period. Šta je prihvatljivo u nekom slučaju može da varira od zemlje do zemlje. Umesto toga, data je odrednica „tokom [određenog vremenskog perioda]...“, sugeršući da onaj ko vrši monitoring treba da specifikuje koji vremenski period će posmatrati.

Tema 3: Definicija „žrtve trgovine ljudima“

Često nije jasno šta statistički ili drugi podaci koji se odnose na osobe označene kao „žrtve trgovine ljudima“ tačno znače, a posebno da li se odnose na:

1. Osobe koje su privremeno bile identifikovane kao „moguće“ ili „potencijalne“ žrtve zato što postoji razuman osnov da se veruje da su doživele trgovinu ljudima; ili
2. Osobe koje su konačnije i zvanično identifikovane kao žrtve od strane policije, državne službe ili suda.

Za potrebe Priručnika, osim ako drugačije nije naznačeno, podaci o broju i ostalim detaljima o žrtvama treba, ako je moguće, da budu raščlanjeni na dve kategorije:

1. Prva kategorija - „moguće“ ili „potencijalne“ žrtve;
2. Druga kategorija - „zvanično priznate“, „zvanično prepoznate“ ili „formalno identifikovane“ žrtve.

Ako osobama koje vrše monitoring nije jasno da li se neki podatak odnosi na moguće ili zvanično priznate žrtve, može se koristiti izraz „generička žrtva“ da se ukaže da podatak nije jasan. U oba slučaja, međutim, indikatori imaju za cilj da ocene koliko osoba su državne službe posmatrale kao moguće ili zvanično priznate žrtve, tako da je važno da se ne dodaju informacije koje OCD imaju o osobama koje su njima poznate i koje one prepoznaju kao žrtve, ali koje se ne vode kao žrtve u državnim službama.

Priručnik takođe omogućava prikupljanje podataka o osobama koje su doživele trgovinu ljudima, ali koje nisu identifikovane u zvaničnom postupku, kao i o osobama koje imaju neka iskustva koja ukazuju da se može raditi o žrtvama. U oba slučaja, one se označavaju kao „neidentifikovane žrtve“. Procene koje se vrše o osobama iz ove kategorije se nazivaju „sivom brojkom“.

Jasno je da definicija žrtve mimoilazi neke osobe u vezi sa kojima organizacije koje vrše monitoring i drugi akteri mogu smatrati da su nadležni organi pogrešili što ih nisu priznali kao žrtve trgovine ljudima. Međutim, zbog kredibilitnosti, konzistentnosti i uporedivosti, važno je da koristite zvanične statističke podatke za vaš monitoring izveštaj, pošto postoje varijacije u načinu na koji različiti akteri, uključujući NVO; definišu pojam „žrtve“.

Ovim ne sugerišemo da treba prevideti neidentifikovane žrtve kada sastavljate vaš izveštaj. U odeljku B.3 u Drugom delu, Priručnik se fokusira na „Osporene identifikacije i osobe koje su nekorektno kategorizovane kao da nisu žrtve“, što ima za cilj da omogući organizacijama koje vrše monitoring da prikupe podatke na osnovu kojih će moći da donesu zaključak o „sivoj brojki“ neidentifikovanih žrtava. Sama činjenica da osobe koje su doživele trgovinu ljudima nisu identifikovane ili da nisu primile pomoć se može smatrati pokazateljem značajnih slabosti u sistemu za suzbijanje trgovine ljudima i zaštitu žrtava. To treba zabeležiti u vezi sa ostalim relevantnim indikatorima da bi se podvukla činjenica da zvanična

statistika možda u potpunosti ne oslikava probleme u sistemu zato što je ukupan broj žrtava veći od prijavljenog.

Tema 4: Period izveštavanja

Organizacija koja vrši monitoring treba da odluči o dužini perioda izveštavanja (npr. mesečno, kvartalno, polugodišnje ili godišnje) i o učestalosti izveštavanja (tj. koliko često će se postupak monitoringa sprovoditi i izveštaj objavljivati). U Odeljku 2.2. se pominje izraz „period izveštavanja“, ostavljajući organizacijama koje vrše monitoring da o tome same odluče. Prethodni monitoring izveštaji međuvladinih, vladinih ili nevladinih organizacijama su se uglavnom odnosili na konkretan dvanaestomesečni period. Neki od njih se ponavljaju svake godine. Međutim, promene mogu biti očiglednije ako se monitoring vrši ređe, što bi omogućilo osobama koje vrše monitoring da porede situaciju iz npr. 2012. godine sa stanjem pet godina kasnije, 2017. godine.

45

Na postupak monitoringa će uticati dostupnost podataka i dostupnost resursa za monitoring i izveštavanje. Na primer, jedna OCD može na početku kalendarske godine da vam da podatak o broju ljudi koji su od nje primili pomoć tokom prethodne kalendarske godine. Međutim, državnim službama je ponekad potrebno godinu dana i više da prikupe statističke podatke. Tako, jedna organizacija koja je u aprilu 2010. nameravala da prati šta se u njenoj zemlji događalo 2009. godine je ubrzo saznala da su se državni izvori pripremali da objave statističke podatke (o broju identifikovanih žrtava) tek za 2008. godinu, što je značilo da neki najosnovniji podaci za 2009. godinu neće biti dostupni pre 2011. Zbog toga je organizacija koja je vršila monitoring morala da (2010. godine) promeni period izveštavanja i, umesto 2009, prati 2008. godinu. Međutim, nekim organizacijama koje su pružale pomoć žrtvama je bilo teško da lociraju svoje podatke o onome što su radili dve godine ranije.

Neki podaci će biti dostupni samo na godišnjem nivou, dok će drugi biti dostupni češće. Čak i kada su statistički podaci dostupni češće, može biti razloga da se ne izveštava češće, na primer zato što sezonske fluktuacije kvare punu sliku stanja. S druge strane, čak i kad se ovo pojavljuje kao bitan faktor, poređenje istih perioda/ godišnjih doba od godine do godine daje značajne uvide u trendove. Kada su podaci dostupni samo godišnje, ipak mogu biti razloženi po mesecima, što omogućava izveštavanje po indikatorima u periodima kraćim od jedne godine (npr. mesečno).

Nedostatak resursa za monitoring i izveštavanje takođe može ograničiti mogućnost češćeg izveštavanja i/ili kraćeg perioda izveštavanja.

Tema 5: Kalkulacije koje vrše osobe uključene u monitoring

Odeljak 2.2 u Drugom delu sadrži indikatore koji su prosti brojevi (npr. „broj uhapšenih osoba” tokom perioda izveštavanja). Kolona na desnoj strani takođe sugerise niz kalkulacija koje će pokazati procenat (%) ili odnos koji treba izračunati (npr. „procenat uhapšenih osoba koje su izvedene pred sud”). U mnogim (ali ne svim) slučajevima, procenat treba da bude što bliže 100% da bi se ocenio kao zadovoljavajući. Međutim, u nekoliko slučajeva nije tako. U svakom slučaju, kalkulacije treba da pokažu procenat koji osobe koje vrše monitoring mogu da protumače i prokomentarišu kada pripremaju izveštaj za objavljivanje. Osim toga, ako se isto obračunavanje vrši godinu i više dana kasnije, tokom nekog narednog perioda izveštavanja, moguće je uporediti rezultate da bi se pokazalo da li su se i apsolutni brojevi i procenti promenili. Kako je naglašeno u sledećoj temi, u krajnjoj liniji od osoba koje vrše monitoring zavisi ocena ili komentar o tome šta neka brojka ili procenat znače.

Tema 6: Ocene koje daju osobe uključene u monitoring

Davanje subjektivne ocene tokom postupka monitoringa je zapravo „interpretacija” nekog podatka, uzimajući u obzir kontekst i primenjujući znanje i iskustvo, kako bi se došlo do zaključka (npr. da li podatak govori o poboljšanju ili pogoršanju u poređenju sa situacijom u prošlosti). Na primer, povećanje broja krivičnog gonjenja slučajeva trgovine ljudima može da bude rezultat različitih uzroka i trendova, kao što su promene u prisustvu trgovine ljudima, kao i promene u stopama detekcije i gonjenja slučajeva. U tabeli 1 je izlistano 14 mogućih scenarija koji mogu stajati iza povećanja broja policijskih prijava i sudskih postupaka u nekom periodu u odnosu na prethodni.

Tabela 1 Mogući scenariji koji objašnjavaju veći broj policijskih prijava i sudskih postupaka protiv trgovaca ljudima

	Prisustvo trgovine ljudima	Stope detekcije	Stope krivičnog gonjenja
Scenario 1	Povećanje	Povećanje	Povećanje
Scenario 2	Povećanje	Bez promene	Bez promene
Scenario 3	Povećanje	Smanjenje	Bez promene
Scenario 4	Povećanje	Smanjenje	Povećanje
Scenario 5	Bez promene	Povećanje	Povećanje
Scenario 6	Bez promene	Bez promene	Povećanje
Scenario 7	Bez promene	Povećanje	Bez promene
Scenario 8	Bez promene	Smanjenje	Povećanje
Scenario 9	Bez promene	Povećanje	Smanjenje
Scenario 10	Smanjenje	Povećanje	Povećanje
Scenario 11	Smanjenje	Bez promene	Povećanje
Scenario 12	Smanjenje	Povećanje	Bez promene
Scenario 13	Smanjenje	Smanjenje	Povećanje
Scenario 14	Smanjenje	Povećanje	Smanjenje

47

Potrebno je dati ocenu šta povećanje u krivičnom gonjenju trgovaca znači u praksi i šta je uzrok tome. Kako je sugerisano u tabeli, ono može prikriti pogoršanje u radu jednog ili više delova sistema za suzbijanje trgovine ljudima, ali i poboljšanje. Kako bi se takva ocena dala, mora se razumeti kontekst (tj. relevantni faktori i trendovi koji su sa tim povezani), i potrebno je primeniti znanje i iskustvo kako bi se „protumačio“ prikupljen podatak. Moguće je da dva stručnjaka daju ocenu koja vodi do dva različita zaključka jer pridaju manje ili više značaja različitim faktorima, ili zato što imaju pristup različitim vrstama podataka. Osim toga, njihovo iskustvo može uticati na to da na različit način protumače isti podatak.

Tema 7: Izvori podataka

Priručnik sugerše moguće izvore podataka i zato kolona „Mogući izvori podataka“ treba da se posmatra kao sugestija (o tome gde je moguće dobiti odgovarajuće podatke), a ne kao zahtev. Pošto izvori raspoloživih podataka variraju od zemlje

do zemlje, same osobe koje vrše monitoring će morati da odluče koje izvore podataka će stvarno koristiti. Pristup podacima će, između ostalog, zavisiti od:

- Vrste statističkih podataka koje su različita tela već prikupila i njihove spremnosti da ih podele;
- Resursa koji su na raspolaganju za prikupljanje podataka koji nisu odmah dostupni.

Zbog toga je verovatno da u prvom ciklusu praćenja nećete koristiti mnogo indikatora, iako se od zemlje do zemlje razlikuje šta se smatra izvodljivim. Ali zahvaljujući tome, akteri će moći da jasno identifikuju gde postoje značajne praznine kada se radi o podacima, šta treba uraditi da bi se to popravilo i da li je uopšte moguće te praznine popuniti.

Državni organi su već prikupili neke podatke (da li osobe koje vrše monitoring imaju pristup tim podacima je drugo pitanje), npr.

- Policija;
- Tužilaštvo;
- Sudovi;
- Socijalne službe.

Druge podatke će osobe koje vrše monitoring morati same da prikupe, na primer:

- Praćenje medija kao izvor:
 - › Podataka o žalbama ili sporovima u vezi sa načinom na koji državni organi postupaju sa žrtvama;
 - › Podataka o otkrivanju identiteta žrtve u medijima i sankcijama izrečenim za to.
- Prikupljanje podataka od drugih OCD, npr.:
 - › Kroz molbu za dostavljanje statističkih podataka;
 - › Istraživanja kroz koje se mogu prikupiti kvalitativne i kvantitativne informacije;
 - › Sastanke fokus grupa kako bi se identifikovala generalna percepcija u vezi sa ključnim indikatorima.
- Povratne informacije od osoba koje su preživele trgovnu ljudima (dece ili odraslih osoba) i koje imaju relevantno iskustvo o državnom sistemu za pružanje zaštite i pomoći žrtvama trgovine ljudima (uključujući i to da nisu bile identifikovane ili da im nije pružena pomoć). U većini slučajeva, povratne informacije od žrtava mogu doći preko njihovih pravnih savetnika

ili od OCD koje im pružanju usluge i pomoć. Do sada su više puta prikupljane informacije od žrtava trgovine ljudima na sistematičan i objektivna način, a da je izbegnuta njihova traumatizacija;³

- Istraživanja koja su sprovedla relevantna državna tela i službe;
- Anonimna istraživanja javnog mnjenja.

Organizacija uključena u prikupljanje podataka za monitoring i evaluaciju generalno već raspolažu značajnom količinom relevantnih podataka zahvaljujući kontaktu sa osobama koje su preživele trgovinu ljudima. Važno je da se lični podaci o pojedincima i njihovom iskustvu ne koriste na način koji omogućava identifikaciju osobe o kojoj se radi. Međutim, adekvatno anonimizirani podaci koji ne sadrže lične karakteristike preko kojih se žrtve mogu identifikovati se mogu podeliti sa drugima.

Praćenje više različitih medija može da zahteva mnogo resursa ako se radi ručno. Međutim, uz pomoć oruđa koji vrše automatsku obradu odabranih medija, to može biti urađeno efikasno i jeftino (npr. uz pomoć otvorenog okvira Python).⁴

Tema 8: Struktura monitoringa

Sveobuhvatan monitoring sprovođenja mera za suzbijanje trgovine ljudima i zaštitu žrtava će verovatno biti kompleksno i zahtevaće dosta resursa iz dva osnovna razloga:

- Postoji veliki broj indikatora, koji odražavaju mnogobrojne odredbe međunarodnih instrumenata i standarda navedenih u Aneksu 1;
- U mnogo slučajeva, relevantni podaci za monitoring neće biti lako dostupni, bilo zato što se ne prikupljaju u tom trenutku ili zato što relevantna tela ne mogu da daju podatke koje već imaju iz pravnih razloga ili zato što su nevoljni da podatke podele.

Ovo ukazuje na potrebu koordinacije između aktera uključenih u monitoring, kako bi se npr.:

³ Postoji nekoliko primera koji opisuju na koji način se osigurava privatnost i dobrobit odraslih i dece koji su doživeli trgovinu ljudima, a koji su davali informacije. Npr. (1) M. Dottridge. Young People's Voices on Child Trafficking: Experiences from South Eastern Europe. Innocenti Working Paper-2008-05. UNICEF Innocenti Research Centre. 2008. Dostupno na: http://www.unicef-irc.org/publications/pdf/iwp_2008_05.pdf. (2) La Strada Moldova. The Impact of the Republic of Moldova Anti-Trafficking Policy on the Trafficked Persons' Rights. Chisinau, 2013. (3) Global Alliance Against Traffic in Women (GAATW). Hacia una mayor rendición de cuentas/ responsabilidad; monitoreo participativo de iniciativas contra la trata de personas. Informe regional. (Towards better accountability: participative monitoring of initiatives against trafficking in persons. Latin American regional report). 2015, dostupno na <http://gaatw.org/resources/publications> (uključujući i rezime na engleskom).

⁴ <http://docs.python-guide.org/en/latest/scenarios/scrape/>

- Izbegle praznine u monitoringu;
- Izbeglo preklapanje ili dupliranje posla;
- Usaglasilo oko uloga i zadataka u procesu monitoringa;
- Usaglasio zajednički pristup monitoringu, npr.:
 - › Koje indikatore pratiti;
 - › Prilagođavanje konkretnih indikatora;
 - › Metode prikupljanja podataka;
 - › Učestalost izveštavanja;
 - › Zajednički format za razmenu podataka, itd.
- Podelili troškovi i napor neophodan za uspostavljanje i održavanje sistema za prikupljanje, skladištenje, analizu i diseminaciju podataka na sistematičan način.

Sistem za monitoring i evaluaciju treba da ima:

- Organizacione strukture sa jasno definisanim ulogama i odgovornostima;
- Dokumentovana pravila i smernice za podršku primeni zajedničkih standarda i pristupa od strane različitih aktera u jednoj zemlji ili između zemalja;
- Strategiju koja će osigurati maksimalnu iskorišćenost podataka prikupljenih tokom procesa monitoringa i komentare o značenju tih podataka, npr. prilikom objavljivanja izveštaja ili predstavljanja neobjavljenog izveštaja donosiocima političkih odluka;
- Operativni plan;
- Resurse (eksperte, novac, IT i drugu infrastrukturu);
- Mehanizam za ocenu efektivnosti i uticaja monitoringa i evaluacije, uz pomoć kojih bi se sistem gde je potrebno popravio i prilagodio.

Tema 9: Priprema izveštaja za publikovanje na bazi podataka prikupljenih u procesu monitoringa

Prilikom analize podataka koje ste prikupili (u vezi sa svakim okvirnim indikatorom i podindikatorima datih u Priručniku) i izrade izveštaja, potrebno je fokusirati se na okvirne indikatore, jer svaki od njih sumira standard koji država treba da ispuni po 24 pitanja.

Kako bi lakše vizualizovali svoje rezultate, uz Priručnik je izrađen i poseban softver. Ako iz nekog razloga niste u prilici da koristite ovaj softver, možete napraviti i običnu tabalu (u EXCEL-u ili WORD-u), koja će sadržati indikatore i ostale kolone

iz Priručnika. I u EXCEL-u i u WORD-u moguće je ubaciti dodatne kolone (čak i ako takav tekst bude težak za štampanje). Dodatne kolone možete koristiti za beleženje sledećih podataka:

- Vaše kalkulacije koje govore da li je ispunjen standard postavljen u indikatoru (nekada se radi i o običnim „da/ne“ odgovorima, posebno u Odeljku 1.2 o usklađenosti sa međunarodnim standardima) ili neke druge ključne informacije potrebne za merenje indikatora.
- Zapažanja same osobe koja vrši monitoring, bilo o kvalitetu podataka koji se prikupljaju, bilo o zaključcima do kojih ste došli na osnovu prikupljenih podataka. Možete koristiti različite boje slova da označite različite stvari (npr. zelenim obeležavate odgovore koji su nejasni, ili po vašem mišljenju verovatno netačni, a crvenim nalaze koji su posebno zanimljivi).
- Ako nije jasno da li je ispunjen standard koji se traži u nekom od indikatora iz Odeljka 1.2 (usklađenost sa međunarodnim standardima), može biti od pomoći da ubacite dodatnu kolonu u kojoj ćete zabeležiti na koje načine država još nije usklađena sa standardima opisanim u indikatoru.⁵ Ovo će vam pomoći kad budete formulisali preporuke u monitoring izveštaju u smislu radnji koje treba preduzeti da bi se ispunio standard.

51

Analiza podataka je proces „interpretacije“ podataka, koji od osoba koje vrše monitoring zahteva da uzmu u obzir kontekst, kao i da upotrebe svoje znanje i iskustvo (ili znanje i iskustvo svojih kolega) kako bi došli do zaključka o značaju podataka (npr. da li određene brojke predstavljaju poboljšanje ili pogoršanje u poređenju sa prethodnom godinom). Analiza mora biti objektivna i na bazi prikupljenih dokaza: osobe koje vrše monitoring treba da se fokusiraju na prikupljene informacije (o svakom indikatoru), a ne na ono što su o određenom pitanju znali pre nego što je monitoring počeo.

Kao što je već rečeno, na primer, povećanje broja krivičnog gonjenja krivičnog dela trgovine ljudima može da bude rezultat različitih uzroka i trendova, kao što su promene u prisustvu trgovine ljudima, kao i promene u stopama detekcije i gonjenja slučajeva. Potrebno je dati ocenu šta povećanje u krivičnom gonjenju trgovaca znači u praksi: ono može prikriti pogoršanje u radu jednog ili više delova sistema za suzbijanje trgovine ljudima, ali i poboljšanje.

⁵ Kod 23 indikatora u vezi sa prvim okvirnim indikatorom o nacionalnom okviru za suzbijanje trgovine ljudima, nije verovatno da će osobe koje vrše monitoring utvrditi da je usklađenost prisutna kod svih 23 indikatora. Za potrebe izveštaja, osobe koje vrše monitoring treba da kažu da li je država usklađena sa standardima iz većine indikatora (ali ne ispunjava neke konkretne obaveze, npr. A.9 u vezi sa prinudnim brakovima) ili usklađenost postoji kod relativno malog broja indikatora.

Konačni izveštaj treba da bude strukturisan oko tema nabrojanih u Priručniku (tj. onih tema koje su praćene). Iako je Priručnik podeljen na dva dela (Odeljak 1.2 se odnosi na podatke o usklađenosti, što ne varira previše iz godine u godinu, dok se Odeljak 2.2 bavi podacima o onome što se dogodilo u praksi tokom perioda izveštavanja), izveštaj koji se objavljuje će biti jasniji ako zajedno prikaže sve podatke prikupljene o svakoj temi, a da se svaka tema podeli prema okvirnim indikatorima kao podnaslovima (od kojih se neki odnose na usklađenost sa međunarodnim i regionalnim standardima, a drugi izveštavaju o radnjama preduzetim radi primene zakona, politika i propisa za suzbijanje trgovine ljudima i zaštitu žrtava). U okviru svake teme, koristite podnaslove kako bi razdvojili različite delove. Kada se o svakoj pod-temi prikupe podaci i za prvi i za drugi deo, pokušajte da ih predstavite zajedno, npr. sve pod-teme koje se bave zaštitom dece žrtava trgovine ljudima.

ODELJAK 2.2: INDIKATORI ZA PRAĆENJE I OCENU REZULTATA DRŽAVNIH OKVIRA ZA SUZBIJANJE TRGOVINE LJUDIMA TOKOM ODREĐENOG VREMENSKOG PERIODA

A. ZAKON I PRAVNI OKVIR: ISTRAGA I KRIVIČNO GONJENJE TRGOVACA

A.2 Opšti podaci o istrazi i krivičnom gonjenju

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
A.b	Slučajevi trgovine ljudima su bili krivično gonjeni i presuđeni na pravičan način i u skladu sa međunarodnim standardima krivičnog prava.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih 21 podindikatora.	Napomena: Ovaj okvirni indikator treba da omogući osobama koje vrše monitoring da donesu zaključak da li je država delovala „sa dužnom pažnjom“ u krivičnom gonjenju slučajeva trgovine ljudima tokom određenog perioda.
A.24	Suđenje osumnjičenim trgovcima je bilo u skladu sa međunarodno priznatim standardima pravičnog suđenja.	Praćenje suđenja ili izveštaji osoba koje su pratile suđenje. Medijski izveštaji.	Ovi standardi nisu detaljno predstavljani ovde i može se desiti da osobe koje vrše monitoring nemaju kapacitet da izvrše procenu.	
	<p>Napomena: Član 14(3) Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima rezimira minimalne standarde pravičnog suđenja, uključujući i to da svaka osoba optužena za krivično delo ima prava na sledeće garancije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Da bude obavestena u najkraćem roku, na jeziku koji razume i u pojedinostima, o prirodi i razlozima optužbe koja je pokrenuta protiv nje; • Da raspolaze potrebnim vremenom i olakšicama u vezi sa pripremanjem svoje odbrane i da opšti sa braniocem koga ona bude izabrala; • Da joj bude suđeno bez velikog zakašnjenja; • Da prisustvuje suđenju; • Da joj se obezbedi branilac svaki put kad to zahtevaju interesi pravde; • Da može da sasluša ili da predloži da drugi saslušaju svedoke koji je terete i da izdejstvuje dolazak i saslušanje svedoka odbrane pod istim uslovima kao i svedoka optužbe; • Da dobije besplatno pomoć tumača ako ne razume ili ne govori jezik na kojem se vodi rasprava; • Da ne bude prinuđena da svedoči protiv same sebe ili da prizna krivicu. 			

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
A.25	Postoje ubedljivi razlozi za sumnju da je jedan ili više javnih funkcionera bilo umešano u trgovinu ljudima ili je na bilo koji način pomagalo trgovcima.	Samo da se zabeleži da li je neki javni funkcioner završio pred sudom ili na bazi medijskih izveštaja ili ako se takva informacija nalazi u objavljenim izveštajima (uključujući i TIP izveštaj).	Ovo nije indikator o suđenjima i pravnim procedurama, nego se traže osnovni podaci potrebni da bi se procenilo da li je pravni sistem bio u stanju da odgovori ako i kada su javni funkcioneri bili osumnjičeni za saučesništvo sa trgovcima. Napomena. Osobe koje rade monitoring ne treba da koriste informacije koje dobiju od žrtava da bi izvršile procenu, jer to može da bude rizično za žrtve.	Relevantno za procenu da li je indikator pod A.55 (presude protiv javnih funkcionera) relevantan.
A.26	Na suđenju osumnjičenim trgovcima poštovana su prava žrtava i svedoka.	Praćenje suđenja i povratne informacije od žrtava/svedoka ili njihovih pravnih savetnika.	Ovo je takođe opšti indikator (iako nije okvirni indikator kao što je to A.ii) za analizu drugih podindikatora u nastavku u vezi sa žrtvama.	
A.2.a Faza istrage (policajska istraga)				
A.27	Policija nije učestvovala u opštim racijama na seks radnice/ke i takve operacije opravdavala kao način borbe protiv trgovine ljudima.	Povratne informacije koje su žrtve dale organizacijama koje im pružaju podršku; informacije od organizacija koje zastupaju seks radnike/ce ili im pružaju neke usluge.	Opšte optužbe da policija učestvuje u takvim racijama će verovatno biti poznate organizacijama koje pružaju specijalizovanu podršku žrtvama trgovine ljudima. Treba potražiti i objektivne dokaze koji će potkrepiti ove optužbe.	
A.28	Policijski službenici koji su vršili istrage u slučajevima trgovine ljudima vodili su i zakonitu i nadziranu finansijsku istragu i sprovodili naloge za konfiskaciju imovine gde je tome bilo mesta.	Objavljeni izveštaji specijalizovanih istražitelja ili nacionalnog izvestioca; ili dokazi predočeni tokom suđenja a koji su zabeleženi u medijima ili u izveštajima sa praćenja suđenja.	N/A	

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
A.29	Kvalitet razgovora koje specijalni istražitelji za trgovinu ljudima (ne policija opšte nadležnosti na terenu) vode sa mogućim žrtvama je u skladu sa međunarodnim standardima „dobre prakse“.	Povratne informacije koje su žrtve dale organizacijama koje im pružaju podršku (sistematski intervjui kako bi se prikupile povratne informacije ili anegdotske informacije koje su žrtve dale zaposlenima zaduženim za njihov slučaj).	Minimalni standardi ⁶ koje treba proveriti u vezi sa intervjuom uključuju: Žrtva/svedok nije ispitivana agresivno ili prerano, tokom perioda refleksije. Žrtva/svedok izjavljuje da se oseća bezbedno tokom razgovora i da se ne plaši. Ispitivanje žrtava/svedoka se ne ponavlja radi dobijanja jednih te istih informacija.	
A.30	Broj slučajeva novoidentifikovanih žrtava tokom perioda na koji se izveštaj odnosi, a gde nije bilo istrage ili je istraga prekinuta zato što žrtva nije htela da saraduje kao ključni svedok.	Podaci koje su objavili državni organi ili intervjui sa žrtvama trgovine ljudima/svedocima.	Ovaj indikator posebno ima za cilj da detektuje slučajeve u kojima žrtva/svedok nije htela da saraduje sa policijom.	Nema kalkulacije. Broj slučajeva gde nije bilo istrage ili je istraga prekinuta zbog toga što žrtva kao ključni svedok nije htela da saraduje zbog straha od odmazde.
A.31	% istraga u kojima su novoidentifikovane žrtve/svedoci saradivali sa krivičnopravnim sistemom (policijom i tužilaštvom) tokom krivične istrage.	Podaci koje su objavili državni organi ili intervjui sa žrtvama trgovine ljudima/svedocima.	Obratite pažnju da imenilac u ovom obračunu uključuje žrtve koje možda nisu prijavile delo policiji pre svega zbog straha od odmazde.	Broj istraga u kojima je novoidentifikovana žrtva-svedok prihvatila da pruži dokaze (svedoči)/ Ukupan broj započetih istraga.
A.2.b Faza krivičnog gonjenja (javno tužilaštvo)				
A.32	Tužioci su žrtvama obezbedili odgovarajuću podršku pre suđenja.	Razgovori sa žrtvama/svedocima ili druga vrsta povratnih informacija od njih.	Ovo znači da (1) je tužilac osigurao da se sa žrtvom održava redovan i učestali kontakt u periodu pre suđenja, kako bi ona bila u potpunosti upoznata sa statusom predmeta, da je žrtva u bezbednom okruženju gde ne postoji opasnost da joj trgovci prete ili je podmićuju, i da su zadovoljene njene osnovne potrebe; i (2) da je tužilac na odgovarajući način pripremio žrtvu i druge svedoke da budu efektivni svedoci na suđenju tako što se sa žrtvom i svedocima pojedinačno sastao pre suđenja da im objasni tok suđenja; da im je objasnio da je jedina obaveza žrtve i svedoka da govore istinu; da je sa njima prošao, bez navođenja, kroz suštinu njihovog svedočenja; i da je pripremio žrtvu i svedoke da istinito odgovore na pitanja odbrane.	

⁶ Odgovarajući minimalni standardi se mogu naći kod M. Rădulescu and P. Holmes, Best practice. Law enforcement manual for fighting against trafficking of human beings. UNDP, Bucharest, 2003. Odgovarajući minimalni standardi za ispitivanje dece se mogu naći kod Barbara Mitchels, "Let's Talk: Developing effective communication with child victims of abuse and human trafficking. A practical handbook for social workers, police and other professionals," the UN Administered Province of Kosovo, 2004 (accessed in 2015 at http://www.childtrafficking.org/pdf/user/handbook_lets_talk_a5_eng.pdf).

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
A.33	Žrtve trgovine ljudima su bile informisane o svojim pravima i upravnim i sudskim procedurama koji se primenjuju.	Razgovori sa žrtvama/ svedocima ili druga vrsta povratnih informacija od njih ili njihovih pravnih savetnika.	Ovo se odnosi na opšte informacije o pravima i procedurama.	
A.34	Žrtve trgovine ljudima su redovno bile obavestavane o relevantnim sudskim i upravnim postupcima.	Razgovori sa žrtvama/ svedocima ili druga vrsta povratnih informacija od njih ili njihovih pravnih savetnika.	Ovaj indikator znači da žrtva redovno dobija informacije o svim važnim događajima u vezi sa postupkom u koji je uključena, npr. da je optuženi pušten iz pritvora, da je doneta presuda, da je suđenje obustavljeno itd.	
A.35	Žrtve trgovine ljudima su odmah bile obavestene o ishodu suđenja u kojima su se pojavljivale kao oštećeni ili svedoci, bilo da je presuda osuđujuća ili oslobađajuća.	Razgovori sa žrtvama/ svedocima ili druga vrsta povratnih informacija od njih ili njihovih pravnih savetnika.	Važno je primetiti da li su žrtve odmah bile obavestavane samo ako se radi o jednoj vrsti presude (npr. o osuđujućoj presudi).	
A.36	Broj slučajeva gde nije bilo optužnice ili je krivično gonjenje prekinuto zbog toga što žrtva kao ključni svedok nije bila voljna da saraduje.	Policijska statistika. OCD.		Broj slučajeva gde nije bilo optužnice ili je krivično gonjenje prekinuto zbog toga što žrtva kao ključni svedok nije bila voljna da saraduje zbog zastrašivanja ili straha od odmazde.
A.37	U makar jednom predmetu je utvrđena odgovornost, na način predviđen zakonom, pravnog lica za direktno ili indirektno učešće u izvršenju ili pokušaju da se izvrši krivično delo trgovine ljudima.	Krivični zakonik. Presude koje su doneli sudovi u predmetima trgovine ljudima. Informacije od nadležnih tužilaštava ili medijski izveštaji o suđenjima trgovcima.	Postojanje takvog krivičnog dela može biti potvrđeno u Krivičnom zakoniku. Nadležnom tužilaštvu može biti lako da potvrdi da nije bilo postupaka za to krivično delo, ili da ukaže da je postupaka bilo ili je razmatrano njihovo vođenje.	
A.2.c Suđenje i osuđujuće presude				
A.38	Sudovi su izricali efektivne i proporcionalne kazne koje odražavaju od činjenja ovog dela.	Sudske presude na osnovu zvaničnih dokumenata i medijskih izveštaja.	Navedite kazne koje su izrekli sudovi za delo trgovine ljudima u skladu sa odgovarajućim potkategorijama, npr.	Apsolutni brojevi uz eventualni komentar (npr. ako nisu izricane zatvorske kazne ili ako su sve izrečene kazne

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
			<p>prvostepene (broj osuđenih trgovaca)</p> <p>Kazna zatvora manja od jedne godine (broj)</p> <p>Kazna zatvora 1-4 godina (broj)</p> <p>Kazna zatvora 5-9 godina (broj)</p> <p>Kazna zatvora 10-19 godina (broj)</p> <p>Kazna zatvora 5-19 godina (broj)</p> <p>Kazna zatvora duža od 20 godina (broj)</p>	<p>upadljivo stroge). Nije potrebno računanje kod prvog prikupljanja podataka, ali svakog sledećeg puta mogu se porediti brojke kako bi se identifikovale promene u kaznenoj politici.</p>
A.39	<p>Sudovi su poštovali princip nediskriminacije (tj. nisu diskriminirali optužene na osnovu rase, boje, pola, jezika, vere, političkog ili drugog opredeljenja, nacionalnog ili socijalnog porekla, pripadnosti nacionalnoj manjini, imovinskog statusa, rođenja ili nečeg drugog).</p>	<p>Sudske presude i/ili medijski izveštaji o suđenjima. Praćenje suđenja.</p>	<p>Obratite pažnju na sve glavne karakteristike optuženih (npr. rod ili etničku pripadnost) da biste videli da li ima indicija da osobe optužene za trgovinu ljudima neproporcionalno pripadaju nekoj posebnoj kategoriji, posebno manjinskim/etničkim grupama. Ako to jeste slučaj, iako ovo možda ne govori o institucionalnoj diskriminaciji, osobe koje rade monitoring treba da urade detaljniju analizu da provere da li je krivičnopravni sistem institucionalno diskriminatorski.</p>	
A.c	<p>Tužioci i sudije su razumeli i, gde je potrebno, primenjivali odredbe za zaštitu osetljivih žrtava i svedoka pre, tokom i posle suđenja, na način predviđen nacionalnim zakonodavstvom i obavezama koje proizilaze iz ratifikovanih sporazuma i prihvaćene međunarodne sudijske i tužilačke dobre prakse.</p>	<p>Praćenje suđenja. Povratne informacije od žrtava.</p>	<p>Ovo je okvirni indikator za fazu suđenja, a konkretni dokazi se mogu potražiti kroz razmatranje sledećih podindikatora.</p>	

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
A.40	Broj slučajeva u kojima su primenjene mere zaštite u sudnici, npr. žrtva/svedok je zaštićena od optuženih i javnosti, ili je umesto svedočenja u sudnici prihvaćeno svedočenje putem video linka, ili žrtva/svedok ima posebno mesto na kome će čekati na pojavljivanje u sudnici, tako izbegavajući direktan kontakt sa optuženim ili njegovim saradnicima (uključujući i advokata odbrane).	Mogući su različiti izvori, uključujući i praćenje suđenja, informacije od tužioca ili uprave suda, povratne informacije od žrtava/svedoka ili njihovih pravnih savetnika, povratne informacije od OCD koje pružaju podršku žrtvi na suđenju, podaci od nacionalnog izvestioca ili od tužilaca koji vode slučajeve trgovine ljudima.	Praktično se može uzeti u obzir svaka mera zaštite u sudnici ako je na bilo koji način neuobičajena u sudskom sistemu, npr. Žrtva/svedok je zaštićena od pogleda optuženog ili javnosti; Žrtva/svedok ima mogućnost da čeka na davanje iskaza u posebnoj prostoriji, odvojeno od saradnika optuženih; Žrtva/svedok može da svedoči putem video linka bez prisustva u sudu.	Zabeležite od čega se sastoji mera zaštite. Ako postoje detaljnije informacije (o udelu suđenja za trgovinu ljudima na kojima su takve mere primenjene u odnosu na ukupan broj suđenja za trgovinu ljudima), izračunajte procenat.
A.41	Broj žrtava kažnjenih za učešće u protivzakonitim aktivnostima koje su bile primorane da izvrše dok su bile pod kontrolom trgovaca ili eksploatatora.	Sudske statistike. OCD. Žrtve i njihovi pravni savetnici.	Protivzakonite aktivnosti treba razumeti kao svaku radnju ili omogućavanje radnje koja je zabranjena i/ili sankcionisana domaćim zakonima (bilo da se radi o krivičnom delu ili prekršaju). Dalje, stepen prinude kojoj su žrtve bile izložene ne treba ceniti, već generalno pretpostaviti da su žrtve bile primorane da izvrše protivzakonite radnje kao direktna posledica činjenice da su žrtve trgovine ljudima.	Nema obračuna. Preporučuje se da se brojke podele prema vrsti krivičnog dela ili prekršaja (tj. nedozvoljeni boravak, ilegalni rad, seks rad, krađa, prosjačenje itd.).
A.42	Državni službenici i političari u vladi nisu davali javne izjave (ili takve izjave nisu zabeležene) u kojima mešaju trgovinu ljudima i krijumčarenje ljudi.	(Nacionalni) mediji.	Političari ponekad namerno u svojim izjavama mešaju trgovinu ljudima sa krijumčarenjem migranata kako bi ukazali da mere koje se odnose na iregularne migrante mogu na neki način biti od koristi žrtvama trgovine ljudima ili smanjiti trgovinu ljudima.	

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
A.43	% trgovaca osuđenih u prethodne dve godine (godina na koju se odnosi izveštaj i prethodna godina) gde izrečena kazna nije u potpunosti izvršena do kraja druge kalendarske godine.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Sudski spisi. Zaštitnik građana.	Za potrebe ovog indikatora, kazne (kao što su novčane kazne) koje nisu u potpunosti izvršene ili nisu uopšte izvršene u određenom vremenskom periodu se isto tretiraju. U slučaju novčane kazne, „nisu u potpunosti izvršene“ znači da novčana kazna nije u potpunosti naplaćena u određenom vremenskom periodu. U slučaju naloga da se isplati obeštećenje, znači da žrtva nije primila pun iznos obeštećenja. U slučaju nefinansijskih sankcija, znači da određene radnje nisu sprovedene u određenom vremenskom periodu.	Broj slučajeva gde izrečene sankcije nisu u potpunosti izvršene do kraja označenog vremenskog perioda (tj. trgovac je osuđen na kaznu zatvora, ali još nije počeo da služi kaznu ili mu je dosuđena novčana kazna koju još nije platio) / Ukupan broj slučajeva gde su kazne u potpunosti izvršene (tj. osuđeni trgovac sada služi zavrsku kaznu ili je već odslužio).

A.3 Statistički podaci o krivičnim postupcima i osuđujućim presudama (u određenom vremenskom periodu)

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
A.3.a Faza istrage (policija)				
A.44	Broj krivičnih prijava (policijskih) da je moguće delo trgovine ljudima izvršeno (pre istrage koja može, ali ne mora da potvrdi da je do izvršenja krivičnog dela došlo).	Podaci specijalizovanih policijskih odeljenja za suzbijanje trgovine ljudima ili od nacionalnog izvestioca ili iz druge vrste objavljenih državnih statističkih podataka.		Apsolutan broj, bez kalkulacije kada se podaci prvi put skupljaju. Svaki sledeći put, podaci koji se odnose na različite periode (npr. kalendarske godine) mogu da se porede. Napomena: Samo smanjenje ili povećanje broja identifikovanih dela, istraga ili presuda ne govori o napretku državnih organa.

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
A.2.b Optužnice i postupak				
A.45	Broj osumnjičenih koji su optuženi za trgovinu ljudima (ili srodna dela).	Podaci specijalizovanih policijskih odeljenja za suzbijanje trgovine ljudima ili od nacionalnog izvestioca.		Apsolutan broj, bez kalkulacije kada se podaci prvi put skupljaju, ali kod svakog sledećeg praćenja podaci se mogu porediti.
A.46	Broj postupaka (uključujući i broj lica protiv kojih se vodi postupak pošto u jednom postupku može biti više optuženih) koji se vode za trgovinu ljudima i srodna dela počinjena na teritoriji države, brodu koji plovi pod njenom zastavom ili vazduhoplovu registrovanom na njenoj teritoriji.	Tužilaštvo. Sudska statistika.	Ovaj indikator je običan broj (registrovanih slučajeva u određenom vremenskom periodu kao što je kalendarska godina) i nije potrebno računanje. „Jedan postupak“ se odnosi na pojedinačan slučaj koji je završio pred sudom bez obzira na broj optuženih ili žrtava.	Apsolutan broj, bez kalkulacije kada se podaci prvi put skupljaju, ali kod svakog sledećeg praćenja podaci se mogu porediti.
A.47	Odnos krivičnih postupaka (uključujući i broj lica protiv kojih se vodi postupak) za trgovinu ljudima u cilju seksualne eksploatacije u odnosu na radnu eksploataciju (uključujući prinudni rad, služenje, prinudno prosvjačenje itd., ali ne i trgovinu ljudima u cilju uzimanja organa).	Tužilaštvo. Medijski izveštaji. Sudska statistika.	Razdvojiti prema vrsti eksploatacije.	Podelite ukupan broj postupaka za određenu vrstu eksploatacije ukupnim brojem postupaka da pokažete procenat. Takođe, podelite ukupan broj optuženih (trgovaca kojima se sudi) brojem optuženih po svakoj vrsti eksploatacije (npr. $5/20 = 25\%$). NB. Neki slučajevi podrazumevaju više vrsta eksploatacije, dok u nekim svrha nameravane eksploatacije nije jasna.
A.48	% krivičnih postupaka za verovatnu trgovinu ljudima gde je došlo do prekvalifikacije u neko drugo delo koje predviđa nižu kaznu.	Tužilačka statistika.		Krivični postupci za trgovinu ljudima gde je došlo do prekvalifikacije u drugo delo sa nižom kaznom/Ukupan broj postupaka za krivično delo trgovine ljudima.

60/

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
A.49	% suđenja za trgovinu ljudima gde je svedočila žrtva/svedok, a gde su pozivani veštaci da veštače psihološko stanje žrtve (npr. stepen traume, postojanje straha od trgovca ili njegovih pomagača itd.).	Tužilaštvo. OCD ili drugi akteri koji su veštačili. Medijski izveštaji o suđenjima. Presude.	Ne uključuje suđenja gde sudije nisu morale da cene dokaze koje su iznele žrtve ili da cene obeštećenje ili kompenzaciju za žrtve.	Broj suđenja u kome je bilo veštačenja/ Ukupan broj suđenja na kojima je svedočila žrtva.
A.50	Veštaci koji su svedočili na suđenjima za trgovinu ljudima (ili su na drugi način učestvovali u postupku u kome se pojavljuju žrtve trgovine ljudima) su pokazali odgovarajuću ekspertizu i kad se radi o psihološkom stanju žrtve i kad se radi o drugim pitanjima koja se tiču žrtve.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtve. OCD. Terapeuti žrtava. Drugi akteri. Sudski zapisi. Analiza veštačenja. Praćenje suđenja.	Pošto ne postoje međunarodni ili regionalni standardi za veštačenje, osobe koje vrše monitoring treba same da prosude da li je nivo ekspertize koju su veštaci pokazali „odgovarajući“.	Subjektivna ocena osobe koja vrši monitoring.
A.3.c Presude				
A.51	Broj osuđujućih presuda (uključujući i broj osuđenih osoba) za trgovinu ljudima počinjenu na teritoriji države, brodu koju plovi pod njenom zastavom ili vazduhoplovu registrovanom na njenoj teritoriji.	Tužilaštvo. Sudska statistika.	Ovaj indikator je običan broj i nije potrebno računanje. Jedna osuđujuća presuda pokazuje da je osuđen jedan optuženi, tako da „jedan postupak“ može dovesti do 6 osuđujućih i 3 oslobođajuće presude.	Nema kalkulacije..
A.3.d Opšti podaci				
A.52	Prosečno trajanja krivičnog postupka za trgovinu ljudima (tj. od početka istrage), a za slučajeve koji su dobili sudski epilogu periodu na koji se izveštaj odnosi.	Sudska statistika. Statistički podaci državnih institucija i službi. OCD.	Ovaj indikator prati prosečno trajanje krivičnog postupka od početka do kraja (tj. od početka krivične istrage do kraja suđenja, ne računajući žalbeni ili neki kasniji postupak). Ne obuhvata postupak u vezi sa kompenzacijom kada se o tome ne odlučuje u krivičnom postupku (pogledajte konkretne indikatore za kompenzaciju). Savetuje se da se trajanje izrazi u mesecima.	Jednostavan prosek trajanja postupaka koji su okončani tokom perioda praćenja. Ako je moguće, uporedite ovu prosečnu dužinu trajanja sa prosečnom dužinom trajanja krivičnog postupka za druga dela uporediva sa trgovinom ljudima i prokomentarišite ako iz tog poređenja proizađe neki zaključak.

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
A.53	Broj (mogućih) žrtava koje su zvanično prepoznate u prethodnoj kalendarskoj godini protiv čijeg osumnjičenog trgovca, iako se navodno nalazi na teritoriji države, nije podignuta optužnica ili mu se nije sudilo do kraja tekuće godine, tj. godine na koju se izveštaj odnosi (bilo u državi koja se prati ili u nekoj drugoj državi).	Tužilaštvo. Sudska statistika. Organizacije koje pružaju podršku žrtvama mogu relevantne podatke dobiti od samih žrtava ili njihovih pravnih savetnika.	Ovo će verovatno biti teško ispratiti, ali treba da ukaže na uspešnost policije u istrazi i krivičnom gonjenju slučajeva trgovine ljudima.	Koristite indikator B.9 (Ukupan broj osoba identifikovanih od strane državnih organa kao moguće ili potencijalne žrtve) u prethodnoj godini i proverite izveštaje o optužnicama i suđenjima i u toj godini i u tekućoj godini. Navedite moguće razloge zašto protiv navodnih trgovaca nije podignuta optužnica ili im nije suđeno (pošto to može da varira).
A.54	Najmanje jedan postupak i osuđujuća presuda za trgovinu ljudima ili srodno delo u kojoj se kao otežavajuća okolnost pojavljuje umešanost jednog ili više javnih funkcionera tokom obavljanja njihove funkcije.	Sudska statistika. Medijski izveštaji.	Ovaj indikator meri da li je neko od javnih funkcionera osuđen za umešanost u trgovinu ljudima, ali ne i da li je bilo optužbi za takvu umešanost, ali one nisu adekvatno istražene.	Bez kalkulacije, „da“ ili „ne“. „Da“ ukazuje da država može da odgovori na ove slučajeve. Ako je odgovor „ne“, to može da znači da nije bilo takvih slučajeva, ali i da je bilo slučajeva umešanosti državnih funkcionera, a da takvi slučajevi nisu završili na sudu.
A.3.e Parnica				
A.55	% (mogućih) žrtava trgovine ljudima koje su učestvovalе u sudskom postupku, a koje su pokrenule parnični postupak.	Izjave žrtava koje dobijaju podršku od jedne ili više OCD (nezavisno od toga da li je žrtva htela da saraduje sa policijom ili ne). Sudski spisi. Pravni savetnici žrtava trgovine ljudima.	Ovi indikatori imaju za cilj da istraže da li su vođeni parnični postupci i ako jesu, u kom procentu su bili uspešni.	
A.56	% slučajeva gde je u parničnom postupku došlo do bilo kakvog finansijskog poravnanja.	Izjave žrtava koje dobijaju podršku od jedne ili više NVO (nezavisno od toga da li je žrtva htela da saraduje sa policijom ili ne). Sudski spisi. Pravni savetnici žrtava trgovine ljudima.	Saznati da li je parnični postupak doveo do toga da žrtve dobiju novac.	

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
A.57	% slučajeva gde je u parničnom postupku došlo do bilo kakvog finansijskog poravnanja gde su žrtve dobile pun dosuđeni iznos.	Izjave žrtava koje dobijaju podršku od jedne ili više NVO (nezavisno od toga da li je žrtva htela da saraduje sa policijom ili ne). Sudski spisi. Pravni savetnici žrtava trgovine ljudima.	Saznati da li je nalog iz parničnog postupka da se žrtvi isplati kompenzacija doveo do toga da žrtve prime novac.	

63

B. IDENTIFIKACIJA ŽRTAVA

B.2 U vezi sa osobama koje su identifikovane

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
B.b	Žrtve trgovine ljudima su identifikovane brzo i tačno.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih 15 podindikatora.	Stopa identifikacije žrtava je zadovoljavajuća u odnosu na prepoznat obim problema i potvrđuje da je znatan procenat žrtava trgovine ljudima identifikovan.
B.7	Policija i ostali uključeni akteri poštuju procedure za identifikaciju žrtava trgovine ljudima (kako god da su uređene).	Povratne informacije od žrtava, preko njihovih pravnih savetnika ili OCD koje pružaju usluge mogućim žrtvama trgovine ljudima.	Ovaj indikator se može pratiti ako procedure postoje i ako su javne. Verovatnije je da će osobe koje vrše monitoring saznati da procedure nisu poštovane u nekim slučajevima nego što će moći da potvrde da su generalno poštovane.	
B.8	Specijalizovane anti-trafiking OCD/ NVO su učestvovala u identifikaciji žrtava.	OCD koje pružaju usluge mogućim žrtvama trgovine ljudima.	Ovde se ne radi o teorijskom uređenju sistema za identifikaciju, nego da li državni organi uzimaju u obzir informacije (o identifikaciji) koje daju organizacije civilnog društva i nevladine organizacije.	Prosto „da“ (učestvovala su) ili „ne“ (nisu).
B.9	Ukupan broj osoba koje su državni organi identifikovali kao moguće ili potencijalne žrtve (identifikacija na bazi „razumnog osnova“) razvrstan (ako je moguće) prema broju punoletnih i maloletnih osoba muškog i ženskog pola, kao i prema državi porekla.	Policija. Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Nacionalni izvestilac o trgovini ljudima. Ministarstvo koje vrši nadzor nad nacionalnim mehanizmom za upućivanje.	Ovo je prost broj i ne zahteva računanje. Udeo (ili procenat) može ukazati da je način identifikacije neodgovarajući za muškarce ili za decu (ili za devojčice ili dečake), kao i da li postoji sklonost da se više identifikuju kao žrtve trgovine ljudima osobe određenog pola ili uzrasta.	Bez obračunavanja kod prvog prikupljanja podataka, ali svaki sledeći put može se ukazati na promenu.

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
B.10	Ukupan broj osoba koje su državni organi identifikovali kao zvanično prepoznate žrtve trgovine ljudima.	Policija. Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Nacionalni izvestilac o trgovini ljudima. Ministarstvo koje vrši nadzor nad nacionalnim mehanizmom za upućivanje.	Ako se status žrtve trgovine ljudima potvrđuje tek na kraju suđenja (tj. kada je optuženi osuđen za krivično delo), ovo će biti broj žrtava čiji trgovac je osuđen za trgovinu ljudima.	Bez obračunavanja kod prvog prikupljanja podataka, ali svaki sledeći put može se ukazati na promenu.
B.11	Broj stranih državljana/ki (i njihov udeo u ukupnom broju) koje su državni organi identifikovali kao moguće ili potencijalne žrtve trgovine ljudima (identifikacija na osnovu „razumnog osnova“) podeljen (ako je moguće) prema broju punoletnih i maloletnih osoba muškog i ženskog pola, kao i prema državi porekla.	Policija. Pravni savetnici žrtve. OCD. Nacionalni izvestilac o trgovini ljudima. Ministarstvo koje vrši nadzor nad nacionalnim mehanizmom za upućivanje ili identifikaciju žrtava trgovine ljudima koje nisu državljana/ke države koja se prati.		Broj stranih državljana/ki koje su moguće žrtve trgovine ljudima. Broj stranih državljana/ki koje su moguće žrtve trgovine ljudima /Ukupan broj mogućih žrtava.
B.12	Ukupan broj stranih državljana/ki koje su državni organi identifikovali kao zvanično prepoznate žrtve.	Policija. Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtve. OCD. Nacionalni izvestilac o trgovini ljudima. Ministarstvo koje vrši nadzor nad nacionalnim mehanizmom za upućivanje ili identifikaciju žrtava trgovine ljudima koje nisu državljani/ke države koja se prati.		Broj stranih državljana/ki koje su zvanično prepoznate kao žrtve trgovine ljudima Broj stranih državljana/ki koje su zvanično prepoznate kao žrtve trgovine ljudima/ Ukupan broj zvanično prepoznatih žrtava.
B.13	Broj identifikovanih mogućih žrtava koje su navodno bile (ili je trebalo da budu) izložene seksualnoj eksploataciji (i njihov udeo u ukupnom broju žrtava) u odnosu na broj i udeo žrtava navodno izloženih radnoj eksploataciji (tj. nekom neseksualnom obliku eksploatacije).	Policija. Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Nacionalni izvestilac o trgovini ljudima. Ministarstvo koje vrši nadzor nad nacionalnim mehanizmom za upućivanje.	Preskočite moguće žrtve koje navode da su bile izložene obema vrstama eksploatacije, jer indikator treba da pokaže da li postoji, u procedurama za identifikaciju, sklonost da se više identifikuju pojedine vrste eksploatacije, kao i da ukaže da li postoje promene iz godine u godinu.	Udeo ili procenat (npr. 80% seksualna eksploatacija i 20% radna eksploatacija).

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
B.14	Broj zvanično identifikovanih žrtava koje su navodno bile (ili je trebalo da budu) izložene seksualnoj eksploataciji (i njihov udeo u ukupnom broju žrtava) u odnosu na broj i udeo žrtava navodno izloženih radnoj eksploataciji (tj. nekom neseksualnom obliku eksploatacije).	Policija. Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Nacionalni izvestilac o trgovini ljudima. Ministarstvo koje vrši nadzor nad nacionalnim mehanizmom za upućivanje.		Bez obračunavanja kod prvog prikupljanja podataka, ali svaki sledeći put može se ukazati na promenu.
B.15	Broj muškaraca koji su identifikovani kao žrtve trgovine ljudima.	Podaci o punoletnim identifikovanim žrtvama trgovine ljudima, ženama i muškarcima.	Udeo (ili procenat) može da ukaže na to da li su načini identifikacije odgovarajući tj. neodgovarajući za muškarce i eventualno da li postoji rodna predrasuda u procesu identifikacije.	Broj muškaraca kao udeo (ili procenat) svih identifikovanih odraslih osoba (tj. poređenje sa brojem punoletnih žena).
B.16	Broj dečaka i devojčica mlađih od 18 godina koji su identifikovani kao (moguće) žrtve, kao i identifikovanih žrtava koje izjavljuju da su bile trafikovane pre nego što su napunile 18 godina.	Podaci o deci – dečacima i devojčicama – identifikovanim kao žrtve trgovine ljudima.	Zabeležite i udeo dece koja su imala manje od 18 godina u vreme kada su prvi put bila eksploatisana (ne u vreme kad su prvi put bila identifikovana, do kad su možda postali i punoletni) u odnosu na sve identifikovane žrtve, kao i odnos dečaka i devojčica u ukupnom broju identifikovane dece žrtava, kako bi se ocenilo da li je postupak identifikacije odgovarajući za identifikovanje i dečaka i devojčica žrtava.	Udeo (ili procenat) dece u ukupnom broju identifikovanih žrtava. Izvestite i o odnosu dečaka i devojčica, kako bi se pratile eventualne promene kod kasnijeg monitoringa.
B.17	Udeo identifikovanih (mogućih) žrtava koje su same prijavile delo državnim organima (tj. nije ih identifikovala policija ili neki drugi organ tokom tranzita, eksploatacije ili oporavka).	Policija. Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Nacionalni izvestilac o trgovini ljudima. Ministarstvo koje vrši nadzor nad nacionalnim mehanizmom za upućivanje.	Ovaj indikator takođe pokazuje u kom procentu je identifikacija rezultat proaktivne istrage ili aktivnosti samih državnih organa.	Broj (mogućih) žrtava koje su same prijavile delo državnim organima (samoidentifikacija)/ Ukupan broj mogućih identifikovanih žrtava.

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
B.18	Služba nadležna za detektovanje nedozvoljenih eksploativnih oblika rada (npr. specijalizovana policijska služba ili inspekcija rada) je sprovela istragu u najmanje jednom slučaju u nezaštićenom sektoru, uključujući i sektore u zemlji gde se navodi da rade migrantkinje.	Službe za sprovođenje zakona (policija i inspekcija rada).	Potvrda da inspekcija pokriva i sektore u kojima žene čine više od polovine radne snage, kao što je seks rad, rad u kući i sl.	„Da“ ili „ne“, ali staviti i o kojoj službi se radi. Bez obračunavanja kod prvog prikupljanja podataka, ali svaki sledeći put može se ukazati na promenu.
B.19	Služba nadležna za detektovanje nedozvoljenih eksploativnih oblika rada (npr. specijalizovana policijska služba ili inspekcija rada) je sprovela istragu u najmanje jednom slučaju u nezaštićenom sektoru, uključujući i sektore u zemlji gde se navodi da rade migranti muškarci.	Službe za sprovođenje zakona (policija i inspekcija rada).	Potvrda da inspekcija pokriva i sektore u kojima muškarci čine više od polovine radne snage, kao što je građevinarstvo.	„Da“ ili „ne“, ali staviti i o kojoj službi se radi. Bez obračunavanja kod prvog prikupljanja podataka, ali svaki sledeći put može se ukazati na promenu.
B.20	Služba nadležna za zaštitu dece ili za detektovanje nedozvoljenih eksploativnih oblika rada je sprovela istragu u najmanje jednom slučaju u kome deca rade u nezaštićenim sektorima.	Publikacije službe/službi nadležnih za zaštitu dece ili podaci koje su dala eksploatisana deca organizacijama koje im pružaju podršku.	Ovaj indikator treba da izmeri slučajeve ekonomske eksploatacije pre nego seksualne eksploatacije, npr. deca koja prose ili koje je neko zaposlio (osoba koja nije roditelj) na protivzakonit način. Potražite potvrdu da li je služba za zaštitu dece ili policija uopšte istražila neki slučaj u kome je dete bilo eksploatisano.	„Da“ ili „ne“, ali staviti i o kojoj službi se radi.
B.21	Pripadnici manjina nisu iskusili dodatne teškoće kod identifikacije ili pristupa pomoći (u poređenju sa drugim osobama koje su identifikovane, a koje ne pripadaju manjinama).	Podaci koje su žrtve koje pripadaju manjinskim grupama dale organizacijama koje pružaju podršku ili nekom drugom.	Potvrda da je poštovan princip nediskriminacije. Manjine o kojima se radi ne moraju da budu formalno priznate kao nacionalne manjine, a uključuju i Rome, Aškalije, Egipćane i Sinti, kao i verske manjine.	Ne = Nisu iskusili dodatne teškoće ili diskriminaciju i poštovan je princip nediskriminacije. Da = Iskusili su dodatne teškoće i princip nediskriminacije nije poštovan.

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
B.22	Homoseksualne, biseksualne i transrodne (LGBT) osobe nisu iskusile dodatne teškoće kod identifikacije ili pristupa pomoći (u poređenju sa drugim osobama koje su identifikovane, a koje nisu LGBT).	Podaci koje su žrtve koje su LGBT dale organizacijama koje pružaju usluge žrtvama trgovine ljudima. Organizacije koje predstavljaju LGBT osobe.	Ovaj indikator pretpostavlja da su neke žrtve koje identifikovale organizacije koje pružaju podršku (ako ih nisu identifikovali zvanični organi) LGBT. Moguće je da ovakvih žrtava nema ili da se nisu obratile za pomoć organizacijama koje pružaju usluge žrtvama trgovine ljudima.	Ne = Nisu iskusili dodatne teškoće . Da = Iskusili su dodatne teškoće.
B.3 Osporena identifikacija i osobe koje su nekorektno kategorizovane kao da nisu žrtve				
B.c	OCD koje pružaju podršku žrtvama ne znaju za slučaj da su one smatrale da je neka osoba žrtva trgovine ljudima, a da je nadležne službe nisu identifikovale kao žrtvu.	OCD koje pružaju podršku žrtvama trgovine ljudima i drugim osobama koje mogu obuhvatiti i žrtve trgovine ljudima (migrantima, deci koja rade, seks radnicama/cima itd.)	Ovo nije okvirni indikator sam po sebi, ali ovaj i sledećih 7 podindikatora treba da pokažu da li postoje podaci o osporenoj identifikaciji.	Da = OCD znaju za takve slučajeve. Ne = OCD ne znaju za takve slučajeve. Ako je odgovor „ne“, navedite u koliko slučajeva je postojala sumnja da se radi o trgovini ljudima i da li postoji dovoljno podataka da se ovo izrazi u odnosu na broj osoba koje su zvanično identifikovane, kao (moguće) žrtve.
B.23	Pravni savetnici koji pružaju podršku mogućim žrtvama trgovine ljudima, iregularnim migrantima, seks radnicama/cima ili deci bez pratnje nisu znali za slučaj da su oni smatrali da je neka osoba žrtva trgovine ljudima, ali da su nadležne službe odbile da je identifikuju.	Advokati ili advokatska komora. (Napomena: tražiti anonimne podatke, a ne otkrivanje ličnih podataka njihovih klijenata).		Da = Advokati ne znaju za takve slučajeve. Ne = Advokati znaju za takve slučajeve (ako je odgovor „ne“, navedite koliko slučajeva je prijavljeno i da li se može primetiti pravilnost u smislu kategorija osoba koje nisu identifikovane).
B.24	Nema dokaza da se u krivičnim ili prekršajnim postupcima protiv seks radnica/ka za odavanje prostituciji (ili srodna dela) radilo o žrtvama trgovine ljudima ili da nadležni organi te osobe nisu identifikovali kao žrtve trgovine ljudima.	Presude. Povratne informacije od organizacija seks radnica/ka ili OCD koje pružaju usluge seks radnicama/cima.	U nekim državama se podvođenje kvalifikuje kao krivično delo trgovine ljudima. Međutim, takve države nužno ne pružaju zaštitu i pomoć seks radnicama/cima koje nominalno eksploatišu makroi.	Da = Nema dokaza da nije došlo do identifikacije. Ne = Postoje dokazi da su seks radnice/ci bili žrtve trgovine ljudima, ali da ih nadležne službe nisu registrovale.

69

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
B.25	OCD uključene u dečju zaštitu ili podršku deci žrtvama trgovine ljudima nisu znale za slučaj bilo koje vrste eksploatacije kao oblika trgovine ljudima koji su državni organi ignorisali.	OCD uključene u dečju zaštitu ili podršku deci žrtvama trgovine ljudima (i državljanima i strancima).	Ovo se isključivo odnosi na decu koja su trafikovana i eksploatisana u državi koja se prati, a ne na decu koja su otišla u inostranstvo i tamo postala žrtve trgovine ljudima. Napomena: Oblici eksploatacije koji se lako previde uključuju prosjačenje (nadležni organi imaju teškoća da prepoznaju da li detetu zaradu uzima roditelj, srodnik ili neko ko nema veze sa detetom) ili prinudni brak.	Da = Nema dokaza da su nadležni organi ignorisali bilo koji oblik eksploatacije (iako su usmereni uglavnom na jedan ili dva oblika eksploatacije). Ne = Bilo je dokaza o tome da nisu sproveli istragu, ili su je sproveli nerado, u posebnim vrstama eksploatacije i mogućoj trgovini ljudima u tim slučajevima.
B.26	Broj mogućih žrtava gde je osporeno označavanje žrtve kao odrasle osobe (a ne kao deteta) (npr. od strane žrtve ili njenog pravnog savetnika ili OCD koja pruža podršku).	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri.	„Osporen“ znači da je odluka nadležnog organa da ne označe neku osobu kao dete osporena pred nadležnim organom od strane same žrtve ili neke druge osobe.	Broj slučajeva u kojima je bilo osporavanja.
B.27	Slučajevi pogrešne identifikacije su brzo priznati i korigovani.	OCD ili pravni savetnici koji daju podršku žrtvama trgovine ljudima, migrantima ili drugim grupama u kojima se mogu naći žrtve trgovine ljudima.		Da = Bilo je slučajeva pogrešne identifikacije i oni su korigovani. Ne = Ovo može znači dve potpuno različite stvari, tako da je važno jasno naznačiti da li „ne“ znači (1) „Nisu poznati slučajevi pogrešne identifikacije“ ili (2) „Bilo je slučajeva pogrešne identifikacije, ali državni organi ih ili nisu priznali ili nisu preduzeli odgovarajuće mere da takvu identifikaciju koriguju“. Opcija 2 podrazumeva i slučajeve gde OCD ili pravni savetnici znaju za slučajeve pogrešne identifikacije, ali nisu obavestili nadležne organe.

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
B.28	Službenici zaduženi za iregularne migranate (uključujući i one koji rade na zaštitu izbeglica ili koji razmatraju zahteve za azil) su prošli najmanje jedan trening o trgovini ljudima.	Imigracione službe.		
B.29	Deo ili celokupno konzularno osoblje je prošlo trening na temu trgovine ljudima i/ili poznaje procedure za identifikaciju i upućivanje i u državi u kojoj su postavljeni i u svojoj državi.	Ministranstvo spoljnih poslova (ili konzularno osoblje koje je prošlo obuku) ili povratne informacije od žrtava kojima je konzularno osoblje pomoglo.	Ovaj indikator pre ima za cilj da istraži da li je konzularno osoblje dalo pozitivan doprinos zaštiti žrtava trgovine ljudima nego da proveriti da li su oni prošli neku obuku, ali ne primenjuju naučeno.	Nema kalkulacije.
B.30	Odgovarajuće mere su preduzete za identifikaciju žrtava trgovine ljudima tokom ispitivanja zahteva za azil i pre povratka osoba čiji zahtev za azil nije usvojen.	Imigracione službe. Žrtve kojima je pomoć pružila jedna ili više OCD. Pravni savetnici žrtava trgovine ljudima ili migrantima.	Slično pitanju koje postavlja GRETA u upitniku za drugi krug praćenja (#31). Ove mere uključuju najmanje da se pritvoreni migranati ili migranti kojima se sprema povratak (repatrijacija) pitaju o tome kako su zarađivali novac i kome su dali svoju celokupnu ili delimičnu zaradu ili kako su očekivali da će zaraditi za život.	Da = Neke odgovarajuće mere su preduzete. Ne = Nema dokaza da su neke odgovarajuće mere preduzete.

C. ZAŠTITA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA

C.5 Zaštita svih žrtava (uključujući one koje su eksploatisane u stranoj zemlji, a koje su se nakon toga vratile u zemlju koja se prati)

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.d	Žrtve trgovine ljudima (moguće ili zvanično prepoznate) su primile odgovarajuću pomoć i zaštitu tokom perioda koji se prati.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu sledećih 9 podindikatora.	
C.28	Najmanje jedan slučaj gde je žrtvi trgovine ljudima ponuđena specijalan mera zaštite u fazi istrage mogućeg slučaja trgovine ljudima, kao što je smeštaj u skloništu koje ima naoružanu stražu ili promena identiteta.	Povratne informacije od žrtava trgovine ljudima preko njihovih pravnih savetnika ili OCD koja pruža podršku. Informacija od nacionalnog izvestioca ili od policijskih odeljenja nadležnih za slučajeve trgovine ljudima.		
C.29	Najmanje jedan slučaj gde su policija ili neki drugi organ bili uključeni u neku radnju zaštite žrtve nakon kraja suđenja (radnja koja se ne kosi tj. koja je bazirana na poštovanju ljudskih prava žrtava).	Povratne informacije o žrtvama trgovine ljudima preko njihovih pravnih savetnika ili OCD koja pruža podršku; informacija od nacionalnog izvestioca ili od policijskih odeljenja nadležnih za slučajeve trgovine ljudima i/ili za zaštitu oštećenih/ svedoka.	Takva zaštita može biti diskrenta i neočigledna. Može je pružiti policija ili neko drugi, npr. socijalne službe ili multidisciplinarni timovi. U nekim slučajevima „zaštita“ nakon suđenja se svodi na mešanje u privatni život žrtve i stoga nije prihvatljiva. Žrtva/svedok treba uvek da bude informisana o ishodu suđenja u kome je učestvovala, ali to, samo po sebi, ne predstavlja „radnju zaštite žrtve“.	Ovde spomenite sve slučajeve gde je policija ili neki drugi organ na odgovarajući način odgovorila ako/kada je žrtva ili njen srodnik ili bliska osoba primio pretnju odmazdom.
C.30	Broj žrtava koje su dobile bilo koju drugu „posebnu meru zaštite“.	Povratne informacije od samih žrtava preko njihovih pravnih savetnika ili OCD koje pružaju pomoć. Podaci od nacionalnog izvestioca ili od policije nadležne za vođenje istrage u slučajevima trgovine ljudima.	Ovo podrazumeva mere preduzete za zaštitu žrtava, svedoka i OCD koje pomažu žrtvama tokom krivičnog postupka od moguće odmazde ili zastrašivanja tokom istrage i tokom i nakon krivičnog postupka. Ove podatke	Prost broj.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
			traži i GRETA u upitniku za drugi krug praćenja (GRETA (2) # 53).	
C.31	Makar jedna žrtva je dobila neki oblik zaštite iako je odbila da sarađuje s policijom ili drugim organima za sprovođenje zakona (tj. odbila je da da informacije ili dokaze za tužilaštvo), zbog čega zaštita nije povučena.	Povratne informacije od samih žrtava preko njihovih pravnih savetnika ili OCD koje pružaju pomoć. Podaci od nacionalnog izvestioca ili od policije nadležne za vođenje istrage u slučajevima trgovine ljudima.	Činjenica da nijedna žrtva nije dobila ovakve mere ne znači nužno da postoji problem. Možda se radi o tome da je svaka žrtva želela da sarađuje s policijskim istražiteljima (što bi bilo neobično). Međutim, indikator teži da izmeri da li su zaštićeni i pomoć u praksi na neki način uslovljeni žrtvinom spremnošću da svedoči.	
C.32	% žrtava u kontaktu sa konkretnom organizacijom koja im pruža usluge (kao što je pomoć), a koje su izjavile da se ne osećaju bezbedno šest meseci nakon što su kontaktirale tu organizaciju.	Podaci iz evidencije slučajeva (case management) organizacije koja pruža pomoć (bez otkrivanja identiteta).		Broj žrtava koje su izjavile da se ne osećaju bezbedno kao procenat ukupnog broja žrtava, što se proverava šest meseci nakon što su žrtve kontaktirale organizaciju.
C.33	% žrtava u kontaktu sa konkretnom organizacijom koja im pruža usluge (kao što je pomoć), koje su sarađivale sa policijom ili pravosuđem (obezbedile dokaze), a koje su izjavile da se ne osećaju bezbedno 12 meseci nakon što su prvi put kontaktirale tu organizaciju.	Podaci iz evidencije slučajeva (case management) organizacije koja pruža pomoć (bez otkrivanja identiteta).		Broj žrtava identifikovan u periodu praćenja koje su sarađivale sa policijom ili tužilaštvom, a koje su izjavile da se ne osećaju sigurno/Ukupan broj žrtava, što se proverava 12 meseci nakon što su žrtve kontaktirale organizaciju.
C.34	% žrtava kojima je formalno obezbeđena mera zaštite tokom krivičnog postupka.	Statistika državnih službi, npr. policije, sistema socijalne zaštite. Povratne informacije od samih žrtava preko njihovih pravnih savetnika ili OCD koje pružaju pomoć.	Ovaj indikator pretpostavlja da je formalna zaštita opravdana/poželjna/neophodna u većini slučajeva. Npr. proveriti broj slučajeva u kojima je rađena procena bezbednosti, ali nisu preduzete nikakve radnje, iako je prepoznat rizik.	Broj žrtava kojima je potrebna zaštita, a koje je nisu dobile / Broj žrtava za koje se procenjuje da im je bila potrebna zaštita u sudu. Ako je moguće, uporediti sa ostalim uporedivim krivičnim delima.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.35	% žrtava koje dobijaju zaštitu kao što je fizička zaštita, promena mesta boravka ili promena identiteta.	Statistika policije. Povratne informacije od samih žrtava preko njihovih pravnih savetnika ili OCD koje pružaju pomoć.	Podrazumeva se da se svaka od ovih mera zaštite razlikuje i zato ih treba meriti odvojeno.	Broj žrtava koje su dobile fizičku zaštitu, promenu mesta boravka ili promenu identiteta/ Ukupan broj žrtava.
C.36	% sudskih postupaka tokom kojih su žrtve izložene zastrašivanju ili im se škodi na drugi način.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Statistika policije i tužilaštva.	Takođe proverite kakva je bila reakcija suda, ako je uopšte bilo, na prijave zastrašivanja ili povređivanja i navedite broj slučajeva u kojima je sud adekvatno reagovao.	Broj sudskih postupaka tokom kojih su žrtve bile izložene zastrašivanju ili povređivanju/ Ukupan broj sudskih postupaka u kojima su žrtve učestvovala.

C.6 Period oporavka i refleksije

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.37	% slučajeva gde su moguće žrtve uživale period oporavka i refleksije u trajanju od najmanje 30 dana.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Statistike državnih institucija i službi.	Ovaj indikator takođe pokazuje i suprotno, tj. % slučajeva gde moguće ili zvanično priznate žrtve nisu dobile period refleksije od najmanje 30 dana i to će verovatno biti istaknuto u žalbama.	Kako bi saznali koliko njih nije imalo period oporavka i refleksije, saznajte koliko mogućih i zvanično priznatih žrtava je imalo kontakt sa policijom i tužilaštvom protiv svoje volje tokom 30 dana nakon preliminarne ili konačne identifikacije.
C.38	% mogućih žrtava koje su dobile pomoć i podršku u fizičkom, psihološkom i socijalnom oporavku tokom perioda oporavka i refleksije koji im je dodeljen.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD	Ovaj indikator takođe pokazuje i suprotno, tj. % mogućih ili zvanično priznatih žrtava koje nisu primile pomoć i podršku za fizički, psihološki i socijalni oporavak tokom perioda oporavka i refleksije koji im je dodeljen.	Broj zvanično priznatih ili mogućih žrtava koje nisu primile pomoć i podršku za fizički, psihološki i socijalni oporavak tokom perioda oporavka i refleksije/ Ukupan broj mogućih ili zvanično priznatih žrtava kojima je dodeljen period oporavka i refleksije.

73

C.7 Zaštita institucija i pojedinaca koji pružaju podršku žrtvama

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.39	Broj slučajeva gde su pripadnici OCD bili izloženi zastrašivanju i/ili odmazdi tokom ili nakon istrage i sudskog postupka.	Prijave policiji i policijski predmeti. OCD.	OCD koje se spominju u ovom indikatoru su one koje su aktivne u oblasti suzbijanja trgovine ljudima i/ili pružanja bilo kog oblika podrške žrtvama.	Ovo je prost broj i ne zahteva nikakvo računanje.
C.40	Broj slučajeva gde su pripadnici OCD prijavili zastrašivanje ili odmazdu u bilo kom trenutku, bez obzira da li je to bilo u vezi sa nekom konkretnom istragom ili sudskim postupkom.	OCD	OCD koje se spominju u ovom indikatoru su one koje su aktivne u oblasti suzbijanja trgovine ljudima i/ili pružanja bilo kog oblika podrške žrtvama. Navedite koliko OCD je bilo uključeno u pružanje pomoći žrtvama trgovine ljudima i koliki procenat je izložen zastrašivanju i odmazdi.	Ovo je prost broj i ne zahteva nikakvo računanje. Broj slučajeva gde pripadnici OCD prijavljuju zastrašivanje ili odmazdu u bilo kom trenutku bez obzira da li je to bilo u vezi sa nekom konkretnom istragom ili sudskim postupkom.
C.41	% slučajeva gde je policija na odgovarajući način reagovala nakon što su članovi OCD prijavili da su bili izloženi zastrašivanju i/ili pretnjama tokom ili nakon istrage ili sudskog postupka i to prijavili policiji, što je dovelo do prestanka pretnji ili kažnjavanja počinitelja.	OCD	„Na odgovarajući način“ znači da su date OCD smatrale da će to odvratiti pretnju ili jeste odvratilo pretnju.	Broj slučajeva gde je policija na odgovarajući način odgovorila / Ukupan broj slučajeva gde su pripadnici OCD primali pretnje.

C.8 Zaštita žrtava trgovine ljudima koje su se vratile u zemlju porekla

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.e	Žrtvama trgovine ljudima koje se vraćaju iz inostranstva, a o kojima su državni organi obavješteni, je obezbeđena adekvatna pomoć i podrška tokom perioda praćenja.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih podindikatora.	

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.42	Broj ili procena zasnovana na informacijama o broju žrtava koje su se vratile u zemlju u konkretnom periodu, bilo da se radi o asistiranom povratku ili su se same vratile bez pomoći.	OCD. Nacionalni izveštaj. IOM ili neka druga međunarodna ili domaća organizacija koja organizuje povratak.	GRETA u drugom ciklusu praćenja postavlja pitanje u vezi sa ovim statističkim podacima (odeljak E), i traži podatke razvrstane prema polu, godinama, zemlji destinacije i obliku eksploatacije.	Bez kalkulacije.
C.43	Procedure koje primenjuje konzularno osoblje (ili drugi akteri koji učestvuju u povratku) podrazumevaju i procenu rizika.	Konzularna odeljenja Ministarstava spoljnih poslova. Bilo koje Standardne operativne procedure za konzularno osoblje. Povratne informacije žrtava koje su se vratile, a koje su one dale OCD ili svojim pravnim savetnicima.		Bez kalkulacije. Da ili ne.
C.44	Procedure koje primenjuje konzularno osoblje (ili drugi akteri koji učestvuju u povratku) podrazumevaju i raspitivanje o porodici ako je bilo predviđeno spajanje porodice za dete koje je identifikovano u inostranstvu.	Konzularna odeljenja Ministarstava spoljnih poslova. Bilo koje Standardne operativne procedure za konzularno osoblje. Povratne informacije repatriirane dece žrtava date OCD ili pravnim savetnicima.	Proveru porodice treba da traže nadležni organi druge države koja razmatra povratak deteta u njegovu zemlju porekla. Takva provera može da se traži direktno od partnerske službe u detetovoj zemlji porekla (kao što su socijalne službe). Ovaj indikator treba da proveri da li je konzularno osoblje svesno potrebe takvih provera i da li ih organizuje.	Ako ne, da li postoje dokazi da konzularno osoblje ima svest o potrebi takvih provera ili o potrebi da se utvrdi najbolji interes deteta pre repatrijacije?
C.45	% žrtava domaćih državljana/ki čiji je povratak u zemlju koja se prati bio odložen zbog radnji/propuštanja da se preduzmu radnje državnih organa u njihovoj zemlji (tj. zemlji koja se prati).	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD Statistike državnih institucija i službi.	N/A	Broj žrtava čiji je povratak odložen zbog radnji/propuštanja da se preduzmu radnje u njihovoj zemlji porekla / Ukupan broj žrtava koje su se vratile.
C.46	% prinudne repatrijacije (državljana/ki identifikovanih kao žrtve trgovine ljudima) u zemlju koja se prati iz neke druge države.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD, uključujući i one u zemlji iz koje se žrtva vraća u zemlju koja se prati. Statistike državnih institucija i službi.	N/A	Broj prinudnih repatrijacija / Ukupan broj žrtava koje su se vratile.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.47	% žrtava koje su se vratile, a koje izjavljuju da je bilo koja vrsta mera zaštite primenjena radi njihove zaštite od maltretiranja (ili drugog zla) od trgovca i njegovih pomoćnika nakon povratka u zemlju (a ta mera je bila u skladu sa poštovanjem ljudskih prava žrtve).	Povratne informacije od žrtava preko njihovih pravnih savetnika ili OCD koje pružaju pomoć. Podaci nacionalnog izvestioca ili policije nadležne za vođenje istrage u slučajevima trgovine ljudima ili obezbeđivanje zaštite za žrtve.	Ta zaštita može biti diskretna i neočigledna. Mogu je pružiti policija ili neko drugi, npr. socijalne službe ili multidisciplinarni tim. U nekim slučajevima, „zaštita“ predstavlja mešanje u privatni život žrtve i shodno nije prihvatljiva.	Broj prijavljenih mera zaštite / Ukupan broj poznatih žrtava trgovine ljudima koje su se vratile.
C.48	% žrtava koje su se vratile, a koje su naknadno učestvovalе u formalnom programu povratka u svojoj zemlji porekla (tj. zemlji koja se prati).	Statistike državnih institucija i službi. OCD.	Ovaj indikator ima za cilj da izmeri procenat povratka koji su sprovedeni u okviru formalnog programa povratka. Da bi program povratka bio „formalan“, treba da uključuje međunarodne organizacije, kao i državne institucije i službe i OCD u zemlji prijema i zemlji porekla, kao i da je procedura propisana u formalnim dokumentima državnih institucija ili međunarodnih organizacija uključenih u povratak i da se na osnovu toga sprovodi, a ne ad hoc.	Broj žrtava koje su se vratile, a koje su učestvovalе u formalnom programu povratka, koji uključuje međunarodne organizacije, kao i državne institucije i službe i OCD u zemlji prijema i zemlji porekla / Ukupan broj žrtava koje su se vratile.

76

C.9 Zaštita dece žrtava

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.f	Deci žrtvama trgovine ljudima (i mogućim i zvanično priznatim) je pružena adekvatna zaštita i pomoć tokom posmatranog perioda.	Videti B.16 za broj dece identifikovane u posmatranom periodu.	Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih podindikatora.	

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.49	% dece bez pratnje (i državljana i stranaca – videti napomenu) koja su identifikovana kao žrtve trgovine ljudima i kojima je formalno postavljen staratelj ili pravni zastupnik (tj. ne samo pravni savetnik) u periodu od mesec dana nakon što su identifikovani kao moguće žrtve (ili u nekom drugom periodu ako je tako predviđeno zakonom).	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri.	Opet, iako se meri nešto pozitivno, ovaj indikator takođe otkriva i procenat dece bez pratnje – žrtava trgovine ljudima kojima formalno nije postavljen zastupnik koji će delovati u njihovom najboljem interesu. Dok starta elja treba postaviti u najkraćem mogućem periodu, ovaj indikator dozvoljava relativno dugačak vremenski period (nedelju dana) od trenutka kada je dete prvi put identifikovano kao moguća žrtva za postavljanje staratelja. U teoriji, nije potrebno postavljati staratelja u zemlji iz koje je dete, jer su tu roditelji ili uobičajeni staratelj koji se mogu kontaktirati. U velikim zemljama ili u situacijama kada je teško locirati roditelja ili kada postoje razlozi da se posumnja da je roditelj bio umešan u trgovinu detetom, potrebno je imenovati staratelja.	Broj dece bez pratnje koja su identifikovana kao žrtve trgovine ljudima a kojima formalno nije postavljen zastupnik da deluje u njihovom najboljem interesu u periodu od jedne nedelje nakon što su identifikovana kao moguće žrtve / Ukupan broj dece bez pratnje koja su identifikovana kao žrtve trgovine ljudima.
C.50	% dece bez pratnje koja su državljeni i koja su identifikovana kao žrtve trgovine ljudima (tj. interne trgovine ili deca koja su vraćena iz strane zemlje), a čija porodica nije pronađena u razumnom vremenskom periodu (npr. nekoliko dana) po njihovoj identifikaciji kao mogućih žrtava (osim ukoliko je procenjeno da kontakt sa porodicom i/ ili spajanje porodice nije u najboljem interesu deteta).	Statistika nacionalne službe za zaštitu dece ili drugih državnih organa. Informacije OCD koje pružaju podršku takvoj deci.	Ako državni organi nemaju ovaj podatak, generalna pretpostavka bi bila da ne ispunjavaju zahteve u većini slučajeva. Gde državni organi imaju podatke koji ukazuju da je u većini slučajeva ovaj zahtev ispunjen, to treba nezavisno potvrditi, tj. kroz povratne informacije od relevantnih OCD ili drugih organizacija koje pružaju podršku žrtvi.	Broj dece bez pratnje-državljana koja su identifikovana kao žrtve trgovine ljudima, čija porodica nije locirana u razumnom vremenskom periodu nakon njihove identifikacije, a kada to jeste bilo u njihovom najboljem interesu / Ukupan broj dece bez pratnje-državljana za koju je procenjeno da je kontakt sa porodicom u njihovom najboljem interesu.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.51	% moguće dece žrtava koje je policija ispitivala o mogućem krivičnom delu počinjenom prema njima.	Služba za zaštitu dece ili organizacije koje pružaju usluge deci koja su moguće žrtve trgovine ljudima. Pravni savetnici dece žrtava. Policijske jedinice nadležne za vođenje istrage u takvim slučajevima.	Policija je verovatno saslušala svu decu koja su identifikovana kao moguće žrtve. Međutim, možda ima dece za koje OCD smatraju da su bila trafikovana (npr. za prosjačenje ili za prinudni brak) koja nisu identifikovana ili saslušana.	(1) Broj saslušane dece / Ukupan broj dece koju su državni organi identifikovali kao moguće žrtve; (2) Broj saslušane dece / Ukupan broj dece koju su OCD identifikovale kao moguće žrtve.
C.52	% moguće dece žrtava koja su dobila nezavisni pravni savet (od advokata) za vreme dok je policija sprovodila istragu.	Služba za zaštitu dece ili organizacije koje pružaju usluge deci koja su moguće žrtve trgovine ljudima. Pravni savetnici dece žrtava. Policijske jedinice nadležne za vođenje istrage u takvim slučajevima.	Pravni savet u kasnijim fazama (dok se priprema optužnica ili, u odsustvu optužnice, u neke druge svrhe) ne bi obezbedio istu korist kao pravni savet koji se pruža u vreme trajanja policijske istrage.	Broj dece – mogućih žrtava trgovine ljudima koja imaju nezavisan pravni savet u toku istrage/Ukupan broj dece žrtava u čijim slučajevima je policija sprovodila istragu.
C.53	% dece žrtava-svedoka koja su mogla da pruže dokaze za sudski postupak, a koja nisu morala da budu prisutna u sudnici ili da se susreću sa osumnjičenim trgovcem.	Praćenje suđenja. Pravni zastupnik deteta. Tužilaštvo. Služba za zaštitu dece. Nacionalni izvestilac.	Ovo je moguće na različite načine, npr. pravljenje video snimka detetovog svedočenja pre suđenja ili korišćenje video linka (tako da dete može da se ispituje tokom suđenja, ali ne u sudnici). Ovaj indikator se fokusira na suđenja koja traju tokom perioda praćenja, a ne na dokazima koji su prikupljeni tokom ovog perioda.	Broj dece-svedoka čije svedočenje se čulo na sudu, ali koja nisu bila prisutna u sudu ili u sudnici/Ukupan broj dece žrtava-svedoka koja su svedočila na suđenju.
C.54	% dece žrtava – mogućih ili zvanično proznatih, koja su dobila neki oblik zaštite koji nije dostupan odraslim žrtvama.	Pravni zastupnici dece. Tužilaštvo. Nacionalni izvestilac. OCD. Socijalne službe.	Oblici zaštite kao što su pravljenje video snimka detetovog svedočenja pre suđenja ili korišćenje video linka (tako da dete može da se ispituje tokom suđenja, ali ne u sudnici).	Broj dece – mogućih žrtava koja imaju ovakav oblik zaštite/Ukupan broj dece – mogućih žrtava.

C.10 Zaštita žrtava koje su strani državljani/ke

Dozvole boravka za strane žrtve koje su identifikovane u zemlji koja se prati

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.g	Identifikovane strane žrtve (bez obzira na državljanstvo) su u principu dobijale obnovljive dozvole boravka i imale su najmanje isti nivo zaštite kao žrtve koje su državljani/ke.	Videti B.2 (indikator 4 & 5) za podatke o identifikovanim žrtvama koje nisu državljani/ke.	Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih podindikatora.	Ako ni državne službe ni OCD nisu identifikovale nijednu žrtvu koja je strani državljanin/ka, nije potrebno ocenjivati ove indikatore.
C.55	Čak iako nije bilo stranih državljana/ki među žrtvama koje su državni organi identifikovali kao moguće žrtve, OCD su znale za slučajeve stranih državljana/ki za koje su verovali da su bili trafikovani u zemlji koja se prati.	OCD koje pružaju usluge mogućim žrtvama trgovine ljudima.	Pokazuje da OCD smatraju da je sistem identifikacije napravio grešku.	Da ili ne.
C.56	% žrtava koje nisu dobile obnovljive dozvole boravka uprkos mišljenju da je njihov boravak neophodan zbog njihove lične situacije.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD	Član 14.1.a Konvencije Saveta Evrope odnosi se konkretno na „nadležni organ“. Pretpostavlja se da postoji implicitno razumevanje u Konvenciji da „nadležni organ“ ima nadležnost da donese odgovarajuću odluku. Pošto to možda nije slučaj u praksi, „mišljenje“ koje se spominje u indikatoru pokriva mišljenje čitavog niza aktera: predstavnika državnih institucija i službi, medicinskih i psiholoških stručnjaka, pravnika, stručnih OCD itd.	Broj žrtava koje nisu dobile obnovljivu dozvolu boravka uprkos zahtevu nadležnih organa da je njihov boravak neophodan zbog njihove lične situacije / Ukupan broj stranih žrtava.
C.57	% žrtava koje nisu dobile obnovljivu dozvolu boravka uprkos zahtevu nadležnog organa da je njihov boravak neophodan radi istrage i krivičnog postupka.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD Policija i tužilaštvo.	Ovaj indikator ocenjuje da li dozvole boravka nisu bile produžene iako je policija to tražila.	Broj žrtava koje nisu dobile obnovljivu dozvolu boravka uprkos zahtevu nadležnog organa da je njihov boravak neophodan radi istrage i krivičnog postupka / Ukupan broj stranih žrtava.

79

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.58	% slučajeva odraslih stranih žrtava gde dozvola boravka nije izdata/obnovljena i gde je to osporeno.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Socijalne službe.	„Osporeno“ znači da se žrtva žalila pred nadležnim organom zbog odluke državnih organa da joj ne izdaju/obnove dozvolu boravka. „Žrtva“ znači ili žrtva lično ili neka druga osoba, služba, telo, OCD itd. koji deluju u ime žrtve.	Broj slučajeva gde odrasloj žrtvi nije izdata/obnovljena dozvola boravka i to je osporeno / Ukupan broj odraslih stranih žrtava.
C.59	% slučajeva dece žrtava gde dozvola boravka nije izdata/obnovljena i gde je to osporeno.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD koje pružaju pomoć mogućim žrtvama trgovine ljudima. Socijalne službe.	„Osporeno“ znači da se žrtva žalila pred nadležnim organom zbog odluke državnih organa da joj ne izdaju/obnove dozvolu boravka. „Žrtva“ znači ili žrtva lično ili neka druga osoba, služba, telo, OCD itd. koji deluju u ime žrtve.	Broj slučajeva gde detetu žrtvi nije izdata/obnovljena dozvola boravka i to je osporeno/ Ukupan broj strane dece žrtava.
C.60	% slučajeva gde neobnavljanje ili ukidanje dozvole boravka nije bilo u skladu s nacionalnim zakonima i propisima.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD koje pružaju pomoć mogućim žrtvama trgovine ljudima.	N/A	Broj slučajeva gde neobnavljanje ili ukidanje dozvole boravka nije u skladu sa nacionalnim zakonima i propisima / Ukupan broj stranih žrtava identifikovanih u istom periodu.
C.61	Broj zahteva za azil koji su podneli strani državljani/ke-moguće žrtve (ako ih je bilo).	Pravni savetnici žrtava. OCD.	U nekim zemljama podnošenje zahteva za azil je mnogo efikasniji način za dobijanje zaštite nego oslanjanje samo na procedure za identifikaciju i zaštitu žrtava trgovine ljudima.	
C.62	% uspešnih zahteva za azil koje su podnele moguće žrtve-strani državljani/ke (ako ih je bilo).	Pravni savetnici žrtava. OCD. Sudovi ili drugi organi nadležni za priznavanje izbeglica (ili UNHCR).		Broj uspešnih zahteva za azil / Ukupan broj zahteva za azil koji su podneli strani državljani/ke-moguće žrtve trgovine ljudima.

Povratak u zemlju porekla (ili neku drugu zemlju) stranih žrtava identifikovanih u zemlji koja se prati

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.h	Identifikovane žrtve (bez obzira na državljanstvo) koje su napustile zemlju su imale pomoć i zaštitu u procesu povratka.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih podindikatora.	
C.63	Broj povrataka stranih žrtava identifikovanih u zemlji koja se prati u datom periodu (razloženo prema polu i godinama – odrasli/ deca).	OCD koje pružaju usluge žrtvama trgovine ljudima. Nacionalni izvestilac. IOM.	N/A	Brojevi razvrstani po raspoloživim podacima.
C.64	Broj povrataka (i % svih povrataka) za koje se navodi da im je prethodila procena rizika (ili je, u slučaju deteta, razmatran najbolji interes deteta koji uključuje procenu rizika).	OCD koje pružaju usluge žrtvama trgovine ljudima. Nacionalni izvestilac. Imigracijske vlasti. IOM.	Slanje žrtve trgovine ljudima u stranu zemlju bez procene rizika je neprihvatljiva loša praksa. Komitet za prava deteta je preporučio procenu rizika i bezbednosti za decu bez pratnje čiji se povratak razmatra.	Broj žrtava kod kojih je rađena procena rizika / Ukupan broj osoba (dece i odraslih) koji su se vratili. Ako je bilo više od dvoje dece, odvojeno izračunajte procenat za decu koja su se vratila.
C.65	Broj povrataka (i % ukupnog broja povrataka i za decu i za odrasle) za koje se navodi da su se desili iako je procena rizika pokazala da postoji rizik pri povratku (ili je, u slučaju deteta, utvrđivanjem najboljeg interesa deteta utvrđeno da dete ne treba da se vrati u zemlju porekla).	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. IOM. Socijalne službe ili službe za zaštitu dece (ako se radi o deci-žrtvama).	Ovo je indikator loše prakse.	Broj vraćenih uprkos tome što je procenom rizika utvrđeno da postoji značajan rizik / Ukupan broj osoba za koje je rađena procena rizika, tj. utvrđivanje najboljeg interesa. Ako ukupan broj vraćenih pod tim uslovima prelazi pet, razvrstajte prema polu (muško-žensko) i uzrastu (deca-odrasli).
C.66	Broj povrataka (i % ukupnog broja povrataka) stranih žrtava – i dece i odraslih – koje su deportovane ili vraćene iz države koja se prati u njihovu zemlju porekla (ili neku drugu zemlju) za koje se navodi da su nedobrovoljni ili prisilni.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Statistike državnih ustanova i službi.	Napomena: Vlade i međunarodne organizacije ponekad povratak definišu kao „dobrovoljni“ (i asistirani) kada osobi koja se vraća nije ponuđena alternativa, tj. kada je morala da prihvati povratak zato što nije imala drugu mogućnost.	Broj prinudnih repatrijacija/ Ukupan broj vraćenih žrtava raščlanjen prema uzrastu (deca-odrasli).

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
			Ovakav povratak treba kategorisati kao „nedobrovoljni“ iako nije korišćena fizička sila.	
C.67	% stranih žrtava čiji je povratak u zemlju porekla bio odložen zbog radnji tj. propuštanja da se preduzmu radnje u njihovoj matičnoj državi.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Statistike državnih ustanova i službi.	N/A	Broj žrtava čiji je povratak odložen zbog radnji/propuštanja da se preduzmu radnje u njihovoj zemlji porekla / Ukupan broj žrtava koje su se vratile.
C.68	% prisilnih repartijacija koje su sprovedene bez komunikacije sa državnim organima u zemlji porekla ili stalnog boravka.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Statistike državnih ustanova i službi.	N/A	Broj prinudnih repatrijacija sprovedenih bez komunikacije sa organima države porekla ili stalnog boravka / Ukupan broj žrtava koje su se vratile.
C.69	% stranih žrtava koje su vraćene u zemlju porekla ili neku drugu zemlju, a za koje se navodi da su nakon povratka učestvovalе u formalnom programu povratka u zemlji u kojoj su se vratile.	Pravni savetnici žrtve ili OCD koje su pružale podršku žrtvi u zemlji, a koje su ostale u kontaktu s njom po povratku i imaju podatke šta se desilo nakon povratka. Nacionalni izvestilac. Imigracioni ili drugi organi koji prate povratak.	Ovaj indikator ima za cilj da izmeri procenat povrataka koji su sprovedeni u okviru formalnog programa povratka. Da bi program povratka bio „formalan“, treba da uključuje međunarodne organizacije, kao i državne institucije i službe i OCD u zemlji prijema i zemlji porekla, kao i da je procedura propisana u formalnim dokumentima državnih institucija ili međunarodnih organizacija uključenih u povratak i da se na osnovu toga sprovodi, a ne ad hoc.	Broj žrtava koje su se vratile, a koje su učestvovalе u formalnom programu povratka, koji uključuje međunarodne organizacije, kao i državne institucije i službe i OCD u zemlji prijema i zemlji povratka / Ukupan broj žrtava koje su se vratile.
C.70	% slučajeva u kojima je povratak stranih žrtava (i dece i odraslih) osporen kao nebezbedan.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD.	„Osporeno“ znači da se žrtva žalila pred nadležnim organom zbog odluke državnih organa da joj ne izdaju/obnove dozvolu boravka. „Žrtva“ znači ili žrtva lično ili neka druga osoba, služba, telo, OCD itd. koji deluju u ime žrtve.	Broj slučajeva u kojima je povratak žrtve osporen kao nebezbedan / Ukupan broj žrtava koje su se vratile.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
C.71	% slučajeva u kojima je povratak dece-žrtava osporen jer nije u njihovom najboljem interesu.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD.	„Osporeno“ znači da se žrtva žalila pred nadležnim organom zbog odluke državnih organa da joj ne izdaju/obnove dozvolu boravka. „Žrtva“ znači ili žrtva lično ili neka druga osoba, služba, telo, OCD itd. koji deluju u ime žrtve.	Broj slučajeva u kojima je povratak deteta-žrtve osporen jer nije u najboljem interesu deteta / Ukupan broj vraćene dece.

D. POMOĆ I PODRŠKA ŽRTVAMA

D.3 Pomoć svim žrtvama iz svih kategorija

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
D.c	Svakoj osobi koja je identifikovana kao moguća ili zvanično priznata žrtva trgovine ljudima ponuđena je neposredna pomoć i podrška, uključujući sklonište za urgentno zbrinjavanje, medicinsku pomoć, informacije i pravni savet, u skladu sa njihovim specifičnim potrebama (npr. pol, jezik, etnička pripadnost i uzrast), a država je obezbedila dovoljna finansijska sredstva za troškove takve pomoći.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu sledećih podindikatora.	Kroz odeljak #D, fokus je na žrtvama trgovine ljudima koje su identifikovane tokom kalendarskog perioda koji se prati, a ne na svim žrtvama koje su ranije bile identifikovane, a kojima se i dalje pruža pomoć.
D.17	% troškova OCD koji se odnose na pomoć žrtvama trgovine ljudima (mogućim i zvanično priznatim) koji je finansiran iz državnog budžeta ili iz državnih grantova.	OCD (o njihovim troškovima za pomoć žrtvama i o udelu koji je obezbedila država). Relevantna ministarstva. Nacionalni izvetilac.	Ovaj indikator zahteva od osoba koje vrše monitoring da saznaju koliko su neke ili sve OCD potrošile na pomoć žrtvama, kao i koliki udeo toga je obezbedila država. Kako je ovo osetljiv podatak i do njega možda nije moguće doći, može se napraviti procena na bazi podataka jedne ili dve OCD ako se pretpostavlja da su njihovi budžeti i troškovi slični drugim OCD.	Iznos koji je država dodelila OCD za pomoć žrtvama / Ukupni troškovi OCD za pomoć žrtvama.
D.3.a Sklonište i materijalna pomoć				
D.18	% žrtava (novoidentifikovanih tokom perioda praćenja) kojima nije obezbeđen odgovarajući i bezbedan smeštaj u razumnom vremenskom roku.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Odgovarajući smeštaj podrazumeva, na primer, bezbedan smeštaj kad je to potrebno, ili smeštaj koji zadovoljava potrebe žrtava (tj. kad se radi o deci, smeštaj koji je odgovarajući za decu). Izveštaj sa objašnjenjima	Broj žrtava kojima nije bio obezbeđen odgovarajući smeštaj u periodu [precizirati] / Ukupan broj žrtava kojima je bio potreban smeštaj.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
			uz Konvenciju Saveta Evrope objašnjava (para. 154): „Vrsta prikladnog smeštaja zavisi od ličnih okolnosti žrtve (na primer, možda živi na ulici ili već ima smeštaj, a u ovom drugom slučaju biće neophodno utvrditi da je taj smeštaj prikladan i da ne predstavlja probleme za bezbednost). Kada je u pitanju trgovina ljudskim bićima, naročito su pogodna posebna zaštićena prihvatilišta koja su već uvedena u nekim zemljama. Cilj ovakvih skloništa je pružiti takvo okruženje žrtvama u kojem se osećaju sigurno, kao i obezbediti im pomoć i stabilnost. Zaštita i pomoć koju sklonište pruža ima za cilj osposobljavanje žrtava da ponovo preuzmu kontrolu nad svojim životima.”	
D.19	% žrtava kojima je ponuđen smeštaj koji su one smatrale neodgovarajućim.	Žalbe (ili povratne informacije od) žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Ovaj indikator ima za cilj da izmeri % žrtava kojima je možda bilo nametnuto da borave u prostorijama u kojima nisu želele da budu smeštene (kao što su skloništa), bez obzira na razlog zašto je samo jedna mogućnost ponuđena (tj. da li je to zbog finansijskih ograničenja ili zato što je bila takva procena potreba ili su smeštene u sklonište zatvorenog tipa kada su nadležni organi procenili da postoji rizik, na taj način de facto opravdavajući protektivni pritvor).	Broj žrtava kojima je ponuđen nezadovoljavajući smeštaj / Ukupan broj žrtava kojima je ponuđen smeštaj.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
D.20	Moguće ili zvanično priznate žrtve trgovine ljudima su dobijale materijalnu pomoć u obliku više novčanih isplata na osnovu procene njihovih potreba.	Povratne informacije od žrtava kojima je pružena pomoć. OCD koje pružaju podršku žrtvama.	Ovaj indikator ima za cilj da otkrije da li je materijalna pomoć (npr. gotovina) obezbeđena kao jednokratna pomoć svakoj mogućoj žrtvi trgovine ljudima ili u obliku niza isplata. Prvo ukazuje na to da je sistem podrške nefleksibilan i da nije osmišljen na način da odgovori na potrebe žrtava trgovine ljudima.	
D.21	Moguće ili zvanično priznate žrtve trgovine ljudima su dobijale materijalnu pomoć od države tokom perioda dovoljno dugačkog da se oporave i da potreba za pomoći prestane.	Povratne informacije od žrtava kojima je pružena pomoć. OCD koje pružaju podršku žrtvama.	Ovaj indikator ima za cilj da otkrije u kom vremenskom periodu su moguće ili zvanično priznate žrtve trgovine ljudima primale materijalnu pomoć iz državnih izvora i da li je to bilo dovoljno dugo da prestane njihova potreba za materijalnom pomoći, ili im je uobičajeno materijalna pomoć bila potrebna duže vreme.	
D.22	% žrtava kojima nije pružena adekvatna materijalna pomoć u razumnom vremenskom roku.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Adekvatna materijalna pomoć obuhvata, npr. finansijsku podršku koja omogućava žrtvama takav životni standard koji im osigurava egzistenciju.	Broj žrtava kojima nije bila obezbeđena materijalna pomoć u razumnom roku / Ukupan broj žrtava.
D.23	% žrtava kojima je prestalo pružanje pomoći posle 1 meseca/6 meseci/12 meseci.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Ovaj indikator treba da izmeri da li je dužina trajanja podrške i pomoći adekvatna. To zahteva ocenu adekvatnosti dužine pružanja podrške i pomoći svakoj pojedinačnoj žrtvi, tj da li odgovara individualnim potrebama.	Broj žrtava koje su prestale da primaju pomoć nakon [precizirati] / Ukupan broj žrtava koje su primale pomoć.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
D.3.b Medicinska pomoć				
D.24	Žrtve su mogle da se oslone na državne zdravstvene ustanove radi besplatnog (ili skoro besplatnog) lečenja.	Žalbe žrtava. OCD koje organizuju medicinsku pomoć za žrtve.	U nekim zemljama gde je javno zdravstvo besplatno u teoriji, OCD primećuju da je u praksi pristup takvim uslugama spor ili težak, tako da one pribegavaju plaćanju usluga u privatnim ustanovama, bilo generalno ili za konkretne potrebe.	Da / Ne. Zabeležite sve medicinske potrebe ili mesta gde je traženo da se plati ili koje su obezbeđene u privatnim ustanovama, npr. stomatologija ili usluge mentalnog zdravlja.
D.25	% žrtava kojima je bila potrebna hitna medicinska pomoć, a koji je nisu dobili u razumnom vremenskom roku.	<i>Case management</i> fajlovi OCD i drugih aktera koji pružaju pomoć žrtvama, uključujući i procenu potreba za medicinskom pomoći, kada OCD imaju dozvolu klijenata da podele anonimizirane podatke. Žalbe žrtava, njihovih pravnih savetnika. Zaštitnik građana.	N/A	Broj žrtava kojima je bila potrebna hitna medicinska pomoć, a koje tu pomoć nisu primile tokom perioda [precizirati] / Ukupan broj žrtava kojima je bila potrebna hitna medicinska pomoć. Ako podaci postoje, raščlaniti na državljani/ke i nedržavljeni/ke.
D.26	% žrtava kojima nije pružena medicinska pomoć u razumnom vremenskom periodu.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	N/A	Broj žrtava kojima nije bila pružena medicinska pomoć u periodu [precizirati] / Ukupan broj žrtava kojima je bila potrebna medicinska pomoć.
D.27	Nije bilo diskriminacije prema nedržavljanima/ kama (stranim žrtvama) ili žrtvama interne trgovine ljudima (tj. koje su vrbovane, trafikovane i eksploatisane u svojoj zemlji porekla) kada se radi o pristupu medicinskoj pomoći.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Diskriminacija se dešava na različite načine. U nekim državama, žrtve interne trgovine ljudima imaju poteškoće u pristupu uslugama javnog zdravstva, koje su teorijski besplatne, ali u praksi nisu. U nekim državama, nenedržavljeni/ke (a nekad i državljani/kekoji žive u inostranstvu) imaju teškoća u pristupu besplatnim uslugama javnog zdravstva zato što nisu platili doprinose za socijalno ili zdravstveno osiguranje (ili privatno osiguranje).	Prokomentarišite ako ima dokaza da neke kategorije žrtava imaju teškoće u pristupu besplatnoj medicinskoj pomoći.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
D.28	Nije bilo diskriminacije ni prema ženama ni prema muškarcima koji su identifikovani kao moguće ili zvanično prepoznate žrtve trgovine ljudima u pristupu medicinskoj pomoći.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD koje pružaju podršku i muškarcima i ženama žrtvama. Ostali akteri. Zaštitnik prava pacijenata u medicinskim ustanovama.	Može da postoji diskriminacija kada se radi o konkretnim medicinskim uslugama, kao što je procena mentalnog zdravlja (npr. da žene rutinski imaju pristup takvim uslugama, ali se pretpostavlja da takve usluge nisu potrebne muštaccima).	
D.29	% žrtava kojima je potrebna psihološka pomoć, a koje je nisu dobile u razumnom vremenskom roku.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	N/A	Broj žrtava kojima nije bila pružena psihološka pomoć u periodu [precizirati] / Ukupan broj žrtava kojima je bila potrebna psihološka pomoć.
D.30	% slučajeva gde su žrtve obavezane da prime uslugu na koju nisu pristale.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Povratne informacije od zdravstvenih radnika. Drugi akteri.	Ovo se odnosi, na primer, na HIV/AIDS testiranje, koje može da bude protiv volje pacijenata. Izveštaj sa objašnjenjima uz Konvenciju Saveta Evrope, u vezi sa pitanjem medicinskog testiranja, napominje da „... žrtvama mora da se omogući da se saglase sa detekcijom bolesti kao što je HIV/AIDS da bi takvi testovi bili zakoniti“ (stav 171).	Broj slučajeva u kojima žrtva nije pristala na pruženu uslugu / Ukupan broj žrtava.
D.3.c Informacije				
D.31	% žrtava koje nisu dobile sveobuhvatne i tačne informacije o svojim pravima i dostupnim uslugama.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Ovaj indikator zahteva da se oceni koliko sveobuhvatne moraju biti informacije koje se pružaju žrtvi. Takođe podrazumeva da informacije moraju biti tačne i da se žrtvi daju na jeziku koji razume. Može se koristiti ček lista, koja se razvija na nivou države koja se prati, na kojoj su nabrojane sve informacije koje žrtva treba da dobije	Broj žrtava koje nisu dobile sveobuhvatne i tačne informacije o svojim pravima i dostupnim uslugama / Ukupan broj žrtava.

88

89

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
			na bazi domaćih i međunarodnih dokumenata.	
D.3.d Stručno osposobljavanje/Ekonomska osnaživanje				
D.32	% žrtava koje imaju zakoniti boravak u državi koja se prati, a kojima nije dozvoljeno da se zaposle ili da učestvuju u obukama stručnog osposobljavanja.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri.	Ovaj indikator se odnosi na žrtve koje imaju zakoniti boravak, bilo da su domaći ili strani državljani/ke, koje nemaju pristup tržištu rada ili stručnom osposobljavanju zbog formalnih i neformalnih prepreka.	Broj žrtava koje su imale zakoniti boravak u državi koja se prati, a kojima nije bilo dozvoljeno da se zaposle ili da učestvuju u obukama stručnog osposobljavanja / Ukupan broj žrtava koje su imale zakoniti boravak
D.3.e Drugo				
D.33	% slučajeva gde je pomoć žrtvama na bilo koji način bila uslovljena njihovom spremnošću da se pojave kao svedoci (ovo uslovljavanje ne mora da bude eksplicitno).	Povratne informacije od žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	U ovom slučaju, imenilac je ukupan broj žrtava, a ne broj istraga ili krivičnih postupaka, jer bi u tom slučaju statistika mogla biti iskrivljena zbog manjka istraga ili krivičnih postupaka u slučajevima gde su žrtve odbile da svedoče.	Broj slučajeva gde je pomoć žrtvama na bilo koji način bila uslovljena njihovom spremnošću da se pojave kao svedoci / Ukupan broj žrtava.
D.34	% žrtava koje nisu državljani/ke, a koje nisu dobile tražene usluge prevodioca.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Pojam „nedržavljeni/ke“ u ovom kontekstu treba tumačiti kao svaku osobu koja nije mogla da razume ili tečno govori jezik koji koriste državni organi ili pružaoći usluga. Zato se ovaj indikator odnosi i na strane žrtve, ali i na domaće žrtve koje ne govore službenim jezikom (npr. neki pripadnici etničkih manjina).	Broj žrtava koje nisu državljani/ke, a koje nisu dobile tražene usluge prevodioca / Ukupan broj žrtava koje nisu državljani/ke.

D.4 Pomoć i podrška deci žrtvama

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
D.d	Deci-žrtvama je ponuđena trenutna pomoć i zaštita u skladu sa njihovim godinama, uključujući sklonište za urgentno zbrinjavanje, medicinsku pomoć, informacije i pravni savet, u skladu sa njihovim specifičnim potrebama (npr. godine i zrelost, pol, jezik i etnička pripadnost).		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih podindikatora.	
D.4.a				
D.35	Prosečno vreme tokom koga su moguća ili zvanično prepoznata deca-žrtve dobijala smeštaj i hranu, kao i druge oblike materijalne pomoći nakon identifikacije bilo da (i) ih finansira država ili (ii) im podršku pružaju OCD ili druge organizacije koje finansiraju privatni donatori.	Pravni savetnici dece-žrtava. Državne službe ili OCD koje pružaju smeštaj deci-žrtvama. Ostali akteri. Zaštitnik građana.	Ovaj indikator treba da pokaže da li su deca-žrtve imala podršku tokom previše kratkog ili previše dugog perioda, kao i da li je država obezbedila odgovarajući deo pomoći.	Prosečno vreme trajanja obe vrste pomoći / Ukupan broj dece žrtava uz napomenu o varijacijama.
D.36	% dece-žrtava kojima je bila potrebna materijalna pomoć, a koja im nije pružena u razumnom vremenskom roku.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Odgovarajuća materijalna pomoć uključuje, na primer, finansijsku podršku koja omogućava detetu takav životni standard koji osigurava egzistenciju.	Broj dece žrtava kojima je bila potrebna materijalna pomoć, a koja adekvatnu pomoć nisu dobila tokom određenog perioda [precizirati] / Ukupan broj dece žrtava.
D.37	% dece-žrtava koja su prestala da primaju pomoć posled određenog vremena [precizirati koliko].	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Ovaj indikator treba da izmeri da li je dužina trajanja podrške i pomoći adekvatna. Potrebno je oceniti adekvatnost prosečne dužine pružanja pomoći i podrške žrtvama.	Broj dece-žrtava koja su prestala da primaju pomoć posle određenog vremena [precizirati koliko] / Ukupan broj dece-žrtava koja su primala pomoć.
D.38	% dece koja su bila smeštena u skloništima posebno namenjenim deci-žrtvama trgovine ljudima.	Statistike državnih organa i službi. OCD. Službe za zaštitu dece. Drugi akteri.	Ovaj indikator istražuje dostupnost specijalizovanih skloništa za decu-žrtve i kako se ta skloništa koriste.	Broj dece koja su bila smeštena u skloništima posebno namenjenim deci-žrtvama trgovine ljudima / Ukupan broj dece-žrtava.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
D.39	% dece-žrtava kojima je bio obezbeđen smeštaj u skladu sa njihovim godinama i % dece-žrtava kojima nije obezbeđen smeštaj u skladu sa njihovim godinama.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Smeštaj u skladu sa godinama deteta podrazumeva smeštaj odvojen od odraslih, ali takođe i da se ne traži od dece stare 16 ili 17 godina da budu smeštena u domu za znatno mlađu decu. Ako su deca od 16 ili 17 godina smeštena zajedno sa mladim odraslim osobama, to treba napomenuti, ali ne treba oceniti da je neodgovarajuće.	Ukupan broj dece-žrtava kojima (i) jeste obezbeđen i (ii) nije obezbeđen smeštaj u skladu sa njihovim godinama / Ukupan broj dece-žrtava.
D.40	% dece-žrtava kojima su bile obezbeđene usluge u skladu sa njihovim godinama i % dece-žrtava kojima nisu obezbeđene usluge u skladu sa njihovim godinama.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Usluge u skladu sa godinama deteta podrazumevaju npr. odgovarajuću psihološku i materijalnu pomoć koju pruža stručnjak specijalizovan za rad sa decom, kada takvi stručnjaci postoje.	Broj dece-žrtava kojima (i) jesu bile obezbeđene i (ii) nisu bile obezbeđene usluge u skladu sa godinama / Ukupan broj dece-žrtava.
D.41	% dece-žrtava kojima je bio obezbeđen smeštaj u hraniteljskim porodicama.	Statistički podaci državnih službi i organa.	Ovaj indikator istražuje da li postoje hraniteljske porodice za decu-žrtve i da li se ta mogućnost koristi.	Broj dece-žrtava kojima je bio obezbeđen smeštaj u hraniteljskim porodicama / Ukupan broj dece-žrtava.
D.42	% dece-žrtava kojima je bio obezbeđen smeštaj u institucijama koje nisu specijalizovane za zbrinjavanje dece koja su preživela trgovinu ljudima ili sličnu traumu (čak i ako se radi o ustanovama za zbrinjavanje dece).	Statistički podaci državnih službi i organa.	Ovaj indikator istražuje koliko se nespecijalizovane ustanove koriste za smeštaj dece-žrtava. „Ustanova“ ovde označava svaki institucionalni smeštaj koji nije posebno namenjen žrtvama trgovine ljudima.	Broj dece-žrtava kojima je bio obezbeđen smeštaj u nespecijalizovanim institucijama / Ukupan broj dece-žrtava.
D.43	% dece-žrtava kojima je bio obezbeđen smeštaj u skloništima koja jesu specijalizovana za žrtve trgovine ljudima, ali ne i za decu.	Statistički podaci državnih službi i organa.	Ovaj indikator istražuje dostupnost specijalizovanih skloništa za decu-žrtve i kako se ta skloništa koriste.	Broj dece-žrtava kojima je bio obezbeđen smeštaj u skloništima koja jesu specijalizovana za žrtve trgovine ljudima, ali ne i za decu / Ukupan broj dece-žrtava.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
D.4.b Medicinska pomoć				
D.44	% dece-žrtava koja su imala pristup psihološkom savetovanju koje odgovara njihovim godinama i % dece-žrtava za koju su organizacije koje pružaju podršku smatrale da im treba psihološka pomoć, ali tu pomoć nisu dobila.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Službe za zaštitu dece. Zaštitnik građana.	N/A	Dva različita procenta: Broj dece-žrtava kojima je trebala psihološka pomoć, a koja su tu pomoć dobila / Broj dece-žrtava kojima je trebala psihološka pomoć, a koja tu pomoć nisu dobila / Ukupan broj dece-žrtava.
D.45	% dece-žrtava kojima je bila potrebna medicinska pomoć, a kojoj medicinska pomoć nije pružena u razumnom vremenskom roku.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Zaštitnik građana.	Ovaj indikator ukazuje da je izvršena procena potreba deteta, što je podrazumevalo i prepoznavanje potrebe za medicinskom pomoći. Ako takva procena potreba nije izvršena, to treba zabeležiti (i kritikovati).	Broj dece-žrtava kojima je bila potrebna medicinska pomoć, a kojoj medicinska pomoć nije pružena u periodu [precizirati] / Ukupan broj dece-žrtava.
D.4.c Obrazovanje i stručno osposobljavanje				
D.46	% dece-žrtava u godinama za redovno školovanje, koja nisu bila uključena u redovno školovanje u razumnom vremenskom roku (npr. jedan mesec) po identifikaciji.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Služba za zaštitu dece.	N/A	Broj dece-žrtava van redovnog školovanja u roku od [precizirati] od identifikacije/ Ukupan broj dece-žrtava.
D.47	% dece-žrtava koja nisu išla u školu ili pohađala obuku stručnog osposobljavanja ili nisu imala posao tri meseca nakon identifikacije.	Povratne informacije od žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Služba za zaštitu dece.		Broj dece-žrtava koja nisu išla u školu ili pohađala obuku stručnog osposobljavanja ili nisu imala posao tri meseca nakon identifikacije/ Ukupan broj dece-žrtava.

D.5 Pomoć pružena žrtvama-državljanima/kama koje su identifikovane u drugoj zemlji i koje su se nakon identifikacije vratile (ili bile vraćene) u svoju zemlju porekla, ili koje su se samoidentifikovale kod državnih organa nakon što su se bez pomoći vratile u svoju zemlju porekla.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
			NB. Ne postoji okvirni indikator za odeljak #D.3	
D.48	Broj žrtava za koje se zna da su se vratile u zemlju nakon što su bile identifikovane u drugoj zemlji tokom perioda praćenja (raščlanjeno na odrasle muškarce i žene, dečake i devojčice).	Nacionalni izvestilac ili drugi zvanični izvori. Pravni savetnici žrtava. OCD. Partnerske OCD u državama iz kojih su se žrtve vratile.		Prost broj.
D.49	Broj žrtava koje nisu identifikovane kao žrtve dok su bile u inostranstvu, ali su identifikovane po njihovom povratku u zemlju.	OCD. Zdravstveni radnici.	Iako je moguće da postoje ovakve osobe, većina ovakvih povratnika se neće prijaviti i identifikovati kod državnih organa. Međutim, mogu ih primetiti zdravstveni radnici ili drugi stručnjaci od kojih će potražiti neku uslugu. U ovom slučaju, treba napraviti procenu na bazi poznatog broja, iako nisu kontaktirale policiju ili drugu državnu službu i iako nisu formalno identifikovane kao žrtve.	Proceniti na bazi podataka o slučajevima.
D.50	% žrtava koje su se vratile u zemlju porekla (zemlju koja se prati), a za koje postoji podatak da su primile pomoć ili zaštitu na koju možda ne bi imale pravo da nisu identifikovane kao žrtve.	Statistički podaci državnih organa i službi. OCD.	Ovaj indikator ima za cilj da izmeri procenat žrtava koje su se vratile u zemlju, a koje su poznate državnim organima kao žrtve trgovine ljudima, i koje su zbog toga primile neku vrstu pomoći na koju inače ne bi imale pravo (da nisu prepoznate kao žrtve).	Broj žrtava-povratnika koje primaju pomoć / Ukupan broj žrtava za koje se zna da su se vratile u zemlju.

93

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
D.51	% žrtava koje su se vratile u zemlju porekla, a koje su učestvovalе u programu reintegracije radi integracije na tržištu rada u razumnom vremenskom roku (npr. tri meseca) po povratku.	Statistički podaci državnih organa i službi. OCD.	N/A	Broj žrtava koje su se vratile u [država koja se prati], a koje su učestvovalе u programu reintegracije radi integracije na tržištu rada u roku od [precizirati] od povratka/ Ukupan broj žrtava koje su se vratile u zemlju porekla.
D.52	% žrtava koje su se vratile u zemlju porekla, a koje su učestvovalе u programu reintegracije u cilju obrazovanja (uključujući i stručno osposobljavanje) u razumnom vremenskom roku (npr. šest meseci) po povratku.	Statistički podaci državnih organa i službi. OCD.	N/A	Broj žrtava koje su se vratile u [država koja se prati], a koje su učestvovalе u programu reintegracije u cilju njihovog obrazovanja u roku od [precizirati] od povratka / Ukupan broj žrtava koje su se vratile u zemlju porekla.
D.53	% žrtava koje su se vratile u zemlju porekla, a za koje se zna da su iz zemlje u kojoj su identifikovane ponele svoje zdravstvene kartone (tj. izveštaje o proceni njihovih zdravstvenih potreba, podatke o do sad primljenoj terapiji itd.).	Službe za podršku žrtvama. Same žrtve koje su se vratile.	N/A	Broj žrtava koje su se vratile u [država koja se prati] i sa sobom ponele svoje zdravstvene kartone / Ukupan broj žrtava koje su se vratile u zemlju porekla.
D.54	% dece-žrtava koja su se vratila u zemlju porekla, a koja su učestvovalа u programu reintegracije u cilju njihovog uključivanja u formalni ili neformalni obrazovni sistem i odgovarajućeg zbrinjavanja.	Statistički podaci državnih organa i službi. OCD.	N/A	Broj dece-žrtava koja su se vratila u [država koja se prati], a koja su učestvovalа u programu reintegracije u cilju njihovog uključivanja u formalni ili neformalni obrazovni sistem i odgovarajućeg zbrinjavanja u roku od [precizirati] od povratka / Ukupan broj dece-žrtava koja su se vratile u zemlju porekla.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
D.55	% slučajeva gde je bilo planirano spajanje deteta-žrtve koje se vratilo iz druge zemlje sa porodicom osporeno (po povratku deteta u zemlju porekla) jer nije bilo u najboljem interesu deteta.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD.	„Osporeno“ znači da je odluku državnih organa da dete vrati u porodicu osporilo ili samo dete ili neka osoba ili organizacija (državna služba ili OCD) koja deluje u ime deteta.	Broj slučajeva gde je spajanje deteta-žrtve sa porodicom osporeno po povratku deteta u zemlju porekla jer nije u najboljem interesu deteta / Ukupan broj dece-žrtava koja su se vratile u zemlju.

D.6 Pravna pomoć i podrška

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
D.e	Žrtvama trgovine ljudima (i mogućim i zvanično priznatim) je ponuđen i omogućen pristup pravnom savetu.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu svih sledećih podindikatora.	
D.56	% slučajeva gde punoletne žrtve, nakon prvog kontakta sa državnim organima, nisu odmah bile obavestene o relevantnim sudskim i upravnim postupcima na jeziku koji razumeju.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Statistički podaci državnih organa i službi.	N/A	Broj punoletnih žrtava koje, nakon prvog kontakta sa državnim organima, nisu odmah bile obavestene o relevantnim sudskim i upravnim postupcima na jeziku koji razumeju / Ukupan broj punoletnih žrtava koje su imale kontakt sa državnim organima.
D.57	% žrtava koje su učestvovala u sudskom postupku (krivičnom ili nekom drugom) kao oštećeni ili svedoci, a koje su imale pristup nezavisnom pravnom savetu i/ili pomoći pre ili tokom postupka (i % onih koji nisu).	Informacije od žrtava (uključujući i žrtve koje nisu imale pravni savet). OCD.		Broj žrtava koje su imale pravni savet ili podršku advokata / Ukupan broj žrtava koje su učestvovala u krivičnom postupku protiv trgovaca.
D.58	% žrtava koje su učestvovala u krivičnom postupku, a koje su tokom postupka imale podršku OCD kada država nije mogla takvu pomoć da obezbedi.	OCD. Kriminalističke statistike.	Ovaj indikator istražuje koliko se sistem oslanja na podršku OCD. „Podrška“ se odnosi na pravnu pomoć i podršku koje pružaju OCD tokom krivičnog postupka.	Broj žrtava koje su učestvovala u krivičnom postupku a koje su tokom postupka imale podršku OCD kada država nije mogla takvu pomoć da obezbedi

95

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
				/ Ukupan broj žrtava uključenih u krivični postupak.
D.59	% zahteva za besplatnu pravnu pomoć i podršku koje su podnele žrtve, a koji nisu uslišeni, ili slučajeva kada žrtva nije mogla da dobije pravnu pomoć od advokata sa odgovarajućim kvalifikacijama.	Žalbe žrtava. Statistički podaci državnih organa i službi.	Imenilac kod računanja se odnosi na „žrtve uključene u sudski postupak“, što znači bilo koji postupak, krivični, parnični ili upravni.	Broj žrtava koje na zahtev nisu dobile besplatnu pravnu pomoć / Ukupan broj žrtava uključenih u sudski postupak.
D.60	% slučajeva gde su deca-žrtve, ili njihov roditelj, staratelj ili zakonski zastupnik, po inicijalnom kontaktu sa državnim organima, bez odlaganja informisani o relevantnim sudskim ili upravnim postupcima na jeziku koji mogu da razumeju (i % onih koji nisu).	Državne službe ili OCD koje pomažu deci-žrtvama. Organ starateljstva ili pojedinačni staratelji.	Teorijski, ovaj indikator treba da oceni adekvatnost informacija datih staratelju deteta. Ako neko ili većina dece-žrtava bez pratnje nije dobilo staratelja, indikator treba da oceni da li su samoj deci pružene relevantne informacije (na jeziku koji razumeju).	Broj dece-žrtava kojima jesu (ili nisu) pružene informacije / Ukupan broj dece-žrtava.
D.61	% dece-žrtava koja su bila uključena u pravni postupak i koja su primila nezavisni pravni savet/pomoć (i % onih koji nisu).	Državne službe ili OCD koje pomažu deci-žrtvama. Organ starateljstva ili pojedinačni staratelji.		Broj dece-žrtava koja su primila pravni savet ili pravnu pomoć / Ukupan broj dece-žrtava uključenih u pravni postupak kao oštećeni ili svedoci.

E. KOMPENZACIJA I NAKNADA ŠTETE

E.2 Kompenzacija i naknada štete u praksi

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
E.b	Svaka žrtva trgovine ljudima je imala stvaran i delotvoran pristup kompenzaciji za pretrpljenu štetu i gubitak kao posledice eksploatacije.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu sledećih 12 podindikatora. Napomena: Pojam „kompenzacija“ obuhvata sve oblike obeštećenja, nadoknade štete, kompenzacije, isplate neisplaćenih zarada i druge oblike restitucije.	
E.5	Broj mogućih i zvanično priznatih žrtava trgovine ljudima koje su zvanično tražile kompenzaciju (tokom perioda izveštavanja) i koje su dobile kompenzaciju (tokom perioda izveštavanja), ako je moguće razvrstano prema polu, godinama, državljanstvu i vrsti eksploatacije, uz napomenu da li je kompenzaciju dao učinilac ili država, i u kom iznosu.	Pravni savetnici žrtava. OCD. Statistike tužilaštva (ako tužilaštvo ulaže zahtev za kompenzaciju) ili drugih državnih ustanova nadležnih za plaćanje kompenzacije žrtvama krivičnih dela.	Pošto je za rešavanje i isplatu imovinskopravnog zahteva obično potrebno više vremena, nije verovatno da će se imovinskopravni zahtevi rešeni i isplaćeni u jednoj godini (ili nekom drugom periodu) odnositi na iste žrtve. Napomena: GRETA takođe traži ove podatke u upitniku za drugi ciklus praćenja (Odeljak E).	Jednom kad postoje raspoloživi podaci za više od jedne godine, uporedite podatke između godina da vidite da li ima očiglednih promena, i ako ima, zbog čega su one nastale.
E.6	% mogućih i zvanično priznatih žrtava trgovine ljudima koje su tražile kompenzaciju tokom krivičnog postupka protiv osumnjičenog trgovca.	Pravni savetnici žrtava. OCD. Presude ili izveštaji sa praćenja suđenja.		Broj žrtava koje su podnale imovinskopravni zahtev tokom krivičnog postupka / Ukupan broj žrtava koje su učestvovale u krivičnom postupku.
E.7	% prvostepenih presuda protiv osumnjičenih trgovaca u kojima se od osuđenog trgovca zahteva da isplati kompenzaciju, obeštećenje ili drugu vrstu plaćanja žrtvi krivičnog dela.	Pravni savetnici žrtava. OCD. Presude ili izveštaji sa praćenja suđenja.		Broj presuda u kojima se naređuje isplata kompenzacije / Ukupan broj presuda u kojima su trgovci bili osuđeni za trgovinu ljudima.

97

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
E.8	Broj prvostepenih presuda u kojima sud nalaže osuđenom trgovcu da žrtvi trgovine ljudima isplati neisplaćene (ili potplaćene) zarade i % takvih presuda (u kojima se nalaže isplata kompenzacije) u odnosu na sve presude za trgovinu ljudima.	Pravni savetnici žrtava. OCD. Presude ili izveštaji sa praćenja suđenja.	Ovaj indikator treba da utvrdi da li su sudovi dosuđivali kompenzaciju ili obeštećenje na uopšten način ili su jasno obračunavali izgublenu zaradu. Napomena: GRETA takođe traži ove podatke u upitniku za drugi ciklus praćenja (Odeljak E).	1. Prost broj. 2. Broj sudskih presuda u kojima sud nalaže isplatu neisplaćenih zarada / Ukupan broj presuda za trgovinu ljudima.
E.9	Broj mogućih i zvanično priznatih žrtava trgovine ljudima kojima je sud dosudio kompenzaciju, obeštećenje ili neku drugu isplatu i % tih žrtava od ukupnog broja žrtava čiji trgovci su osuđeni tokom perioda izveštavanja.	Pravni savetnici žrtava. OCD. Presude ili izveštaji sa praćenja suđenja.		1. Prost broj. 2. Broj žrtava trgovine ljudima kojima je sud dosudio kompenzaciju / Ukupan broj žrtava čiji trgovci su osuđeni tokom perioda izveštavanja.
E.10	Broj mogućih i zvanično priznatih žrtava trgovine ljudima kojima je sud dosudio kompenzaciju u parničnom postupku i % žrtava koje su pokrenule parnični postupak radi kompenzacije i koje su kompenzaciju dobile od svih žrtava koje su pokrenule parnični postupak za kompenzaciju.	Pravni savetnici žrtava. OCD. Presude u parničnom postupku.	Obračunavanje procenta će verovatno zahtevati uvid u podatke za period duži od jedne godine, tj. uvid u ukupan broj zahteva podnetih od početka do kraja postupka.	1. Prost broj. 2. Broj žrtava koje su pokrenule parnični postupak radi kompenzacije i koje su kompenzaciju dobile / Ukupan broj žrtava koje su pokrenule parnični postupak za kompenzaciju.
E.11	Prosečno trajanje postupka za kompenzaciju mogućim i zvanično priznatim žrtvama trgovine ljudima.	Statistike sudova. Statistike državnih ustanova i službi. OCD.	Ovaj indikator treba da pokaže prosečno trajanje postupka za kompenzaciju od početka do kraja. Ovo ne obuhvata slučajeve kada se o kompenzaciji odlučuje u krivičnom postupku.	Dužina svih postupaka za kompenzaciju u slučajevima trgovine ljudima / Ukupan broj žrtava koji je učestvovao u postupcima za kompenzaciju.
E.12	% sudskih odluka kojima se žrtvi dodeljuje kompenzacija, a koje su izvršene u potpunosti u razumnoj vremenskom periodu (npr. šest meseci)	Statistike sudova. Statistike državnih ustanova i službi.	N/A	Broj sudskih odluka kojima se žrtvi dodeljuje kompenzacija, a koje su izvršene u potpunosti u roku od [precizirati] od donošenja odluke

99

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
	od pravosnažnosti odluke.			/ Ukupan broj sudskih odluka kojima se žrtvi dodeljuje kompenzacija.
E.13	Prosečan iznos kompenzacije koju je sud dosudio žrtvama.	Statistike sudova. Statistike državnih ustanova i službi.	Ovaj indikator zahteva ocenu adekvatnosti prosečnog iznosa kompenzacije koji je dodeljen žrtvama. Kada se razmatra nivo kompenzacije, takođe je neophodno uzeti u obzir mogućnost da je prosek iskrivljen malim brojem posebno visokih dodeljenih iznosa.	Ukupan iznos kompenzacije dosuđen žrtvama / Ukupan broj sudskih odluka kojima se počiniocima nalaže da žrtvi isplate kompenzacija.
E.14	% žrtava koje su dobile kompenzaciju iz državnog fonda za kompenzaciju.	Statistike sudova. Statistike državnih ustanova i službi.	N/A	Broj žrtava koje su dobile kompenzaciju iz državnog fonda za kompenzaciju / Ukupan broj žrtava.
E.15	Prosečan iznos kompenzacije dodeljen žrtvama iz državnog fonda za kompenzaciju.	Statistike sudova. Statistike državnih ustanova i službi.	Kada se razmatra nivo kompenzacije, takođe je neophodno uzeti u obzir mogućnost da je prosek iskrivljen malim brojem posebno visokih dodeljenih iznosa.	Ukupan iznos kompenzacije dodeljen žrtvama iz državnog fonda za kompenzaciju / Broj žrtava koje su dobile kompenzaciju iz državnog fonda za kompenzaciju.

F. INSTITUCIONALNI OKVIR, UKLJUČUJUĆI KAPACITETE, KOORDINACIJU I MEĐUNARODNU SARADNJU

F.2 Kapaciteti

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
F.b	Službenici za sprovođenje zakona i zaposleni u državnim institucijama koji su u kontaktu sa mogućim ili zvanično priznatim žrtvama trgovine ljudima pokazuju odgovarajući nivo stručnosti i imaju odgovarajuće resurse da na zadovoljavajući način obavljaju svoj posao.		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu sledećih 10 podindikatora.	
F.12	Specijalizovane policijske jedinice za suzbijanje trgovine ljudima imaju odgovarajuće resurse (zaposlene i budžet) da sprovede proaktivne i reaktivne istrage u slučajevima trgovine ljudima (u skladu sa bilo kojim standardnim operativnim procedurama koje se primenjuju).	Publikacije policije ili nacionalnog izvestioca. Povratne informacije od žrtava.	Ako se nisu primenjivale nikakve standardne operativne procedure, osobe koje vrše monitoring ipak treba da ocene da li su postojali odgovarajući resursi.	Ovo će verovatno biti subjektivna ocena osobe koja vrši monitoring, koja treba da zabeleži da se većina jedinica žali da uglavnom nemaju resurse, i da shodno uzme u obzir resurse koji stoje na raspolaganju ostalim uporedivim istražiteljskim jedinicama.
F.13	Policijski istražitelji imaju na raspolaganju posebne prostorije za vođenje razgovora sa decom za koju se sumnja da su žrtve seksualnog nasilja ili eksploatacije, uključujući i trgovinu ljudima, i koristili su takve prostorije makar u nekim slučajevima koji su istraživani tokom perioda izveštavanja.	Publikacije policije ili nacionalnog izvestioca ili državne službe za zaštitu dece. Povratne informacije od dece žrtava preko njihovih pravnih savetnika, OCD ili službenika za zaštitu dece.	„Posebne“ označava da u takvim prostorijama postoji specijalizovana oprema da bi se dete opustilo. Ovaj indikator je prost broj i ne zahteva nikakvu kalkulaciju.	
F.14	% policijskih istražitelja koji rade na slučajevima trgovine ljudima, a koji su pohađali napredni trening na temu	Policija.	„Broj policijskih istražitelja koji rade na slučajevima trgovine ljudima“ se odnosi na broj istražitelja koji su	Broj policijskih istražitelja koji rade na slučajevima trgovine ljudima, a koji su pohađali napredni trening na temu trgovine

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
	trgovine ljudima tokom određenog vremenskog perioda (npr. u posljednje dve godine).		bili uključeni u rad na slučajevima trgovine ljudima tokom perioda izveštavanja. „U posljednjih [x] godina“ znači u periodu od [x] godina pre perioda izveštavanja.	ljudima u posljednjih [x] godina / Ukupan broj policijskih istražitelja koji rade na slučajevima trgovine ljudima.
F.15	% policijskih istražitelja koji rade na slučajevima trgovine ljudima, a koji su pohađali osnovnu obuku na temu trgovine ljudima tokom određenog vremenskog perioda (npr. u posljednje dve godine).	Policija	„Broj policijskih istražitelja koji rade na slučajevima trgovine ljudima“ se odnosi na broj policijskih istražitelja koji su bili uključeni u rad na slučajevima trgovine ljudima tokom perioda izveštavanja. „U posljednjih [x] godina“ znači u periodu od [x] godina pre perioda izveštavanja.	Broj policijskih istražitelja koji rade na slučajevima trgovine ljudima, a koji su pohađali osnovnu obuku na temu trgovine ljudima u posljednjih [x] godina / Ukupan broj policijskih istražitelja koji rade na slučajevima trgovine ljudima.
F.16	% tužilaca koji rade na slučajevima trgovine ljudima, a koji su pohađali napredni trening na temu trgovine ljudima tokom određenog vremenskog perioda (npr. u posljednje dve godine).	Tužilaštvo	„Broj tužilaca koji rade na slučajevima trgovine ljudima“ se odnosi na broj tužilaca koji su bili uključeni u rad na slučajevima trgovine ljudima tokom perioda izveštavanja. „U posljednjih [x] godina“ znači u periodu od [x] godina pre perioda izveštavanja.	Broj tužilaca koji rade na slučajevima trgovine ljudima, a koji su pohađali napredni trening na temu trgovine ljudima u posljednjih [x] godina / Ukupan broj tužilaca koji rade na slučajevima trgovine ljudima.
F.17	% tužilaca koji rade na slučajevima trgovine ljudima, a koji su pohađali osnovnu obuku na temu trgovine ljudima tokom određenog vremenskog perioda (npr. u posljednje dve godine).	Tužilaštvo	„Broj tužilaca koji rade na slučajevima trgovine ljudima“ se odnosi na broj tužilaca koji su bili uključeni u rad na slučajevima trgovine ljudima tokom perioda izveštavanja. „U posljednjih [x] godina“ znači u periodu od [x] godina pre perioda izveštavanja.	Broj tužilaca koji rade na slučajevima trgovine ljudima, a koji su pohađali osnovnu obuku na temu trgovine ljudima u posljednjih [x] godina / Ukupan broj tužilaca koji rade na slučajevima trgovine ljudima.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
F.18	% sudija-predsednika veća u slučajevima trgovine ljudima, a koji su pohađali napredni trening na temu trgovine ljudima tokom određenog vremenskog perioda (npr. u poslednje dve godine).	Sudstvo.	„Broj sudija-predsednika veća u slučajevima trgovine ljudima“ se odnosi na broj sudija koji su predsedavali većima tokom perioda izveštavanja. „U poslednjih [x] godina“ znači u periodu od [x] godina pre perioda izveštavanja.	Broj sudija-predsednika veća u slučajevima trgovine ljudima koji su pohađali napredni trening na temu trgovine ljudima u poslednjih [x] godina / Ukupan broj sudija-predsednika veća u slučajevima trgovine ljudima.
F.19	% sudija-predsednika veća u slučajevima trgovine ljudima, a koji su pohađali osnovnu obuku na temu trgovine ljudima tokom određenog vremenskog perioda (npr. u poslednje dve godine).	Sudstvo.	„Broj sudija-predsednika veća u slučajevima trgovine ljudima“ se odnosi na broj sudija koji su predsedavali većima tokom perioda izveštavanja. „U poslednjih [x] godina“ znači u periodu od [x] godina pre perioda izveštavanja.	Broj sudija-predsednika veća u slučajevima trgovine ljudima i koji su pohađali osnovnu obuku na temu trgovine ljudima u poslednjih [x] godina / Ukupan broj sudija-predsednika veća u slučajevima trgovine ljudima.
F.20	% socijalnih radnika koji pružaju podršku žrtvama trgovine ljudima, a koji su pohađali napredni trening na temu trgovine ljudima tokom određenog vremenskog perioda (npr. u poslednje dve godine).	Socijalne službe.	„Broj socijalnih radnika koji pružaju podršku žrtvama trgovine ljudima“ se odnosi na broj socijalnih radnika koji su bili uključeni u rad na slučajevima trgovine ljudima tokom perioda izveštavanja. „U poslednjih [x] godina“ znači u periodu od [x] godina pre perioda izveštavanja.	Broj socijalnih radnika koji pružaju podršku žrtvama trgovine ljudima koji su pohađali napredni trening na temu trgovine ljudima u poslednjih [x] godina / Ukupan broj socijalnih radnika koji pružaju podršku žrtvama trgovine ljudima.
F.21	% socijalnih radnika koji pružaju podršku žrtvama trgovine ljudima, a koji su pohađali osnovnu obuku na temu trgovine ljudima tokom određenog vremenskog perioda (npr. u poslednje dve godine).	Socijalne službe.	„Broj socijalnih radnika koji pružaju podršku žrtvama trgovine ljudima“ se odnosi na broj socijalnih radnika koji su bili uključeni u rad na slučajevima trgovine ljudima tokom perioda izveštavanja. „U poslednjih [x] godina“ znači u periodu od [x] godina pre perioda izveštavanja.	Broj socijalnih radnika koji pružaju podršku žrtvama trgovine ljudima i koji su pohađali osnovnu obuku na temu trgovine ljudima u poslednjih [x] godina / Ukupan broj socijalnih radnika koji pružaju podršku žrtvama trgovine ljudima.

F.3 Rod

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
F.c	Zaposleni u specijalizovanim istražnim jedinicama za suzbijanje trgovine ljudima imaju odgovarajući rodni profil za sprovođenje proaktivne i reaktivne istrage u slučajevima trgovine ljudima (u skladu sa Standardnim operativnim procedurama).		Ovo je okvirni indikator i na njega se može odgovoriti kroz analizu sledećih 5 podindikatora.	
F.22	Specijalizovane policijske istražne jedinice za suzbijanje trgovine ljudima imaju žene-istražiteljke koje su učestvovala u nekim istragama.	Policija. Povratne informacije od žrtava.		
F.23	Policijski istražitelji (i muškarci i žene) su tretirali s poštovanjem moguće i zvanično priznate žrtve trgovine ljudima tokom intervjua.	Policija. Povratne informacije od žrtava preko njihovih pravnih savetnika ili OCD.		
F.24	Razgovore sa devojkama mlađim od 18 godina o seksualnom nasilju (i u kontekstu trgovine ljudima) su vodile specijalizovane policijske istražiteljke.	Policija. OCD specijalizovane za problem seksualnog nasilja nad decom.		
F.25	Na raspolaganju je dovoljan broj muškaraca i žena prevodilaca sa odgovarajućom stručnošću.	Državne službe i institucije.	„Na raspolaganju“ znači da oni postoje (npr. u relevantnim registrima i listama policije, tužilaštava, sudova itd.) i da su na raspolaganju za prevođenje kad je potrebno, onoliko često koliko je potrebno i u potrebnom trajanju. „Odgovarajuća stručnost“ znači da su u stanju da prevode u skladu sa standardom	Nema kalkulacije.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
			koji omogućava žrtvi da: (a) u potpunosti razume pravna pitanja, procese i procedure; (b) u potpunosti razume svoja prava, kao i usluge i podršku koja im stoji na raspolaganju; (c) činjenice koje žrtva iznese i njene želje budu jasno prenete relevantnim organima; (d) donese informisane odluke. Ovaj indikator zahteva procenu u vezi sa sledećim pitanjima: (a) da li rodna ravnoteža prevodilaca odgovara rodnoj strukturi žrtava; (b) dostupnost prevodilaca; (c) kvalitet prevodilaca.	
F.26	Udeo OCD koje učestvuju u državnom koordinacionom telu za suzbijanje trgovine ljudima koje su specijalizovane za žene.	Sekretarijat koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima. OCD koje učestvuju u tom telu.		Broj OCD koje su specijalizovane za žene / Ukupan broj OCD u koordinacionom telu.

F.4 Državna koordinacija i saradnja

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
F.27	Broj sastanaka državnog koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima (kako god da se zove) u periodu izveštavanja.	Zapisnici sa sastanaka (ako postoje). Sekretarijat koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima.	Ovaj indikator je prost broj i ne zahteva nikakvu kalkulaciju. Treba izvršiti procenu da li je broj sastanaka adekvatan ili nije. Treba napomenuti i ako koordinaciono telo ne postoji ili ne funkcioniše.	Nema kalkulacije.
F.28	Učešće relevantnih državnih službi i institucija na svim sastancima koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima.	Zapisnici sa sastanaka. Sekretarijat koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima.	Ovo je kvalitativni indikator kojim se meri udeo državnih institucija koje su članice koordinacionog tela, a koje su zaista prisustvovala sastancima.	Za svaki sastanak za koji postoje podaci o prisustvu dati udeo državnih članica koje su prisustvovala.

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
F.29	Prosečan broj OCD predstavljenih na svakom sastanku državnog koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima.	Zapisnici sa sastanaka. OCD.		
F.30	% OCD pozvanih na sastanke državnog koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima, a koje su specijalizovane za pitanje prava žena ili nasilja prema ženama.	Zapisnici sa sastanaka. Sekretarijat koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima.		OCD pozvanih na sastanke državnog koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima, a koje su specijalizovane za pitanje prava žena ili nasilja prema ženama / Ukupan broj OCD pozvanih na sastanke državnog koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima.
F.31	% OCD pozvanih na sastanke državnog koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima, a koje su specijalizovane za prava deteta ili dečju zaštitu.	Zapisnici sa sastanaka. Sekretarijat koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima.		Broj OCD pozvanih na sastanke državnog koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima, a koje su specijalizovane za prava deteta ili dečju zaštitu / Ukupan broj OCD pozvanih na sastanke državnog koordinacionog tela za suzbijanje trgovine ljudima.
F.32	Nivo učešća OCD koje imaju neku ulogu ili odgovornost u državnom sistemu za suzbijanje trgovine ljudima ili pružanje pomoći žrtvama trgovine ljudima.	OCD. Državne institucije i službe.	Ovaj indikator zahteva procenu da li su OCD adekvatno zastupljene u državnom sistemu za suzbijanje trgovine ljudima.	Nema kalkulacije.
F.33	Broj OCD koje imaju formalnu ulogu ili odgovornost u državnom sistemu za suzbijanje trgovine ljudima ili pružanje pomoći žrtvama trgovine ljudima.	Državne institucije i službe.	Ovaj indikator je isti kao F.32, ali mu je cilj da pokaže da li je učešće OCD formalno. Formalizovanost učešća se pokazuje kroz postojanje pisanih zvaničnih dokumenata u kojima se precizira	Nema kalkulacije.

Broj	Indikator	Mogući izvori	Napomena	Kalkulacija
			uloga OCD, kao što su pisani sporazumi sa OCD, institucionalne smernice, procedure, akcioni planovi itd. Ovaj indikator zahteva procenu da li su OCD adekvatno zastupljene u državnom sistemu za suzbojanje trgovine ljudima.	
F.34	Državno koordinaciono telo za suzbijanje trgovine ljudima je donelo odluku o najmanje jednoj politici ili praksi tokom perioda izveštavanja, kojom prilikom su u obzir uzeti komentari ili preporuke koje su dale neke OCD.	Zapisnici sa sastanaka. OCD.		
F.35	% mogućih slučajeva trgovine ljudima gde su državne institucije ili službe tražile pomoć relevantnih OCD.	OCD.	N/A	Broj mogućih slučajeva trgovine ljudima u kojima su državne institucije ili službe tražile pomoć relevantnih OCD / Ukupan broj slučajeva.
F.36	% zahteva OCD prema državnim institucijama i službama u vezi sa informacijama o, tj. podršci za moguće žrtve, a na koje zahteve je dobijen odgovarajući odgovor u roku od [precizirati vreme].	OCD.	Kako bi se sistematično pratio učinak državnih institucija i službi u ovom smislu, preporučuje se da sve OCD u zemlji koje pružaju pomoć žrtvama naprave bazu podataka i mehanizam razmene informacija kroz koji bi svi zahtevi za informacije ili podršku upućeni državnim institucijama bili dokumentovani i analizirani i o njima se izveštavalo.	Broj zahteva OCD prema državnim institucijama i službama u vezi sa informacijama o, tj. podršci za moguće žrtve, a na koje je dobijen odgovarajući odgovor u roku od [precizirati vreme] / Ukupan broj takvih zahteva.

F.5 Međunarodna saradnja

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
			Za odeljak #F.4 ne postoji okvirni indikator.	
F.37	Broj istraga u slučajevima trgovine ljudima koje su sprovedene u saradnji sa drugim državama.	Ministarstvo spoljnih poslova. Policija.	Ovaj indikator je prost broj i ne zahteva kalkulaciju.	Nema kalkulacije.
F.38	Broj istraga u vezi sa nedržavljanima/kama čiji nestanak je prijavljen, a koje su sprovedene na zahtev vlade (ili službe) neke strane države ili međunarodne organizacije (kao što je Interpol).	Ministarstvo spoljnih poslova. Policijska jedinica koja se bavi nestalim licima.	Ovaj indikator je prost broj i ne zahteva kalkulaciju.	Nema kalkulacije.
F.39	U koliko prilika su podaci prosleđeni organima druge države bez zahteva te države za datim podacima.	Policija.	Ovaj indikator ima za cilj da pokaže da li takve procedure postoje ili ne i u kojoj meri se primenjuju.	Nema kalkulacije.
F.40	% mogućih žrtava trgovine ljudima čiji su slučajevi istraženi u zemlji na osnovu žalbe/ prijave koju su podneli organi druge države.	Zvanične statistike države u kojoj je počinjeno krivično delo (dela) protiv žrtve. Državne institucije i službe.	Ovaj indikator prati broj istraga koje su pokrenute zbog žalbe ili prijave jedne države drugoj. Na primer, žrtva u državi svog boravka (npr. državi A) prijavi delo počinjeno prema njoj u nekoj drugoj državi (državi B). Na osnovu toga, država A prosleđuje prijavu državi B u kojoj je delo učinjeno, i država B tada preduzima istragu po prijavi države A. Stoga ovaj indikator prati situaciju iz ugla države B.	Broj slučajeva potencijalnih žrtava trgovine ljudima koji su predmet istrage na bazi prijave ili žalbe nadležnih organa druge države / Ukupan broj prijava ili žalbi koje je primila [država koja je predmet praćenja].

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
F.41	Broj slučajeva u kojima je korišćena međunarodna pravna pomoć sa drugom državom, uključujući i Zajedničke istražne timove (ZIT) koje finansira Evropska komisija, a koji su osnovani radi sprovođenja istrage u dve države.	Državne institucije i službe (kao što je specijalizovana policijska istražna jedinica). Evropska komisija. Nacionalni izvestilac.	Zajednički istražni tim (ZIT) je istražni tim formiran sa određenim vremenskim trajanjem na bazi sporazuma dve ili više država članica EU i/ili nadležnih organa sa konkretnom svrhom. Države koje nisu članice EU mogu učestvovati u ZIT uz saglasnost ostalih strana. Cilj ZIT je da vodi istragu u konkretnom slučaju. Nije moguće osnovati udarnu grupu sa opštom kompetencijom za određenu vrstu krivičnih dela, niti je moguće osnovati stalan operativni tim koristeći strukturu i koncept ZIT.	Prost broj, ako je moguće raščlanjen tako da prikaže koliko je puta korišćena međunarodna pravna pomoć i sa kojom državom.

G. DOSTUPNOST PODATAKA, ZAŠTITA PODATAKA I ZAŠTITA PRIVATNOG ŽIVOTA.

G.2 Rukovanje i zaštita podataka u praksi

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
			Ne postoji jedan okvirni indikator za odeljak G, pošto pokriva više različitih tema.	
G.10	Država ili državni službenik, kao što je nacionalni izvestilac o trgovini ljudima, je objavio makar jedan javni izveštaj tokom perioda praćenja o napretku države u suzbijanju trgovine ljudima.	Objavljeni izveštaji.	Takav izveštaj je sadržao makar podatke o hapšenjima, sudskim postupcima i presudama trgovcima ljudima, kao i o identifikaciji maloletnih i punoletnih žrtava.	Da / ne. Prokomentarišite sadržaj javno objavljenih podataka. Napomenite ako organizacije koje se bave suzbijanjem trgovine ljudima smatraju da objavljeni podaci nisu tačni.
G.11	Osim podataka koje objavljuje država ili državna služba, državni organi su odgovarali na dodatne zahteve za pristup podacima o suzbijanju trgovine ljudima (bilo da se radi o telefonskim pozivima, dopisima ili zahtevima na osnovu Zakona o informacijama od javnog značaja).	Novinari, zakonodavac, OCD i drugi koji su tražili dodatne informacije.		Da / ne. Ako odgovor nije dobijen samo za određenu kategoriju zahteva, napomenite o kojoj kategoriji se radi.
G.12	Procedure i smernice koje su tokom posmatranog perioda korišćene za identifikaciju žrtava, uključujući i kriterijume za identifikaciju neke osobe kao moguće ili zvanično prepoznate žrtve, su javno dostupni specijalizovanim anti-trafiking OCD i advokatima.	Nacionalni izvestilac. Nacionalni mehanizam za upućivanje. Povratne informacije od žrtava preko njihovih pravnih savetnika ili OCD.	Cilj ovog indikatora nije samo da potvrdi da su postojale pisane procedure i smernice, nego i da su one korišćene prilikom odlučivanja tokom perioda praćenja (tj. da se ne radi samo o procedurama „na papiru“ koje nisu primenjivane u praksi).	Da / ne Prokomentarišite ako nisu bile dostupne tačne informacije o procedurama i smernicama.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
G.13	% žrtava čiji su identitet i privatnost bili adekvatno zaštićeni (kao rezultat primene procedura i smernica koje su poštovali svi akteri uključeni u identifikaciju, zaštitu i podršku žrtvama).	Nacionalni izveštilac. Nacionalni mehanizam za upućivanje. Povratne informacije od žrtava preko njihovih pravnih savetnika ili OCD.	Ovaj procenat se može istražiti tako što će se utvrditi u koliko slučajeva je otkriven identitet žrtve (direktno ili indirektno) i u koliko slučajeva je narušena njihova privatnost.	Broj identifikovanih žrtava koje su uživale bilo koju vrstu zaštite tokom godine, a čiji identitet nije otkriven javnosti ili medijima ili na neki drugi neprikladan način / Ukupan broj identifikovanih žrtava koje su uživale bilo koju vrstu zaštite tokom godine.
G.14	% slučajeva gde lični podaci žrtve nisu bili čuvani ili korišćeni u skladu sa Konvencijom o zaštiti pojedinaca u pogledu automatske obrade ličnih podataka (ETS No. 108).	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Praćanje medija, uključujući i internet.	Ovaj indikator se pre svega odnosi na Konvenciju Saveta Evrope. Oni akteri koji žele da prate praksu svoje države kod čuvanja i korišćenja ličnih podataka mogu da razmotre i neke druge regionalne konvencije o zaštiti podataka.	Broj slučajeva gde lični podaci žrtve nisu bili čuvani ili korišćeni u skladu sa Konvencijom o zaštiti pojedinaca u pogledu automatske obrade ličnih podataka (ETS No. 108) / Ukupan broj žrtava.
G.15	% slučajeva gde su državni organi otkrili informacije ili lične podatke žrtve na način koji je bio neodgovarajući ili koji je povredio pravo žrtve na privatnost.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Praćanje medija, uključujući i internet.	Ovaj indikator treba izmeriti bez obzira da li je otkrivanje ličnih podataka ili informacija o žrtvi imalo negativne posledice po njenu situaciju.	Broj slučajeva gde su državni organi obelodanili informacije o žrtvi ili njene lične podatke / Ukupan broj žrtava.
G.16	% slučajeva gde je identitet punoletne žrtve trgovine ljudima javno otkriven, ili su javno otkriveni detalji koji omogućavaju identifikaciju žrtve, u nacionalnim medijima bez pune saglasnosti žrtve.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Praćanje medija, uključujući i internet.	Ovaj indikator istražuje otkrivanje identiteta žrtve u medijima, bilo da je žrtva identifikovana u inostranstvu ili u državi koja se prati.	Broj slučajeva u kojima je identitet žrtve javno objavljen u medijima / Ukupan broj žrtava.
G.17	% slučajeva gde je identitet maloletne žrtve trgovine ljudima javno otkriven, ili su javno otkriveni detalji koji omogućavaju identifikaciju deteta žrtve, u nacionalnim medijima.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Praćanje medija, uključujući i internet.	Ovaj indikator polazi od pretpostavke da je javno otkrivanje identiteta deteta žrtve ili otkrivanje detalja koji omogućavaju identifikaciju žrtve retko u najboljem interesu deteta.	Broj slučajeva u kojima je javno obelodanjen identitet deteta žrtve / Ukupan broj maloletnih žrtava.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
G.18	Broj medijskih izveštaja u kojima je otkriven identitet žrtve trgovine ljudima (i maloletne i punoletne) ili koji sadrži detalje koji omogućavaju njeno prepoznavanje.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Praćanje medija, uključujući i internet. Zaštitnik građana. Državna medijska agencija.	Ovo znači ukupan broj medijskih izveštaja koji javno identifikuju žrtvu trgovine ljudima na bilo koji način, uključujući štampu, televiziju, radio, internet. Ovaj indikator polazi od pretpostavke da svako otkrivanje identiteta od strane medija nije željeno, tj. da je bez pristanka. Broj medijskih izveštaja znači pojedinalna izdanja, TV emisije, radio emisije, veb sajtove, i može se odnositi na on-line, štampane i elektronske izveštaje.	Nema kalkulacije.
G.19	% slučajeva gde su nadležni organi, sud ili strukovno udruženje koje zastupa medije kaznili medijsku organizaciju zbog otkrivanja identiteta žrtve bez njenog pristanka.	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Sudske statistike. Zaštitnik građana. Državna medijska agencija.	Za potrebe ovog indikatora, pretpostavlja se da je svako otkrivanje identiteta neželjeno i neodobreno kada žrtva nije dala svoj formalni pristanak.	Broj slučajeva gde su mediji kažnjeni zbog otkrivanja identiteta žrtve / Ukupan broj slučajeva neželjenog otkrivanja identiteta žrtve.
G.21	% slučajeva gde kazna izrečena mediju nije u potpunosti primenjena u periodu od [precizirati].	Žalbe žrtava. Pravni savetnici žrtava. OCD. Drugi akteri. Sudske statistike. Zaštitnik građana. Državna medijska agencija.	Za potrebe ovog indikatora, kazne koje nisu u potpunosti primenjene ili nisu primenjene uopšte u toku određenog vremena se isto tretiraju. U slučaju novčane kazne, „nije u potpunosti primenjena“ znači da novčana kazna nije bila u potpunosti naplaćena tokom određenog vremena. U slučaju nenovčanih kazni, to znači da određene radnje nisu bile izvršene tokom određenog vremena.	Broj slučajeva gde kazna izrečena mediju nije u potpunosti primenjena u periodu od [precizirati] / Ukupan broj slučajeva gde je izrečena kazna.

Broj	Indikator	Mogući izvor	Napomena	Kalkulacija
G.22	Sami državni organi, ili međunarodna organizacija koja radi sa državnim organima, su sprovedli istraživanje o iskustvu emigranata iz države koja se prati u radu u inostranstvu.	Nacionalni izvestilac. Državni zavod za statistiku (ili jedinica za radnu statistiku). ICMPD. IOM.	O ovome je najlakše izvestiti ako je istraživanje rezultiralo publikacijom. Ovaj indikator je relevantan samo za države čiji državljani/ke u značajnom broju rade u inostranstvu. Sprovođenje (ili naručivanje) istraživanja ove vrste pokazuje interesovanje za to da li je značajan broj migranata doživeo prinudni rad ili neki drugi oblik eksploatacije kao oblik trgovine ljudima.	Da = Neki podaci su prikupljeni tokom perioda koji se prati. Ne = Nije poznato da su prikupljeni podaci (iako su ranije bili prikupljeni relevantni podaci).

ANEKS 1: LISTA ODABRANIH RELEVANTNIH MEĐUNARODNIH INSTRUMENATA I STANDARDA

Savet Evrope, Konvencija o borbi protiv trgovine ljudima, Službeni glasnik Republike Srbije - Međunarodni ugovori, br. 19/2009.

Agencija za osnovna prava EU, Guardianship for children deprived of parental care – A handbook to reinforce guardianship systems to cater for the specific needs of child victims of trafficking [Starateljstvo nad decom lišenom roditeljskog staranja - priručnik za jačanje sistema starateljstva radi pružanja usluga u skladu sa posebnim potrebama dece žrtava trgovine ljudima], 2014.

Međunarodna organizacija rada, ILO Operational Indicators of Trafficking in Human Beings [Operativni indikatori MOR za trgovinu ljudima], 2009, pristupljeno preko http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_norm/@declaration/documents/publication/wcms_105023.pdf.

Međunarodna organizacija za migracije, Handbook on Direct Assistance for Victims of Trafficking [Priručnik o direktnoj pomoći žrtvama trgovine ljudima], 2007.

OSCE/ODIHR, National Referral Mechanisms. Joining Efforts to Protect the Right of Trafficked Persons. A Practical Handbook [Nacionalni mehanizmi za upućivanje. Ujedinjavanje napora radi zaštite prava žrtava trgovine ljudima. Praktični vodič], 2004.

OSCE/ODIHR, Guiding Principles on Human Rights in the Return of Trafficked Persons [Osnovna načela o ljudskim pravima prilikom povratka žrtava trgovine ljudima], 2014, pristupljeno preko <http://www.osce.org/odihr/124268?download=true>.

Roth, P., Uhl, B., Wijers, M., and Zikkenheiner, W., Data Protection Challenges in Anti-Trafficking Policies. A Practical Guide [Izazovi zaštite podataka u politikama suzbijanja trgovine ljudima. Praktičan vodič]. DataACT (Data protection in anti-trafficking action). KOK e.V. – German NGO Network against Trafficking in Human Beings, Berlin, 2015, pristupljeno preko <http://www.dataact-project.org/en/materials/study.html>.

Fond za decu Ujedinjenih nacija (UNICEF), Guidelines For Protection of the Rights of Children Victims Trafficking in Southeastern Europe [Smernice za zaštitu prava dece žrtava trgovine ljudima u Jugoistočnoj Evropi], maj 2003.

UNICEF, Reference Guide on Protection of the Rights of Children Victims of Trafficking in Europe [Referentni vodič za zaštitu prava dece žrtava trgovine ljudima u Evropi], Regionalna kancelarija Unicefa za CIE/ZND, Ženeva, 2006.

UNICEF, Guidelines on the Protection of Child Victims of Trafficking [Smernice za zaštitu dece žrtava trgovine ljudima], septembar 2006.

Komitet UN za prava deteta (CRC), CRC General Comment No. 6 (2005): Treatment of Unaccompanied and Separated Children Outside their Country of Origin [Opšti komentar Komiteta br. 6 (2005): Postupanje sa decom bez pratnje i razdvojenom decom van njihove zemlje porekla], 1. septembar 2005, CRC/GC/2005/6.

Komitet UN za prava deteta (CRC), General Comment No. 14 (2013) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), [Opšti komentar Komiteta br. 14 (2013) o pravu deteta da se primarno u razmatranje uzima njegov najbolji interes (član 3, stav 1)], 29 maj 2013, CRC /C/ GC/14.

Generalna skupština UN, Konvencija o pravima deteta, Službeni list SFRJ - Međunarodni ugovori, br. 15/90 i Službeni list SRJ - Međunarodni ugovori, br. 4/96 i 2/97.

Generalna skupština UN, Protokol za prevenciju, suzbijanje i kažnjavanje trgovine ljudskim bićima, naročito ženama i decom koji dopunjuje Konvenciju UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, Službeni list SRJ - Međunarodni ugovori, br. 6/2001.

Visoki komesar UN za ljudska prava, Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking [Preporučeni principi i smernice o ljudskim pravima i trgovini ljudima], 20. maj 2002, E/2002/68/Add.

Kancelarija visokog komesara UN za ljudska prava (OHCHR), Commentary.

Recommended Principles and Guidelines on Human Rights and Human Trafficking [Komentar. Preporučeni principi i smernice o ljudskim pravima i trgovini ljudima], 2010, HR/PUB/10/2.

Visoki komesar UN za izbeglice (UNHCR), Guidelines on International Protection: The application of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees to victims of trafficking and persons at risk of being trafficked [Smernice o međunarodnoj zaštiti: primena Člana 1A(2) Konvencije iz 1951. godine i/ili Protokola iz 1967. godine u vezi sa statusom izbeglica na žrtve trgovine ljudima i osobe u riziku da postanu žrtve trgovine ljudima],HCR/GIP/06/07, 7. april 2006.

Kancelarija UN za borbu protiv droge i kriminala (UNODC). International Framework for Action To Implement the Trafficking in Persons Protocol [Međunarodni okvir za primenu Protokola protiv trgovine ljudima]. Ujedinjene nacije, Njujork, 2009.

115

BEOGRAD, 2016